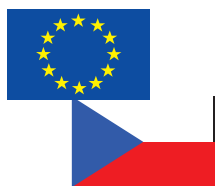

CHCEME SI POROZUMĚT A DOMLUVIT SE

MANUÁL 2 (ČÁST B)

PRO VÝUKU ČEŠTINY ŽADATELŮ
O MEZINÁRODNÍ OCHRANU

(PŘÍRUČKA PRO LEKTORY)

POLÁKOVÁ PETRA, POŘÍZKOVÁ KATEŘINA
MAZAČOVÁ LUDMILA

ne 2005
proč mají zůstat stranou?

CHCEME SI POROZUMĚT A DOMLUVIT SE

MANUÁL 2 (ČÁST B)

PRO VÝUKU ČEŠTINY ŽADATELŮ
O MEZINÁRODNÍ OCHRANU
(PŘÍRUČKA PRO LEKTORY)

POLÁKOVÁ PETRA
POŘÍZKOVÁ KATEŘINA
MAZAČOVÁ LUDMILA

Publikace vznikla v rámci projektu **EQUAL 2/28;CZ.04.4.09/5.1.00.4/0106**

Proč mají zůstat stranou? Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Autoři manuálu: Petra Poláková, Kateřina Pořízková, Ludmila Mazačová

Ilustrace: Michal Malý

Grafické zpracování: Jitka Večeřová

Manuál ověřovali lektori: Jan Rumian, Ludmila Pařilová, Dagmar Valcová, Iva Řezanková, Hana Natidzeová, Iva Gajdošíková

Odborná oponentura: Marie Hádková

© Masarykova univerzita, 2007

ISBN XX-XX-XX

ÚVODEM

Na lektora češtiny v kurzech pro žadatele o mezinárodní ochranu čeká velmi náročná, ale na druhou stranu výjimečná a inspirativní práce. Kurzy češtiny pro žadatele o mezinárodní ochranu v českých podmínkách mají množství specifík a výuka v nich je spjata s problémy, které je od běžných kurzů češtiny pro cizince dosti podstatně odlišují. Kromě nepravidelné docházky a nesoustavné přípravy na hodiny je lektor postaven především před problém značné heterogenity frekventantů ve skupině a malé motivace studentů naučit se češtině.

V českých podmínkách zatím není možné rozřadit frekventanty do jednotlivých kurzů podle jazykové úrovně, země původu, vzdělanosti, cílových požadavků žadatelů nebo jiných kritérií. Naopak standardem jsou kurzy smíšené, které se vyznačují poměrně velkou **heterogenitou** v nejširším smyslu slova (od roznosti mateřských jazyků jednotlivých studentů, často bez společného jazyka zprostředkujícího s lektorem, rozličné jazykové, vzdělanostní a inteligenční úrovně žadatelů, rozmanitosti zemí původu, různého výchozího kulturního a sociálního zázemí, věku až po odlišné cílové požadavky na výuku). Práce s takovou skupinou vyžaduje od lektora maximální nasazení. Očekává se od něj empatie a schopnost vcítit se do těžké životní situace jiných lidí, respektování jednotlivých osobností, ale i umění stanovit hranice a mantinely, jež v českém sociokulturním prostředí přestupovat nelze, a potom především dovedení frekventantů kurzu k cíli, totiž že naučí každého dle jeho schopností a možností základům českého jazyka.

Jedním z největších problémů, s nimiž se lektor bude pravděpodobně potýkat, je **malá motivace frekventantů učit se česky**. Ta vyplývá ze skutečnosti, že ne pro všechny žadatele o mezinárodní ochranu v České republice je Česká republika také cílovou zemí. Pro většinu z nich je naše země jen tranzitním státem na cestě na Západ. Protože nepočítají s možností, že by zde zůstali, nevidí ani praktické využití češtiny. V uprchlických táborech, ale i v soukromém ubytování, pokud žadatelé nepracují, nemusí - nechtějí-li - vůbec přijít s češtinou do styku. Vytvářejí poměrně uzavřené, izolované komunity, v jejichž rámci hovoří svým nebo nějakým jiným společným jazykem - rusky, arabsky, vietnamsky. Do kurzů se často přihlásí jen proto, že sem chodí jejich kamarád, že jsou zvědaví nebo aby si ukrátili čas. Po několika hodinách pak nastává na jejich straně zklamání, když zjistí, že čeština je poměrně složitý jazyk s flexivní dominantou, jehož systémem se od jazyků s dominantou aglutinační (turečtina) nebo polysyntetickou (čínština, vietnamština) liší a jehož zvládnutí může mluvčím jiných jazyků připadat obtížné. Žadatelé pocházející z Ruska nebo z republik bývalého Sovětského svazu mívají zase pocit, že se v České republice bez problémů domluví ruštinou, takže chuť učit se a připravovat se na hodiny je také malá. Zčásti se může lektor pokusit řešit tento stav zařazením různých didaktických her a soutěží do výuky, konverzaci pak stimulovat výběrem vhodných témat. Rozličné didaktické hry a cvičení, soutěže, nápady, jak využít dané cvičení i pro soutěživou skupinu, jsou zahrnuty i v tomto manuálu. Manuál obsahuje také náměty a tipy ke konverzaci, přičemž vychází z předpokladu, že žadatelé, pokud za sebou nemají nějakou výrazně tragickou událost, rádi hovoří o sobě, svých blízkých a zemi, z níž pocházejí, kde mají své kořeny a po které se jim pravděpodobně také stýská. Jako inspirace mohou lektorovi posloužit k jednotlivým lekcím tematicky uspořádané poznámky o kultuře, náboženství, oslavách, systému vzdělávání, kulinářských zvyklostech, oblékání atd. v zemích původu žadatelů, umístěné na okrajích manuálu.

Další nemilou skutečností, s níž se bude učitel setkávat, je **nepravidelná docházka** na hodiny. Za častými absencemi sice může stát liknavost toho kterého studenta a jeho lenost na hodinu přijít, příčinou však mohou být také nutná návštěva cizinecké policie, právě probíhající náboženské svátky, popř. i složení skupiny a z něj vyplývající spory mezi frekventanty. Stejně tak se může stát, že ženám zakáže účast na výuce manžel z obavy nad její emancipací, k níž by zvládnutí jazyka hostitelské země mohlo vést. S nepravidelnou docházkou je nepřímo spojena i velká fluktuace účastníků kurzu. Ta bývá zapříčiněna příchodem nových žadatelů a jejich zařazením do právě probíhajícího kurzu na jedné straně a vyhoštěním žadatele na straně druhé.

Nepravidelná příprava na hodiny také nemusí být záměrná. Často přímo souvisí se životními podmínkami žadatelů v táborech, kde i velké rodiny žijí v jedné, popř. dvou místnostech. Chybí tak na učení tolik potřebný klid. Na ženách většinou leží nejen veškerá péče o děti, ale také o muže (ve většině táborů je žadatelům umožněno, aby si sami vařili, což pro ženy znamená ještě méně volného času). Absenci domácí přípravy na hodiny může učitel řešit tím, že udělá co nejvíce práce v hodině a probranou látku bude s lehkou obměnou opakovat a spíše postupně rozšiřovat. Nepříznivé podmínky v táborech lze navíc využít i jako motivaci k učení. Např. o přidělení dalších místností mohou lidé v táborech požádat prostřednictvím podání písemných žádostí. Ty ovšem musí být napsány v češtině. Zapojení nácviku psaní takových žádostí do výuky hodinu zpestří.

Jinou příčinou nepravidelné, resp. absence jakékoli přípravy na hodiny je fakt, že někteří frekventanti pochází z poměrů, ve kterých jim nebyly vštípeny základní učební návyky. Jinými slovy, neví, jak a že vůbec se mají učit. Nelze tedy hned na počátku kurzu očekávat, že všichni frekventanti budou doma vypracovávat domácí úkoly a že si projdou látku, která se v minulé hodině probírala. Opakování již probraného učiva, pokud možno vždy jinou formou, aby nebylo nudné, je pro tyto studenty stěžejní.

Výše byly zmíněny nejčastější problémy, s nimiž se učitel češtiny v kurzech pořádaných pro žadatele o mezinárodní ochranu s velkou pravděpodobností setká. Elementů, které jsou specifické pro prostředí uprchlických táborů a žadatelů o mezinárodní ochranu, a faktorů, jež ovlivňují výuku, je však celá řada. Na závěr lze uvést alespoň některé.

U vzdělaných uprchlíků může nastat **problém s psychickým vyrovnáním se s náhlým snížením sociálního statutu**, na nějž byli ve své zemi jakožto vážené a uznávané autority zvyklí. Neznalost jazyka, kultury i možná neschopnost se zorientovat v nových podmínkách může vést k psychickým problémům a namísto snahy se co nejrychleji adaptovat, např. prostřednictvím učení se jazyku a schopnosti alespoň základní komunikace, může docházet k apatii.

V jednom kurzu se mohou sejít lidé s diametrálně **odlišnými požadavky na výuku**: muslimská žena bude mít pravděpodobně jiné jazykové potřeby a bude potřebovat zvládnout jiné komunikační situace než např. vzdělaný lékař nebo inženýr z Afriky, který se v ČR chce usadit a výhledově se i vrátit k oboru, jež doma vystudoval.

Významným faktorem ovlivňujícím především docházku na hodiny jsou **svátky slavené frekventanty**. Nejvýznamnějším je patrně ramadán, během nějž studenti-muslimové chodí do kurzu jen zřídkakdy.

Vliv na složení kurzu a podoby hodin může mít i **postavení ženy ve společnosti** v zemích původu žadatelů. Lektorky se zcela výjimečně mohou setkat s odmítavou reakcí mužů-muslimů na skutečnost, že je má vyučovat žena. Jelikož však vzdělání a postavení učitele má ve východních kulturách obecně velkou váhu a učitelé či jinak vzdělaní lidé požívají úcty ostatních, nebývá taková reakce pravidlem.

Metodické informace o manuálu

Jakým způsobem je tento manuál koncipován?

Čeština pro žadatele o mezinárodní ochranu Manuál 2 (část B) představuje doplňkovou příručku k Manuálu 2 (část A) autorem dr. Reškové a dr. Pintarové. Je s ním provázána po stránce gramatické a lexikální koncepce a volně na něj navazuje i z hlediska výběru témat.

Tento manuál je v podstatě určen pouze lektorům jako pomůcka při výuce češtiny, nelze však k němu přistupovat s tím, že bude systematicky uplatňován, tzn. posloupnost jednotlivých lekcí a cvičení nemá vést k postupnému prohloubení probíraného učiva, nýbrž každá z lekcí představuje samostatný oddíl (lekce jsou rozděleny na základě témat). Obdobný princip dělení platí i pro samotná cvičení, jen s tím, že jsou za sebou řazena podle jednotlivých komunikačních cílů, zmíněných v úvodu lekce.

Kdy a jak s manuálem pracovat?

Vzhledem k charakteru a velké heterogenitě skupin žadatelů o mezinárodní ochranu (úroveň vzdělání, stupeň motivace, nedisciplinovanost apod. – viz kapitola *Úvodem*), okolnostem, za jakých výuka probíhá, lze předpokládat, že lektor bude muset v mnohých případech značně improvizovat a standardní metody výuky, běžně užívané v klasických jazykových kurzech, se budou jevit jako víceméně neúčinné. V mnohých případech bude pravděpodobně výhodnější, nevytvářet v kurzu atmosféru učebního procesu, nýbrž zčásti jej žadatelům nabízet jako jednu z forem volnočasových aktivit. Žadatelé tedy mohou do takového kurzu docházet spíše s pocitem, že jdou něco „vytvářet“, „zabavit se“, aniž by si primárně uvědomovali, že se přitom učí český jazyk. Takovým situacím, kdy lektor nebude moci z různých výše zmíněných důvodů plně využívat stěžejního Manuálu 2 (část A), je určen tento doplňkový manuál. Postupuje se tedy v podstatě obráceně, lektor se snaží frekventanty nejprve motivovat a nepřímým způsobem je dovést k tomu, aby pochopili, proč je důležité na hodiny docházet pravidelně, plnit si domácí úkoly apod., a to vše s tím, že si postupně uvědomí především své vlastní pokroky a úspěchy.

Struktura manuálu

Tento manuál se skládá z první lekce, příznačně nazvané *Úvodní hodina*, a ze sedmi dalších na ni nepřímo navazujících lekcí (A-G). Každá z těchto lekcí je z hlediska struktury sestavena následujícím způsobem:

a) v úvodu jsou stručně charakterizovány **komunikační cíle**, ke kterým by výuka s použitím uvedených úkolů a cvičení měla směřovat (i s ohledem na odlišné konverzační schopnosti frekventantů);

b) **cvičení, činnostní úkoly** (zaměřené především interaktivně) podporují vzájemnou spolupráci mezi jednotlivými frekventanty a lektorem. Značná část těchto cvičení je založena na práci s obrázky, využít je lze tedy především v těch skupinách, ve kterých činí frekventantům velké obtíže práce s textem. Některé úkoly jsou popsány i ve více

variantách pro různé pokročilostní úrovně posluchačů, event. s možnostmi rozšíření probírané látky (v případě, že se ve skupině vyskytují frekventanti s pokročilou znalostí základů českého jazyka, resp. takoví, kteří jsou schopní se poměrně rychle zorientovat v dané problematice);

c) **poznámky z oblasti sociokulturního, právního a jazykovědného minima** obsahují stručné informace pro lektora o vybrané zemi původu (např. o způsobech zdravení, rodinných vztazích a zvyklostech, postavení ženy ve společnosti, zdravotnictví, oblékání, stravovacích návycích, systému vzdělávání, náboženských zvyklostech, o tradicích a lidových zvyklostech, svátcích apod.), dále o azylové proceduře v České republice a o jednotlivých jazykových zvláštnostech a s tím souvisejících příčinách nepochopení české gramatiky ze strany žadatelů.

K usnadnění komunikace s frekventanty pak mají sloužit především **praktické rady pro lektora**. Stručnou formou upozorňují na různé problémy, se kterými by se lektor mohl při výuce žadatelů o mezinárodní ochranu setkat, popř. poskytují návod, jak postupovat a jak problematické situace řešit;

d) **didaktické hry** představují další možnost, jak si zopakovat (navíc zábavnou formou) již probranou látku, popř. si osvojit nové znalosti; fungují rovněž jako prostředek toho typu výuky, při kterém se proces učení skrývá za nějakou jinou, příjemnější činností;

e) **inspirace, další nápady**: tento manuál (jak již bylo řečeno výše) není učebnicí ve vlastním slova smyslu, tedy takovou, se kterou by se mělo pracovat systematicky. Klade si za cíl především inspirovat lektora, obzvláště v případě, že bude pátrat po jiných než klasických metodách výuky, popř. bude potřebovat probrat či procvičit látku odlišným, do jisté míry snad i poutavějším způsobem.

OBSAH

Úvodem	5
Metodické informace o manuálu	6
Úvodní hodina	9
Lekce A: Seznamujeme se	11
<i>Témata:</i> pozdravy, představování, seznámení, fráze <i>Jak se máš/máte?</i> , tykání vs. vykání	
<i>Poznámky:</i> vyjadřování úcty; čeština vs. ostatní jazyky	
Lekce B: U nás doma	17
<i>Témata:</i> rodina, věci kolem nás, činnosti v domácím prostředí	
<i>Poznámky:</i> Afghánistán: rodina a manželství, postavení ženy ve společnosti, sňatek a rozvod	
Lekce C: Jdeme na nákupy	24
<i>Témata:</i> nakupování potravin a oblečení, obchody, informace o zboží, placení	
<i>Poznámky:</i> Indie: obchody, oblékání; finanční příspěvky žadatelů o mezinárodní ochranu	
Lekce D: U lékaře	38
<i>Témata:</i> části lidského těla, nemoci a úrazy, orientace v nemocničním zařízení	
<i>Poznámky:</i> zdravotnictví na Východě, lékařská vyšetření u žadatelů, pacient a lékař během ramadánu	
Lekce E: Potřebujeme si vyřídit	49
<i>Témata:</i> orientace ve městě, cestování hromadnou dopravou, české úřady, povolání, inzeráty	
<i>Poznámky:</i> azylová procedura, vízum, odchod do soukromí, zaměstnávání, uzavírání manželství, narození dítěte, vzdělávání (Vietnam)	
Lekce F: Nechte si chutnat	57
<i>Témata:</i> jídlo, recepty, vaření, objednávání a placení v restauraci	
<i>Poznámky:</i> kulinářská omezení jednotlivých kultur (maso, alkohol), stravování během ramadánu, stolování, odlišnosti v přípravě pokrmů a nápojů (knedlíky, káva, čaj)	
Lekce G: Svátky a oslavy	70
<i>Témata:</i> svátky a oslavy v ČR, přání a gratulace, dárky	
<i>Poznámky:</i> svátky v zemích původu – ramadán, sikhismus, svatby na Východě, barvy jako symboly	
Hra na závěr	80
Bibliografie	82

Úvodní hodina

Cílem úvodní hodiny je především navázání kontaktu a zahájení komunikace mezi lektorem a frekventanty. Přínosem této hodiny je skutečnost, že poskytne lektorovi orientaci ve vzdělanostní i jazykové úrovni studentů. Dalším úkolem této hodiny je i seznámit frekventanty s latinskou abecedou a českou výslovností a naučit je pozdravy a seznamovací fráze. Protože abecedu a nácvik výslovnosti lze zařazovat i na jiných místech kurzu, zdá se z komunikačního hlediska výhodnější zahájit hodinu nejprve seznámením a naučením základních představovacích frází frekventanty i bez znalosti abecedy.

Seznámení, zahájení komunikace

1. krok: Učitel vstoupí do třídy, postaví se před posluchače a zřetelně pozdraví *Dobrý den* (pozdrav je vhodné doplnit mírným úklonem, případně jiným nonverbálním náznakem toho, co právě říká). Poté učitel počká, jestli posluchači zareagují. Pokud ne, zopakuje pozdrav ještě jednou a to dělá do té doby, než posluchači správně odpoví. Nakonec zapíše frázi na tabuli (nejlépe velkými písmeny).

2. krok: Učitel se představí *Já jsem.../Jmenuji se...* Poté položí jednomu z posluchačů otázku *Jak se jmenujete vy?* Pokud opět posluchač nezareaguje, opakuje učitel své představení a otázku do té doby, než posluchač odpoví. Postupně se ptá dalších posluchačů. Nakonec zapíše frázi na tabuli (nejlépe velkými písmeny).

Při prvním kontaktu není špatné použít i nonverbálních komunikačních prostředků, jako jsou výraz tváře, gesta atp. Je-li v kurzu někdo, o němž lektor ví, že již tyto základní fráze zvládá, začne s představováním u něj. Dotyčný člověk se nebude bát komunikovat, protože již fráze zná, a navede ostatní, jak dané otázky porozumět a jak na ni reagovat. Potom lze frekventanty vybídnout, aby si kladli stejnou otázku postupně navzájem a odpovídali na ni.

Pro odstranění bariéry a přílišného odstupu mezi žákem a učitelem lze frekventanty obcházet a procvičovat stejnou frázi: *Jmenuji se... A vy? Jak se jmenujete?* Stejně jako u předchozího typu zahájení komunikace lze i zde následně vybídnout frekventanty, aby se představovali a ptali navzájem.

Cvičení

Cíl: Procvičení představovacích frází

Hra s balónkem

Pomůcky: Balónek

Utvořte s frekventanty kruh, představte se (*Jmenuji se...*), zeptejte se, jak se jmenuje nějaký účastník (*A vy? Jak se jmenujete?*), a tomu hodte balónek. Student odpoví a pak položí stejnou otázku jinému člověku v kurzu a hodí mu balónek.

Tvorba vizitek

Až zvládnou všichni účastníci kurzu předešlé fráze, je možné zařadit **vytvoření „vizitek“** se jmény studentů a lektora. Je dobré mít připravené předepsané pevné kartičky s kolonkami *jméno a příjmení, stát, národnost, město, jazyk*. V této hodině se vyplní jen jméno. Se zbylými kolonkami se pak bude pracovat v další lekci. Lektor zopakuje frázi *Jmenuji se...*, přitom vypíše kolonku *jméno a příjmení* na své kartičce, případně na kartičce-vzoru předepsaném na tabuli, a vybídne studenty, aby udělali totéž. Při této činnosti se ukáže, kterým studentům dělá problémy latinka, zda jsou schopni napsat a přečíst své jméno, popř. i jména ostatních účastníků. Vytvoření kartičky se jménem může také působit na frekventanty motivačně.

GESTA

Při zapojování gest ve snaze napodobit komunikační situaci je třeba pečlivě zvážit jejich srozumitelnost pro jiné kultury. Podávání ruky, pro Evropana běžné gesto doprovázející pozdrav či seznámení, může být pro mnohé kultury nesrozumitelné a vést k řadě komunikačních omylů a nedorozumění. V jihovýchodní Asii, tedy i v zemích, jako jsou Vietnam, Laos, Kambodža, odkud žadatelé často pocházejí, a také v Indii je nejčastějším pozdravem lehká úklona se sepnatými rukama ve výši obličeje, která může být doprovázena vlastním pozdravem. Sikhové si sice ruce při pozdravu běžně podávají, ale jen muži mezi muži. Podání ruky ženě se považuje za neslušné, a podá-li sama žena ruku muži, je tento akt interpretován jako nemorálnost, uvolněnost mravů a snadná dostupnost se sexuálním podtextem. Pokud jsou v kurzu i pokročilejší, lze toto západní gesto, se kterým se lidé budou v Evropě v běžném životě setkávat, vysvětlit.

SVĚT V POZDRAVECH

Indie: „*Namasté*“. Pozdrav sikhů je „*satj srí akál*“.

Čína: „*Nihao*“.

Vietnam: „*Chao*“. [Kao]

Gruzie: „*Gamardžobath*“ s odpovědí „*gagimardžos*“. Na shledanou se řekne „*nachvamdis*“. „*Salami*“ znamená nazdar.

Arabsky: „*Sallám alejkum*“ s odpovědí „*va alejkum es-sallám*“ doslova znamená „*mír s tebou*“. Ahoj se řekne „*marhaba*“. Při odchodu se lidé zdraví „*ma ´saláma*“ nebo „*allah ma ´ak*“.

PÍSMO

Latinkou se zapisují i některé jazyky, které jsou, ať již geneticky či typologicky, češtině velmi vzdálené (vietnamština, malajština, turečtina aj.). Tato skutečnost s sebou ovšem nese i problémy, protože za stejným zápisem se často skrývají různé fonetické realizace.

Výuka v zemích původu žadatelů bývá často koncipována odlišným způsobem, než v jakém směru se ubírá současný trend ve většině zemí EU.

KVALITA VYUČOVÁNÍ (VIETNAM)

Ve výuce převažují spíše konzervativní metody, hlavní roli sehrává učitel a studenti jsou pouze pasivními recipienty informací. Nejvíce úspěchů při studiu na vietnamských školách tedy dosahují ti studenti, kteří dokáží jednoduše absorbovat velké množství informací. O probíraném učivu se většinou vůbec nediskutuje, což představuje velký kontrast k výuce běžné v západoevropských státech, v nichž je pozornost soustředěna především na studenta, a ten se naopak do průběhu výuky co nejvíce aktivně zapojuje, diskutuje o věcech. Studenti na vietnamských školách zůstávají po celou dobu studia pohromadě v jedné skupině, mezi jednotlivými kurzy se nestěhují do jiných místností. Z těchto důvodů bývají vietnamští studenti velmi stydliví, pokud jsou představováni nové skupině lidí, popř. pokud se mají zapojit do diskuze či vůbec do hodiny založené na interaktivních metodách. Navíc je potřeba upozornit na jistou zvláštnost týkající se mimiky, protože např. úsměv může u některých národů představovat spíše ostych, nejistotu a zdráhavost, nikoli radost ze zapojení do kolektivní hry, soutěže apod.

Jméno a příjmení	
Stát	
Národnost	
Město	
Jazyk	

Pokud lektor vidí, že mají frekventanti s abecedou problémy, je dobré zařadit latinskou abecedu a nácvik psaní a české výslovnosti. Kromě cvičení na nácvik psaní a výslovnosti, která jsou v obsažena v Manuálu 2 (část A), popř. v dalších u nás na trhu běžně dostupných učebnicích pro cizince, lze z motivačních i relaxačních důvodů zařadit i nejrůznější didaktické hry a cvičení, jako jsou např. scrabbles, psaní a hláskování jména učitele i ostatních účastníků kurzu.

Latinka, výslovnost

Scrabbles se jmény

Lektor se představí (*Jmenuji se Pavel*) a napíše svoje jméno na tabuli. Frekventanti pak chodí postupně k tabuli, také se představí (*Jmenuji se Lela, Jmenuji se Ali...*) a napíše své jméno tam, kde se to hodí:

L
E
P A V E L
L A
I

Zpočátku lze psát tiskacími velkými písmeny, ale postupně je možné zařadit písmena malá nebo psací.

Abecedu, psaní a výslovnost lze potom nacvičovat i v rámci lekce A, kde se frekventanti učí názvy zemí, z nichž pocházejí.

Osmisměrka

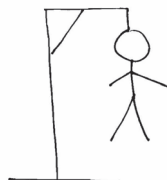
Lektor může vytvořit pro účastníky kurzu osmisměrku se jmény, která se v kurzu vyskytují, popř. může zařadit i seznamovací fráze, jména měst, o nichž předpokládá, že je studenti znají.

Šibenice

Cíl: Zábavné a soutěživé procvičení základní slovní zásoby, hláskování, psaní

S pokročilejšími studenty je možné zahrát si i šibenici (na slovech a spojeních jako *dobrý den, jméno, děkuji...*). Hraje se ve dvojicích. Jeden z hráčů si myslí české slovo a napíše jeho počáteční a poslední písmeno. Druhý hádá postupně další písmena. Za každý chybný pokus mu protihráč udělá čárku zjednodušeného obrázku šibenice. Správná písmena naopak zapíše na příslušné místo. Potom se hráči vymění. Na závěr porovnají, kdo z nich dospěl ke konečnému pověšení blíže.

Např.: D _ _ _ _ I

A Seznamujeme se

Komunikační cíle lekce:

- pozdravit se s někým
- užívání fráze *Jak se máš/máte? Jak se ti/vám daří?*
- tykání versus vykání
- představování (jméno, země původu, národnost) a seznámení
- schopnost zvládnout komunikační situaci ve chvíli, kdy posluchač
 - a) nerozumí mluvčímu (protože mluví rychle, nezřetelně)
 - b) nezná význam slova, popř. neví, jak se to řekne česky

Pozdravy

Cvičení

- 1) Lektor zopakuje a vysvětlí jednotlivé základní pozdravy v češtině.
- 2) Postupně obchází jednotlivé frekventanty a zdraví se s každým zvlášť, obměňuje pozdravy a čeká na správnou odpověď ze strany posluchače.
- 3) Poté postupně vyzývá frekventanty ve dvojicích, aby se navzájem pozdravili, přičemž každá další dvojice se snaží uvést pozdrav, který ještě v rámci cvičení nezazněl. Pokračuje se, dokud se nevyčerpají všechny možnosti.

Vykání vs. tykání

Jak se máš/máte? Jak se ti/vám daří?

Cvičení

- 1) Lektor nakreslí na tabuli jednoduché obrázky hlaviček vyjadřujících možné odpovědi na otázku *Jak se máš/máte?* a vysvětlí jejich význam, resp. vypíše je pod obrázek příslušné hlavičky.

<i>Jak se máte?</i>	<i>Velmi dobře.</i>	<i>Dobře.</i>	<i>Jde to.</i>	<i>Nic moc.</i>
<i>Jak se máš?</i>	<i>Paráda.</i>		<i>Ujde to.</i>	<i>Špatně.</i>
<i>Ahoj, jak se máš?</i>	<i>Super.</i>		<i>Celkem dobře.</i>	

- 2) Lektor umaže odpovědi z tabule. Rozdá kartičky s jednotlivými odpověďmi tak, aby každý z frekventantů měl v ruce jinou odpověď. Potom frekventantům střídavě pokládá otázku *Jak se máš/máte?* Frekventanti mají za úkol přečíst odpověď a přiřadit ji k obličejíčku na tabuli.

- 3) Jakmile se lektor přesvědčí, že posluchači uvedeným odpovědím i situacím, při nichž je možné jednotlivé obraty užít, rozumějí, vyzve je, aby sami odpověděl (tentokrát už bez pomoci kartiček) podle toho, na který z obrázků hlavičky lektor ukáže.

- 4) Frekventanti si otázky kladou navzájem a odpovídají si.

Ve velkém množství především asijských jazyků existují tzv. honorifika, tedy standardizované způsoby a prostředky k vyjadřování úcty nebo zdvořilosti. Bylo by možné je přirovnat českému tykání a vykání, jen jejich extenze a odstupňovanost je daleko širší – od vyjadřování úcty nadřazenému, ženou muži až po morfémy, které se připojují ke slovům, mluví-li žena či muž.

Pro mnohé východní kultury je typická úcta ať již ke starším lidem, rodičům, žen vůči mužům, podřizených vůči nadřazeným atp., jež se projevuje i v jazyce. Např. v Indii se starším lidem a rodičům oniká, ženy nevyslovují na veřejnosti jméno svého manžela, ale vždy jej oslovují „on“ nebo o něm mluví jako o otci svého syna. Naopak „děkuji“ a „prosím“, u nás tak často užívané, se v některých zemích nepoužívá téměř vůbec. Formální poděkování často nahrazuje úsměv. V některých jazycích (nepálština, sinhálština) výraz pro „děkuji“ dokonce chybí.

Vyjadřování zdvořilosti v jednotlivých jazycích je motivačně velmi různé. Např. v čínštině se česká fráze *Jak se máte?* vyjádří spojením *Chi le ma?*, což doslova znamená *Už jste jedl?*

ČEŠTINA VERSUS OSTATNÍ JAZYKY

V jazycích světa fungují dva základní principy: pojmenovávání jednotek a jejich usouvztažňování. Zatímco pojmenovávání se děje ve všech jazycích stejným způsobem, tedy vytvářením forem řazením fonémů za sebe, vztahy mezi pojmenováváními se vyjadřují v jazycích různě. Právě tato různost může být základem skutečnosti, proč někteří frekventanti-mluvíci typologicky odlišného jazyka, než je čeština, často v některém z gramatických jevů chybují.

Čeština je **jazyk flexivní**, většina vztahů a gramatických kategorií se vyjadřuje na koncovce, která je v rámci slova nepřemístitelná. Na jedné koncovce se kumuluje více funkcí. Protože ale inventář koncovek je omezený, dochází k tomu, že jedna koncovka - jedna forma - ve spojení s různým slovním kmenem může vyjadřovat různé funkce (např. koncovka -a vyjadřuje ve slově pána akz. sg., ve slově žena nom. sg., ve slově města nom. pl.). Na stranu druhou může být ve flexivním jazyce jedna funkce vyjádřena více

koncovkami, více formami (např. nom. sg. se vyjádří pomocí koncovky -a ve slově žena, pomocí koncovky -e ve slově růže, pomocí koncovky -o ve slově město apod.). To umožňuje klasifikaci slov do tříd a vede k velkému množství koncovek a vzorů. Tak to ale nefunguje ve všech jazycích. V **aglutinačním typu** se gramatické kategorie nevyjadřují pomocí jediné koncovky, nýbrž pomocí afixů, u nichž platí, že jedna forma může zastávat jen jedinou funkci. Zatímco česká koncovka -u ve slovním tvaru žen-u vyjadřuje jak číslo, tak pád (jedna forma -u = dvě funkce akz. a sg.), v aglutinačních jazycích se v takovém případě u slovního základu objeví afixy dva: jeden pro číslo (sg.), druhý pro pád (akz.). Forma afixů pro jednotlivé funkce se nemění, lze je přilepovat k jakémukoli slovnímu kmeni a klasifikace do deklinačních a konjugačních tříd podle koncovek není potřeba. Velké množství deklinačních i konjugačních vzorů v češtině a naučení se jejich koncovkám proto může mluvčím aglutinačních jazyků činit velké potíže. V jazycích s dominantním **isolačním typem** nemají jednotlivá slova koncovky, gramatické kategorie a vztahy ve větě se vyjadřují pomocí samostatných významově prázdných slov a slovosledem, který je potom v takovém typu závazný. Např. francouzská věta *Jean voit Paul* je srozumitelná jen díky tomu, že pravidelně stojí na začátku subjekt, potom predikát a potom objekt. Protože čeština má v akuzativu jinou koncovku než v nominativu, může si dovolit volný slovosled a klidně říci *Pavla vidí Jan*. Porozumění českým koncovkám lze frekventantům hovořícím některým z isolačních jazyků přiblížit srovnáním češtiny třeba s francouzštinou nebo angličtinou. Postaví-li se např. francouzské *je donne* proti českému *dávám*, lze říci, že ono francouzské *je* se rovná české koncovce -m. V **aglutinačních jazycích** se vyskytuje typ vět, které čeština nemá, vět beze spony. V tureckém *András beteg* chybí sloveso, zatímco v českém *András je nemocný* chybět nesmí. Tento typ se vyskytuje i v ruštině, i rusky mluvící student může v takových případech chybovat. V jazycích východní Asie dominuje často **typ polysyntetický**. Tento typ je velmi nepříznivý jakýmkoli formálním elementům, ať již významově prázdným slovům, koncovkám nebo afixům. Gramatické kategorie se v takových jazycích vyjadřují pomocí slovosledu a pomocí samotných plnovýznamových slov. Dochází k tvorbě dlouhých kompozit, v nichž podle toho, na jakém místě se dané plnovýznamové slovo vyskytne, může nabývat i nějakou gramatickou funkci. Příkladem by mohlo být třeba spojení substantiva s číslov-

Cvičení

Pomůcky: Kopírovací příloha A1

- 1) Lektor vysvětlí pomocí obrázků v příloze A1 rozdíl v užívání jednotlivých frází s ohledem na společenskou hierarchii.
- 2) Lektor vypíše na kartičky jednotlivé pozdravy, resp. další fráze této lekce a rozděl je frekventantům. Úkolem je kartičku správně přiřadit k jednomu z dvojice obrázků, tzn. určit, zda se jedná o případ vykání či tykání.
- 3) Frekventanti si vyberou jeden z dvojice obrázků a vytvoří příklad dialogu, který by se mohl v takové situaci odehrát.

Vykání – formální		Tykání – neformální	
A	B	C	D
<i>Dobrý den.</i> <i>Jak se máte?</i> <i>Dobře. Děkuji.</i> <i>Na shledanou.</i>	<i>Dobrý den.</i> <i>Děkuji, dobře. A Vy?</i> <i>Na shledanou.</i>	<i>Ahoj.</i> <i>Jak se máš?</i> <i>Nic moc.</i> <i>Ahoj.</i>	<i>Ahoj./Nazdar.</i> <i>Dík. Jde to. A ty?</i> <i>Ahoj./Čau.</i>

Seznámení

Cvičení

K procvičení pro frekventanty nových frází a zopakování již známého představení lze nakreslit na tabuli tabulku a s pomocí účastníků kurzu vytvořit přehled-seznam všech frekventantů kurzu.

	Jméno	Příjmení	Země	Národnost	Město
učitel					
frekventanti					

- 1) Jako první předstoupí před tabuli lektor, představí se, řekne, odkud pochází, jaké je národnosti, a popř. dodá i město. Každý údaj zapíše do správné kolonky v tabulce. K tabuli pak postupně chodí po jednom všichni účastníci kurzu, představují se, říkají, odkud jsou, jaké jsou národnosti, a zapisují do kolonek (lektor kontroluje správnost zápisu, event. údaj sám napíše na tabuli a nechá jej frekventantovi přepsat do příslušné kolonky). Pokud některý z frekventantů neumí v češtině pojmenovat např. svou národnost, může lektor využít jiného studenta stejné národnosti a tak nenápadně napovědět frekventantovi, který nejprve nevěděl.
- 2) Studenti si mohou sami doplnit o tyto údaje své „vizitky“, které si vytvořili v úvodní hodině.
- 3) Frekventanti se formou dialogu navzájem představují, ptají se jeden druhého, jak se jmenují, odkud pochází, jaké jsou národnosti, ze kterého města pochází, a odpovídají si. Dle potřeby vypíše lektor jednotlivé otázky na tabuli.

Varianta

Lektor rozdává předcházející tabulku všem frekventantům. Frekventanti obcházejí své spolužáky, navzájem se představují a zjištěné údaje si zapisují do tabulky. Hru je možné v početnější skupině zpestřit i tím, že ji učitel uvede jako soutěž: vítězí ten, kdo jako první získá všechny údaje o všech svých spolužácích a přepíše si je správně do své tabulky (v zápisu lze tolerovat několik málo grafických chyb).

Cvičení

Cíl: Porozumění mluvenému souvislejšímu textu

- 1) Učitel sehraje před posluchači scénku, že někomu telefonuje (u pokročilejší skupiny je možné předat jednomu z frekventantů následující text, aby jej nahlas přečetl ostatním): *Dobrý den. Rád bych se vám představil. Jmenuji se Ali Ahmad a žádám v České republice o azyl. Neumím psát česky, ale rozumím a mluvím dobře. Přišel jsem z Afghánistánu. Narodil jsem se v Kábulu, kde jsem také donedávna žil.*
- 2) Následně vyzve lektor posluchače, aby zodpověděli otázky:

*Jak se jmenuje ten muž?
Je z České republiky? Odkud je?
Umí dobře česky?
Ze kterého města pochází?*

Při cvičení není důležité, že frekventant nerozumí všem větám a gramatickým jevům, které v textu zazněly, ale že byl schopen rozeznat (nebo alespoň vytušit) základní informace, tedy informace, na něž se lektor táže.

Fráze „první pomoci“

Základní komunikační fráze (viz Manuál 2, část A) je možno rozšířit o další, třebaže jejich gramatická struktura je frekventantům naprosto neznámá. Pro základní konverzaci jsou však velmi potřebné:

**Nerozumím.
Neumím česky.
Můžete to prosím zopakovat?
Pomalů, prosím!
Zopakujte to, prosím!
Řekněte to ještě jednou.
Vysvětlete to, prosím.
Napište to slovo na tabuli.**

Učitel se také může zeptat posluchačů, zda neznají nějaké další české komunikační fráze (opraví případné chyby a zapíše fráze na tabuli), popř. se může pokusit uvést základní komunikační fráze v jazyce posluchačů a vyzvat je k tomu, aby k nim našli správný český ekvivalent.

Cvičení

Cíl: Procvičení základních komunikačních frází

Pomůcka: Kopírovací příloha A2, A3

Ofoťte obrázek A2 a dejte každému z frekventantů. Ofoťte i dialogy (příloha A3), rozstříhejte je podle čar a rozdejte studentům. Frekventanti pak mají za úkol:

- 1) dialogy spárovat (např. e) + a))
- 2) určit, který z dialogů patří k jakému obrázku, event. i co která z postav na obrázku říká

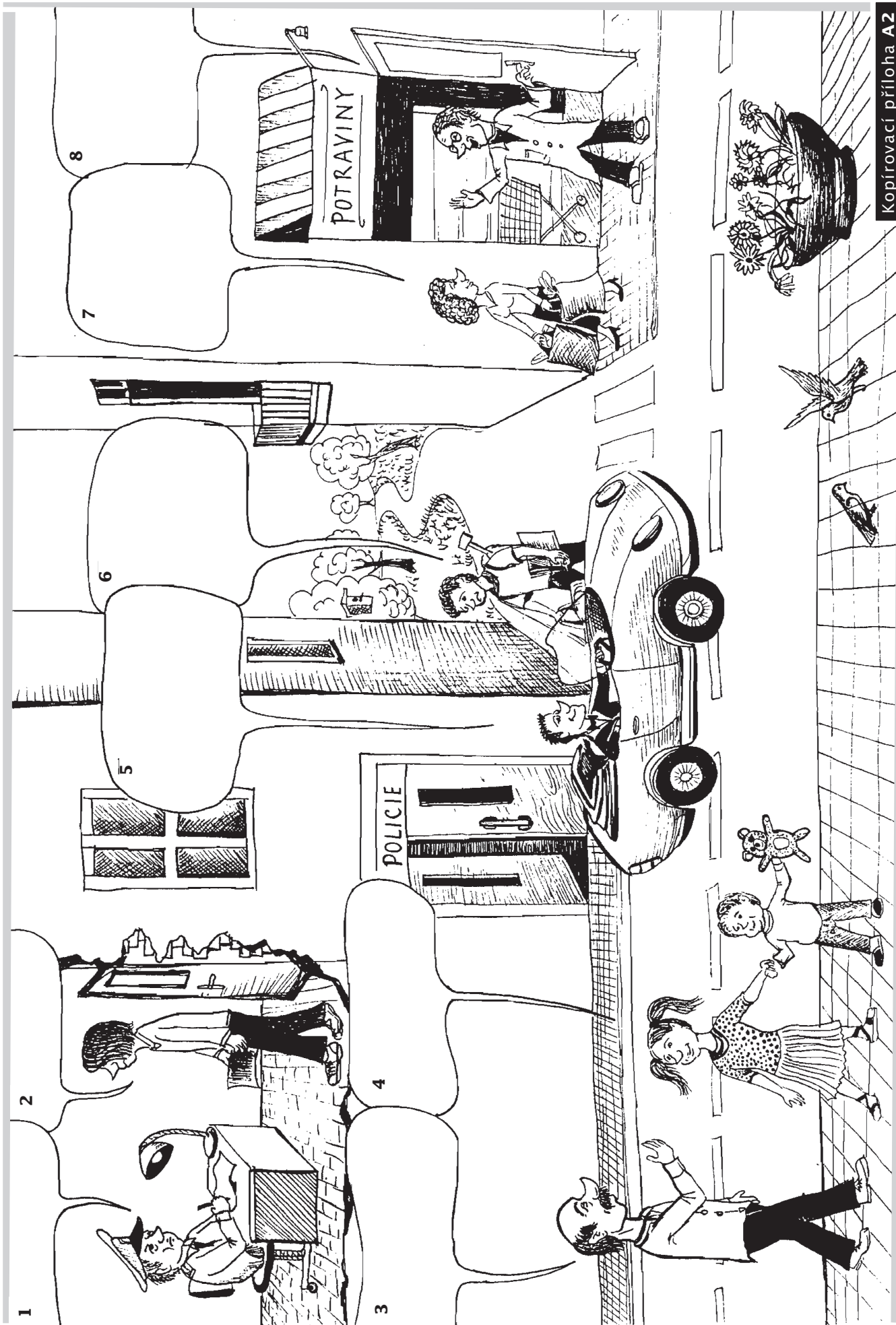
Doplňující úkol:

Posluchači vymyslí příklady dialogů, které by se na základě obrázků mohly odehrát.

kou. V češtině ve spojení substantiva s číslovkou jméno většinou s číslovkou kongruuje co do čísla a pádu (např. *tři knihy, s pěti knihami*). V čínštině, ale i ve vietnamštině, se pro takové spojení použije tzv. numerativ, jinak plnovýznamové slovo, s jehož pomocí se počítaný předmět přiřadí určité třídě. Čínsky se pak tři knihy vyjádří pomocí složeniny, již by šlo přeložit jako *tři svazek kniha*.

Problém by frekventantům mohly činit také fonologické alternace v češtině (např. nom. sg. ruka vs. abl. sg. ruce). Tento jev by bylo možné přirovnat k tzv. vokální harmonii, známé z jazyků s aglutinační dominantou, při níž se dle určitých pravidel připodobňuje vokál např. pádového suffixu vokálu v kmeni (jedno z pravidel je, že po e, i v kmeni následuje e, i v suffixu: turecké *ev* dům má dat. sg. *ev-in*, ale *kuš* pták má dat. sg. *kuš-un* podle pravidla: po *u* v kmeni stojí *u* nebo *a* v pádovém suffixu), a tak jej studentům vysvětlit.

g) - Dobrý den. - Armen Avagyan. - Jsem z Arménie. - Ano, trochu.	d) - Dobrý den. Vaše jméno, prosím. - Odkud jste? - Váš pas, prosím... Rozumíte česky?
b) - Ahoj. Jak se máš? - No, nic moc, ale ujde to. Tak ahoj.	h) - Jé, čau. Já se mám skvěle. A ty? Máš se dobře? - Čau.
e) - Dobrý den, pane Ševčenko. - Děkuju, dobře. - To je Evžen. Můj bratr. Vy jste také z Běloruska? - Aha, tak na shledanou.	a) - Ahoj, Natašo! Jak se máš? - A to je kdo? - Ne, nejsem. Já jsem z Ukrajiny. - Ahoj a měj se hezky!
c) - Na shledanou!	f) - Na shledanou! Přijďte zas.

g) - Dobrý den. - Armen Avagyan. - Jsem z Arménie. - Ano, trochu.	d) - Dobrý den. Vaše jméno, prosím. - Odkud jste? - Váš pas, prosím... Rozumíte česky?
b) - Ahoj. Jak se máš? - No, nic moc, ale ujde to. Tak ahoj.	h) - Jé, čau. Já se mám skvěle. A ty? Máš se dobře? - Čau.
e) - Dobrý den, pane Ševčenko. - Děkuju, dobře. - To je Evžen. Můj bratr. Vy jste také z Běloruska? - Aha, tak na shledanou.	a) - Ahoj, Natašo! Jak se máš? - A to je kdo? - Ne, nejsem. Já jsem z Ukrajiny. - Ahoj a měj se hezky!
c) - Na shledanou!	f) - Na shledanou! Přijďte zas.

B U nás doma

Komunikační cíle lekce:

- popsat členy rodiny
- tvoření jednoduchých vět pomocí slovesa „mít“
- počítat od 1 do 100
- popis věcí „co je to, jaké je to, kde je to“
- popis domácích činností

Rodina

Cvičení

Cíl: Slovní zásoba - rodina

Utřídte následující slova, která k sobě náleží podle rodu, do dvojic:
neteř, otec, vnučka, matka, bratr, sestřenice, tchán, švagr, vnuk, strýc, bratranec,
dcera, teta, zeť, sestra, babička, synovec, dědeček, švagrová, tchýně, snacha, syn

on	ona
syn	dcera
...	...

Cvičení

Cíl: Slovní zásoba - rodina

Pomůcky: Fotografie členů rodiny

1) Lektor i frekventanti si donesou do kurzu fotky svých rodin a v kurzu o nich mluví. Většina uprchlíků, pokud za sebou nemají nějakou výrazně tragickou událost, mluví o sobě a své rodině rádi, zapojení skutečných fotografií do výuky může tedy mít jako důsledek pozitivní motivaci k nácviku komunikace mezi sebou. Frekventanti si navzájem kladou otázky typu:

Kdo je ten muž/ta žena na obrázku?

Kolik je mu let?

Je to Váš bratr?

A toto je tvoje sestra?

Toto jsi ty. Kdo je ten člověk vedle tebe?

2) Cvičení lze pojmout i jako interview. Každý student v kurzu si vybere pět otázek, které položí jinému studentovi. Jeho rodinu potom sám představí ostatním. Návrhy otázek:

Jste ženatý?

Máte děti?

Kolik dětí máte?

Máte sourozence?

Scházíte se na rodinných oslavách?

Kde bydlí tvoji rodiče/sourozenci/děti?

Kolik máte bratranců a sestřenic?

Kolik let je tvým sourozencům?

Projekt aneb činnostně: Tvorba plakátu

Pomůcky: Velký papír (A3 a větší), štítky s názvy jednotlivých členů rodiny, popř. i obrázky jednotlivých postav, text, např.

Eda je synem Marie a Jana je jeho tchýně. Petr má dva dědečky, Karla a Miloše. Marie má jednoho vnuka. Marta je dcera Milošovy ženy Jany.

RODINA A MANŽELSTVÍ V AFGHÁNISTÁNU

Odhlédneme-li od velké diferenciace na základě etnické příslušnosti, postavení ve společnosti a tradic a stereotypů dosud panujících na venkovském životě ve srovnání se životem ve městě, dá se obecně říci, že typická afghánská rodina je patriarchální, je chápána poněkud šířeji, než jak tomu bývá u nás. V čele této širší rodiny stojí nejstarší mužský člen. Hlavou „užší“ rodiny je otec/manžel. Starší členové rodiny se těší velké vážnosti a předpokládá se, že až nebudou schopni samostatného života, ujmou se péče o ně jejich děti. Role otce spočívá především v hmotném zabezpečení rodiny (obydlí, strava, oděv a další věci nutné k životu), v její reprezentaci ve společnosti a v péči o její bezpečnost. Pokud to situace vyžaduje, vztahují se tyto jeho povinnosti i k dalším členům širší rodiny (zejména k jeho rodičům a rodičům manželky). Úkolem matky/ženy je především výchova dětí (při které jí často vypomáhají starší z dětí), udržování chodu domácnosti (na venkově se obvykle věnuje i pracím na poli, chovu dobytka apod.) a při rozhodování o rodinných záležitostech má její slovo často velký vliv. Obdobná situace jako v afghánské rodině je i v dalších islámských zemích (Írán, Irák, Pákistán), ale i v zemích s jiným náboženským složením (Indie, Vietnam).

POSTAVENÍ ŽENY V AFGHÁNSKÉ SPOLEČNOSTI

I přes určité pokroky ve stabilizaci vládního systému směrem k demokracii zůstávají práva žen, jako například právo na vzdělání, péči o zdraví, právo svobodné volby manžela atd., nedostatečně chráněná. Bezpečnostní situace a dodržování základních lidských práv obzvláště v oblastech mimo hlavní město Kábul jsou nadále ohroženy a velký vliv na tuto situaci ve společnosti má také všudypřítomná chudoba a vysoký stupeň nevzdělanosti. Ženy, které se stanou oběťmi domácího či sexuálního násilí, se často nemohou domáhat žádného práva (chybí ochrana ze strany státu, policie často nevyšetřuje zločiny spáchané na ženách), převažuje pevně zakořeněný názor, že odpovědnost za takové násilí spočívá v ženě samotné; pokud by se snad obrátila na soud, způsobila by tím hanbu především své

rovině a navíc by se sama vystavila riziku, že bude uvězněna za porušení obvyklých norem a tradičních zvyklostí nebo vrácena svému muži, před kterým hledá útočiště. V nejvyšším riziku perzekuce ze strany tradiční afghánské společnosti jsou především ty ženy, které se přizpůsobily „západnímu“ stylu života, ženy, které se nějakým způsobem provinily proti tradičním mravům (včetně těch, které bojují za práva žen), a ty, které se provdaly proti vůli či bez souhlasu rodiny (nemluvě o sňatku s mužem, který není muslimského vyznání).

SŇATKY V SOUČASNÉM AFGHÁNISTÁNU

Uzavření manželství je obvykle otázkou dohod mezi rodinami, dotyčné dívky nemají právo do celé záležitosti zasahovat a jsou ke sňatku v podstatě donuceny. Takto smlouvaná manželství často fungují jako prostředek ke zlepšení ekonomické situace rodiny dívky, nebo i k usmíření sporu, k zaplacení dluhů atd. Vzhledem k tomu, že obvyklý dar za nevěstu je kolem 400 až 1600 \$ a většina svobodných mužů nemá takové prostředky, probíhají sňatky také formou vzájemné výměny mezi dvěma rodinami (běžná jsou i manželství bratranců a sestřenic). Nejnížší věkovou hranicí dívek k uzavření sňatku je podle afghánského občanského práva 16 let, podle islámského práva šari'ji 15 let (poměrně často jsou však uzavírány sňatky i s mladšími dívkami). Polygamie není postavena mimo zákon, ale je podrobená přísným a dosti omezeným podmínkám, i když praxe je poměrně odlišná a tento typ manželství je dosti rozšířený.

ROZVOD

Afghánští muži mají možnost se rozvést se svými ženami mimosoudně (ústním prohlášením či písemně), ženy se musí se svou žádostí o rozvod obrátit na soud, a to pouze v určitých omezených případech (v případě manželovy nevyléčitelné nemoci, neschopnosti ženu zabezpečit, postarat se o ni, v neodůvodněné nepřítomnosti manžela po dobu více než tří let, nebo pokud byl manžel vězněn déle než deset let). Pro ženu je však žádost o rozvod ostudnou záležitostí, přichází o možnost starat se o své starší děti a musí se vrátit do své rodiny. Ta ji však nemusí přijmout zpět.

Frekventanti mají za úkol na hodině vytvořit plakát Edova rodina. Lektor předčítá studentům text, studenti během četby vytvářejí plakát. Mohou klást doplňující dotazy, žádat zopakování atd. Poté mají za úkol podle plakátu, jež vytvořili, představit Edovu rodinu. Cvičení lze upravit na každou úroveň. Lze pracovat individuálně i ve skupině. Plakát se nakonec vyvěsí ve třídě.

Např.

EDOVA RODINA

prarodiče

dědeček + babička

babička + dědeček

rodiče

otec + matka

dítě

Věci kolem nás

Cvičení

- 1) Lektor vyzve posluchače, aby popsali věci, které se nacházejí ve třídě (včetně jejich barvy, materiálu, umístění atd.).
- 2) Jeden z posluchačů se poté pokusí popsat svůj pokoj, úkolem ostatních je nakreslit tento pokoj na základě spolužákova popisu.

Cvičení

Pomůcky: Kopírovací příloha B1

Lektor ofotí a rozdává posluchačům obrázek B1. Úkolem je popsat jednotlivé předměty a věci v místnosti na obrázku.

Hra se sadou obrázků

Cíl: Popis předmětů, otázky *Kde je...? Co je...? Jaký je ...?* a odpovědi

Pomůcky: Kopírovací přílohy B2

Hraje se ve dvojicích.

Sadu šesti obrázků, které se od sebe v detailech liší, lektor ofotí tak, aby měl pro každou dvojici hráčů připravené dvě sady obrázků. Celá jedna sada připadne hráči A, který si obrázky pořádně prohlédne. Druhá sada zůstane ležet na stole, otočená obrázky dolů. Z této kupičky si hráč B vytáhne jednu kartu tak, aby ji protihráč neviděl. Úkolem hráče A je nyní pomocí dotazů zjistit, kterou z karet ze sady hráč B drží v ruce.

Cvičení lze provést i tak, že hráč B, tedy hráč s jednou kartou v ruce, popisuje obrázek a snaží se hráče A dovést na to, kterou kartu má. V momentě, kdy si hráč A je jistý, že kartu uhádl, obrázky si vzájemně odkryjí a porovnají.

Varianta

Dvojice A, B, popř. studenti versus lektor.

Lektor/hráč A si vytáhne z balíčku jeden obrázek, neukazuje jej frekventantům/hráč B, ale situaci a rozložení věcí na obrázku popíše. Poté řekne studentům/hráč B, aby situaci zjednodušeně nakreslili. Nakonec se slovně obrázky porovnají. Studenti mohou klást dotazy *Kde je...? Co je dole? Jaký je...?* Lektor může také jednotlivé studenty vyzvat, aby popisovali, co kreslí.

Cvičení pro soutěživou skupinu

A řekne slovo, B se snaží v čase 30 vteřin utvořit na dané slovo co nejvíce vět. Za každou větu dostane bod. Potom se role vymění. Vyhrává ten, kdo má více bodů.

Alžír *Kdo je z Alžíru? Mourad je z Alžíru. Je Irina z Alžíru?...*

kdo

co

matka

Co se u nás doma děje?

Cvičení

Pomůcky: Kopírovací příloha B1

Lektor opět využije obrázek B1 a vyzve posluchače, aby tentokrát popsali, co jednotliví členové této rodiny dělají.

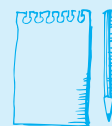
Konjugační hra

Cíl: Procvičení sloves a časování

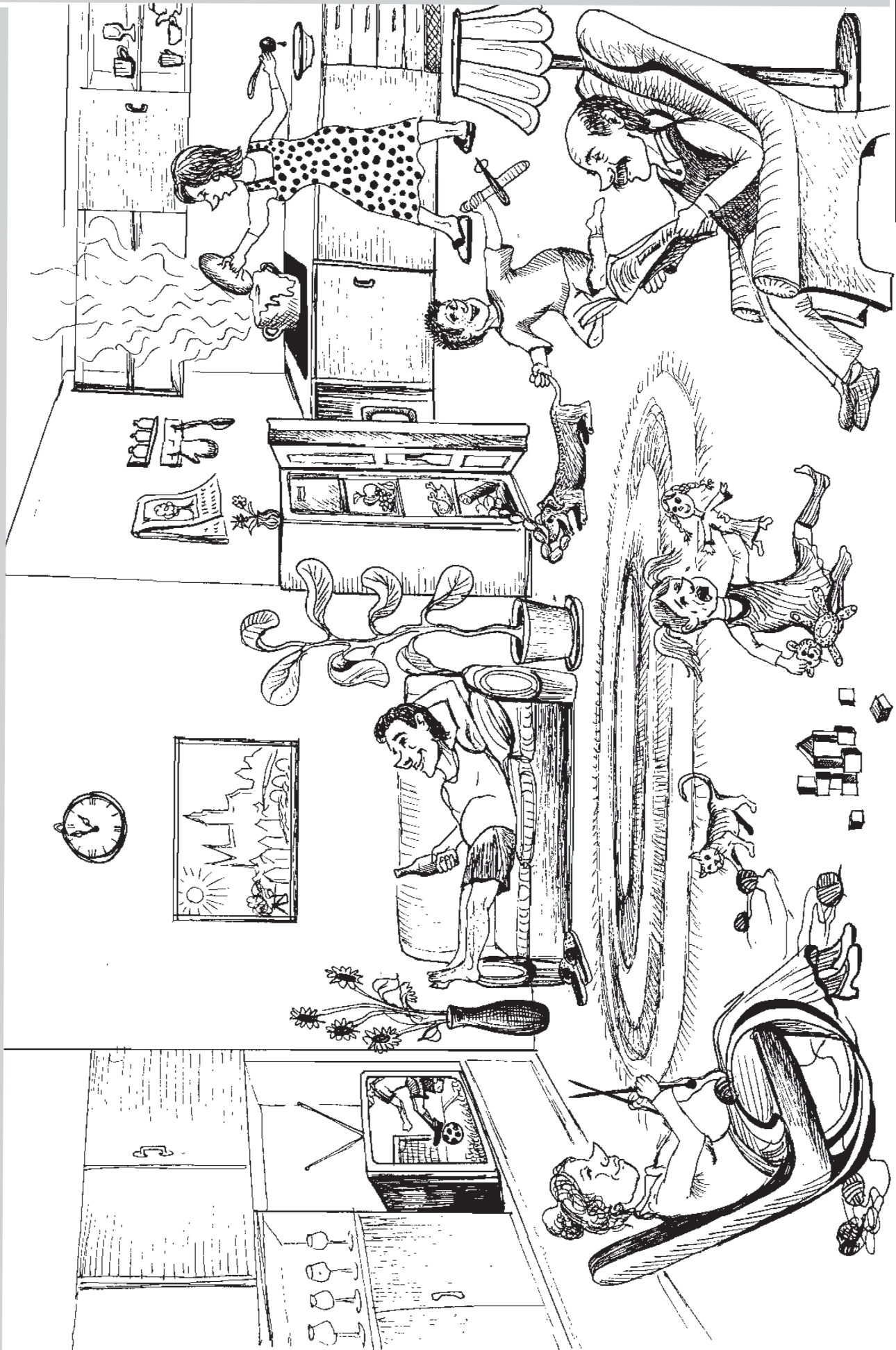
Pomůcky: Kopírovací příloha B1, hrací kostka

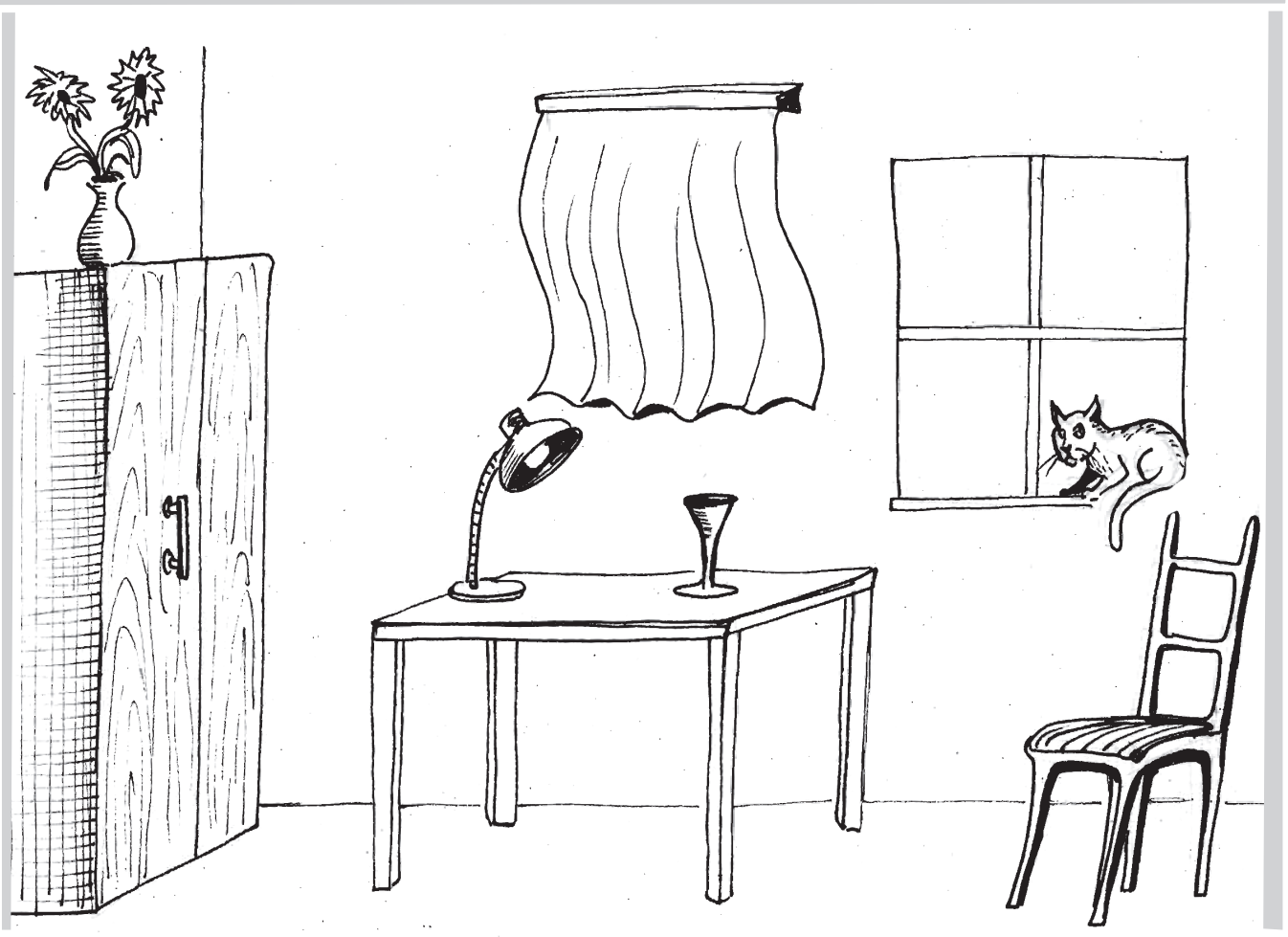
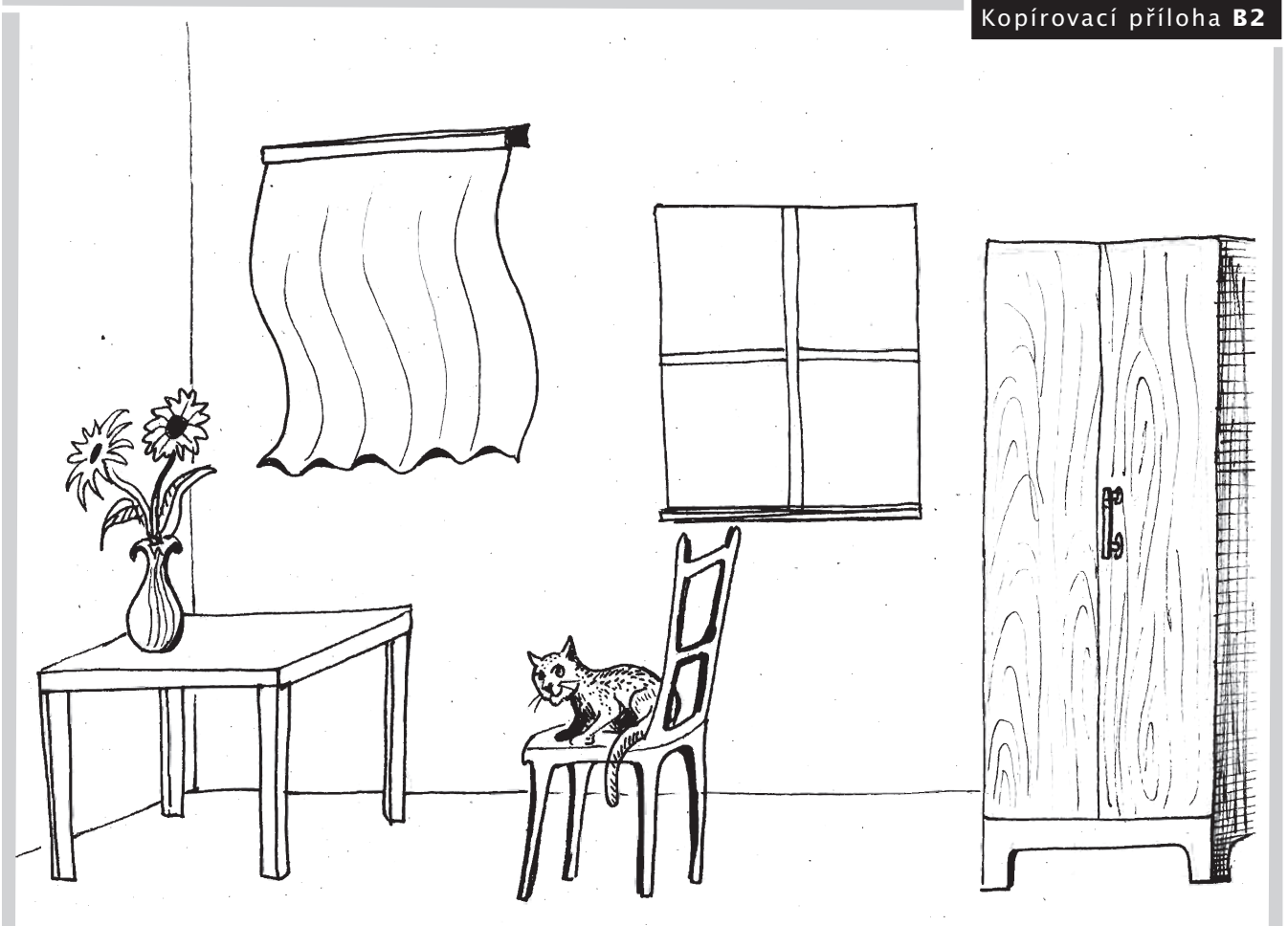
Frekventanti ve dvojicích mají nejprve za úkol vyjmenovat co nejvíce činností, jež postavy na obrázku B1 vykonávají. Jednotlivé činnosti v infinitivu si zaznamenávají na kartičky. Až mají dostatek kartiček, zamíchají je a vytvoří z nich kupičku, kterou otočí lícem dospod. Každá dvojice má k dispozici hrací kostku. Jednotlivým číslicím na kostce jsou přiřazeny různé slovesné osoby a čísla (lektor napíše jednotlivé významy podle potřeby na tabuli: já, ty, on, ...). Studenti obrací postupně kartičky a hází kostkou - číslice na kostce určuje slovesný tvar, osobu a číslo, do něž mají dané sloveso převést. Za každý správný tvar si připsují bod. Vítězí ten, kdo nasbíral víc bodů.

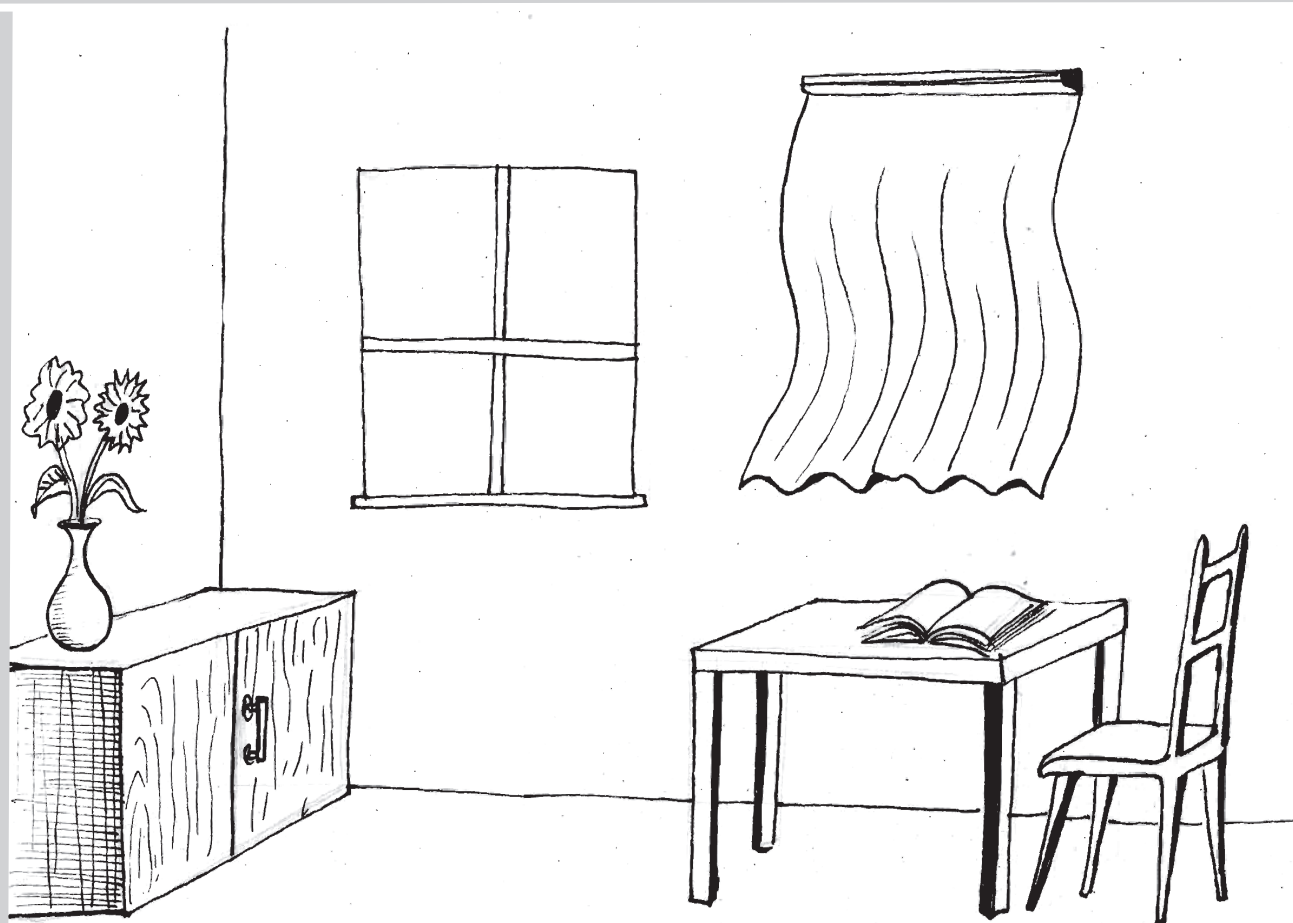
Při jednání o záležitostech týkajících se islámské rodiny je důležité se v první řadě obracet a informovat nejprve otce, popř. jiného mužského člena (to se týká i jednání o účasti ženy, dcery, syna apod. v kurzu češtiny, v některém ze zájmových kroužků, případné výpomoci v provozních pracích uprchlického zařízení, v dětském centru apod.).

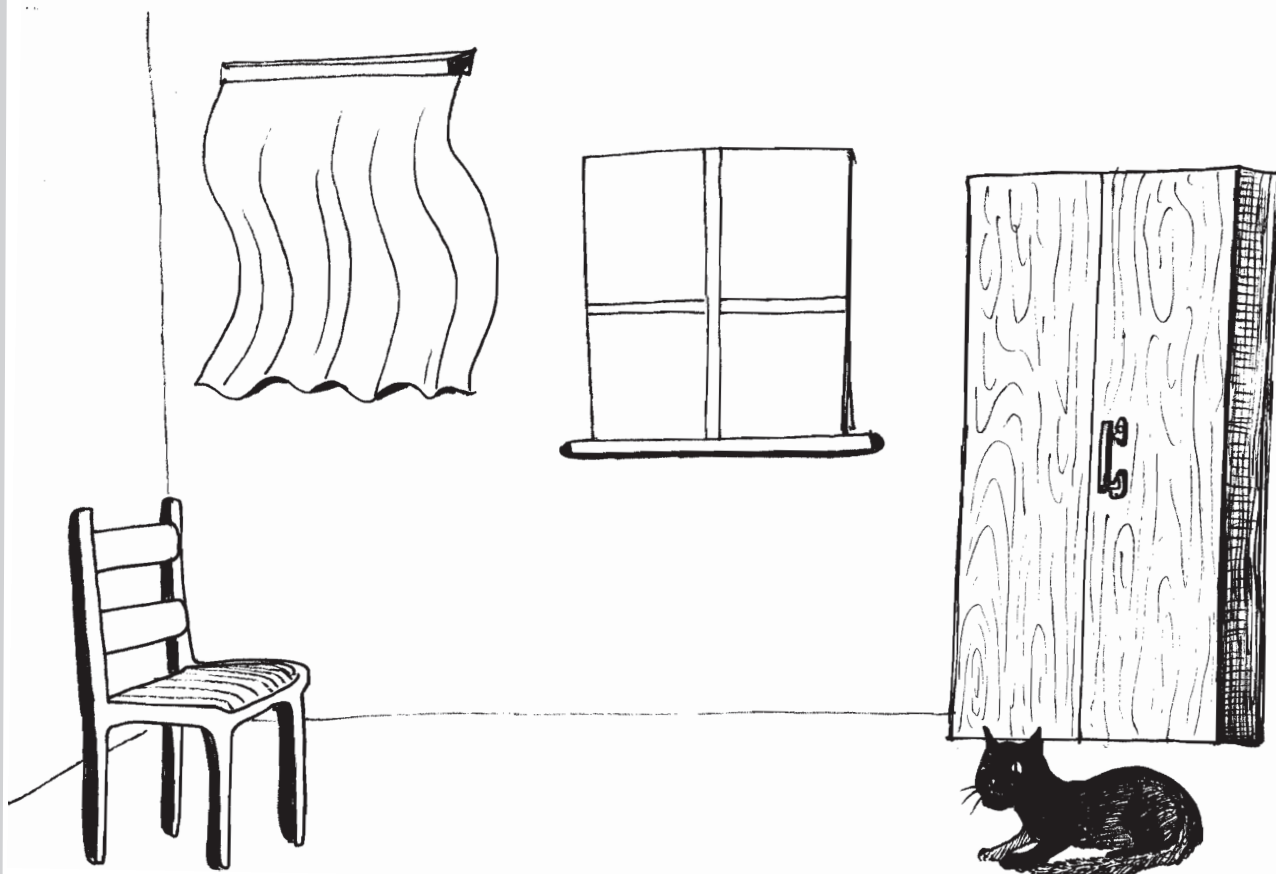
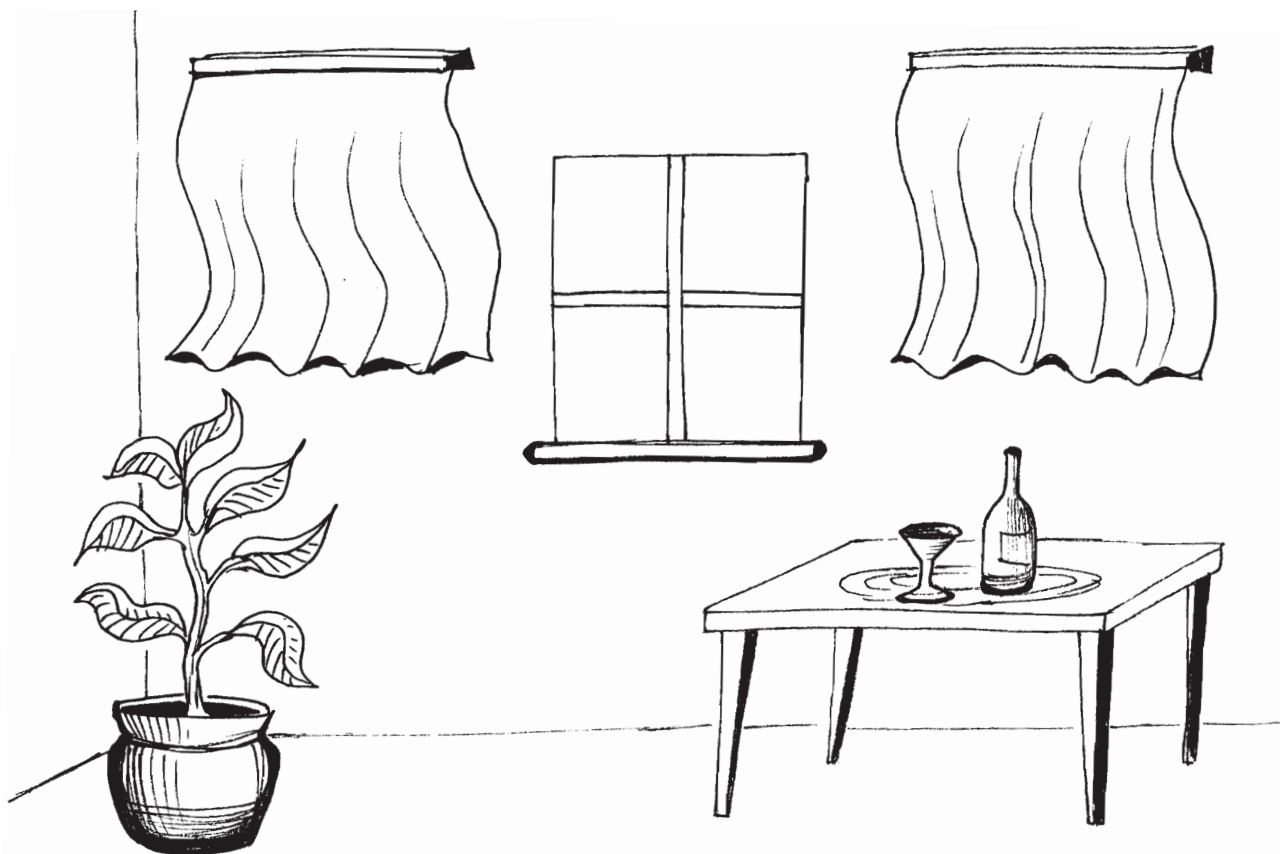

VLASTNÍ POZNÁMKY

OBCHODY

Obchody v ČR a na Východě vyjma velkoměst se od sebe navzájem dost liší. V Indii např. v podstatě neexistují supermarkety, takže veškeré obchodování se odehrává na ulici. Ta je posetá trhovci se sýry, máslem, zeleninou, ovocem, kořením, moukou, rýží, ... Na stánku často prodávají své zboží i zvířata, většinou kozy, vystavují stažená, zavěšená na hácích a pod nimi jejich hlavy. Kamenný obchod mají jen ti bohatší. Naše supermarkety nahrazují stánky se smíšeným zbožím, kde se většinou prodává tabák, balená voda, konzervy, prací prášky, mýdla, čokoláda apod. Na stejném principu pak fungují i obchodníci s látkami, oblečením, botami, ...

LEKCE

C

Jdeme na nákupy

Komunikační cíle lekce:

- ptát se v obchodě na věci, o které by měl frekventant zájem (jaké jsou, odkud jsou, kolik stojí apod.): potraviny, oděvy, věci v domácnosti
- říct si o věci, které si chce koupit
- komunikace v pultovém obchodě, v supermarketu
- číslovky 100 a výš
- konverzace při placení
- komplimenty

Co nakupujeme a kolik to stojí

Cvičení

Cíl: Procvičení lexika, číslovky

Pomůcky: Leták s nabídkou supermarketu

Úkolem frekventantů je sesbírat několik letáků různých obchodů a porovnat nabídku, uvést, kam by šli raději nakupovat, a zdůvodnit proč.

Procvičení číslovek na cenách: Lektor si ofotí jeden z letáků a kopie rozdá frekventantům. Potom podle letáku uvádí, co kupuje paní Levinská a kolik to stojí, frekventanti to zakroužkují.

Cvičení

Cíl: Procvičení lexika (nákup potravin)

Úkolem posluchačů je vytvořit si seznam potravin, resp. zboží, které by si chtěli koupit na víkend, na týden atd., uvést, kde to mohou koupit, popř. v jakém množství to potřebují (možno procvičit základní fráze v obchodě: chtěla bych, potřebuji... atd.)

Lexikální hnízda

Cíl: Procvičení lexika

Pomůcky: Kopírovací příloha C1

Vypište tři potraviny pod hyperonyma:

zelenina	mléčné produkty	maso	ovoce	nápoje

Motivace ke komunikaci

V ČR jsou základní potraviny brambory, mouka, zelí, cibule, maso. Jaké jsou základní potraviny ve Vaší zemi?

CZ	Asie	Afrika	Jižní Amerika
brambory mouka cibule zelí	rýže čaj luštěniny ...	obiloviny	káva kukuřice

Cvičení

Cíl: Slovní zásoba - oblečení

Pomůcky: Obrázky lidí oblečených pro různé příležitosti (sportovní oblečení, zimní oblečení, letní oblečení, večerní toaleta - šaty do divadla, oblečení do práce - kostýmek/oblek do kanceláře, montérky apod.)

Lektor rozdá obrázky frekventantům a na tabuli napíše témata, která uvede otázkou *Co nosíte...*

- 1) v zimě?
- 2) v létě?
- 3) do práce?
- 4) do divadla?
- 5) při sportu?

Frekventanti mají pět minut, aby ke každému z témat vypsali tři typy oděvů podle obrázků.

Cvičení

Cíl: Slovní zásoba - oblékání

- 1) Popište lektorovi, co máte dnes na sobě (barva, materiál).
- 2) Popište, co má na sobě lektor, co nosí často, co občas, co nikdy nenosí.

V pekárně, v nákupním centru

Cvičení

Cíl: Porozumění a nácvik frází zákazníků - prodavač

Pomůcky: Kopírovací příloha C2, C3

Lektor ofotí obrázky a rozdá je studentům. Na tabuli napíše běžné fráze užívané v různých typech obchodů, mezi něž zamíchá i některé z frází jednoznačně se vztahující k obrázkům (fráze jsou uvedeny pod obrázky). Frekventanti kurzu mají za úkol nejprve vyřadit fráze, které se k obrázkům vůbec nehodí. Potom lektor rozdá účastníkům kurzu rozstříhané jednotlivé dialogy a vyzve je, aby je přiřadili k jednotlivým obrázkům, zvážili, které z vět říká zákazník a které prodavač. Ve dvojicích pak mohou dialogy přehrát. Začátečníkům lze dialogy upravit na jejich úroveň. Dále mohou rozhovor s použitím frází sehrát, eventuálně

vymyslet a předvést vlastní variantu.

OBLÉKÁNÍ

V množství zemí, z nichž žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR pocházejí, přetrvává i přes velký vliv západní civilizace stále tradiční styl oblékání. Volba stylu tradičního oděvu je ovlivňována příslušenstvím k určitému náboženství, zaměstnáním, kontextem použití a v Indii také kastou. Pro Evropana může být zajímavým klasický indický způsob oblékání, který se jak u oděvů mužských, tak ženských obejde bez jehly, nitě i spon a vystačí si s většinou dlouhým kusem látky, který se různými způsoby omotává kolem těla. Tento styl ještě dnes převládá na jihu a východě Indie. Jinde v Indii se prosadila spíše kombinace západních šitých a klasických zavinovacích součástí. Ulice východní, střední a jižní Indie jsou i dnes plné žen v barevných sárí, pod nimiž nosí krátké živůtky, které většinou tvoří se sárí jeden set. Sárí, vlastně jediný někdy až 9 metrů dlouhý pruh tkaniny, lze nosit mnoha způsoby. Styl upevňování se v jednotlivých částech země i komunitách v téže oblasti může podstatně lišit. V indickém státě Madhjaapradesh si ženy sárí uvazují tak, že výsledek vzdáleně připomíná kalhoty s velmi nízkou umístěným rozkrokem. Indové v emigraci však většinou nosí běžné západní oblečení.

U sikhů-mužů tvoří důležitou součást oděvu turban, který zakrývá jejich nestříhané vlasy, jeden ze symbolů víry a příslušnosti k řádu. Svobodní muži nahrazují turban kusem látky, jímž zahalují drdol z dlouhých vlasů. Mimo svou zemi však neortodoxní sikhové tyto symboly často odkládají, nenosí turbany a vlasy si stříhají. Nicméně v některých západních státech (např. v Kanadě) mají sikhové působící u policie povoleno nosit turban jako součást uniformy. Turbany sikhů jsou opravdu proslavené a v Kanadě v dobách velkého přílivu cizinců z Asie byl oblíbený vtip: „Víte, jak se v cizině pozná Kanadčan? Má v turbanu zapíchnutý kanadský odznáček.“

FINANČNÍ PROSTŘEDKY ŽADATELŮ, KAPESNÉ, DARY

Žadatel o mezinárodní ochranu, který pobývá v pobytovém středisku, má nárok na kapesné ve výši 16 Kč na den pro dospělou osobu i pro dítě mladší 15 let. Kromě toho žadatelé dostávají každý měsíc balíček základních hygienických potřeb. Každá žadatelka-maminka, které se na území České republiky narodí miminko, má nárok na základní výbavičku zahrnující hadrové pleny, oblečení a kojeneckou láhev. Ostatní osobní potřeby, ať už se vztahují k osobní hygieně, oblékání či zvláštnímu stravování, si musí žadatelé obstarat z vlastních prostředků, popř. je mohou získat prostřednictvím charitativních darů. Nejčastěji tedy řeší tuto situaci tak, že se obrátí se svým požadavkem na některou z charitativních organizací, popř. potřebné věci shání v prodejnách se zlevněným či použitým zbožím. Dále mají žadatelé nárok i na finanční příspěvek na zvláštní, samostatné stravování (pokud jim strava v jídelně pobytového střediska z různých specifických důvodů nevyhovuje, např. v případě nutnosti dietního stravování). Jinak obecně v pobytových střediscích při hromadném stravování platí možnost výběru jídla, především s ohledem na odlišné požadavky související s náboženstvím. Žadatelé žijící v soukromí si musí obstarat vlastní finanční prostředky (příjmy ze zaměstnání), nedostávají žádné kapesné ani balíčky, pouze v odůvodněných případech mohou získat finanční příspěvek až do výše životního minima (nejdéle však na dobu tří měsíců).

a) - Dobrý den. - Dobrý den, co si přejete?	b) - Chtěl bych 4 rohlíky a jeden chleba. - Chcete tmavý nebo světlý?/Tmavý nebo světlý? - Tmavý. - Celý nebo půlku? - Celý.
c) - Ještě něco? - Ano, ještě dvě koblihy, prosím. - Prosím. Je to všechno? - Ano, děkuji.	d) - Kolik to stojí? - 4 rohlíky, to je 8 korun, tmavý chléb 25 korun a dvě koblihy 10 korun. Dohromady tedy 43 korun. - Kolik? - 43. - Tady jsou. - Děkuji, na shledanou. - Na shledanou.

Odhadněte, kdo co říká... (nakupujeme potraviny)

Cíl: Porozumění a nácvik frází zákazníků - prodávač

Frekventanti mají rozhodnout, které z vět říká zákazník a které prodávač.

	P	Z
a) Celý nebo půlku?	☐	☐
b) Máte tmavý chléb?	☐	☐
c) Co to bude?	☐	☐
d) Ještě něco?	☐	☐
e) A dál?	☐	☐
f) Chtěl bych nějakou buchtu. Máte něco s tvarohem?	☐	☐
g) Kolik?	☐	☐
h) Deset.	☐	☐
i) Máte ještě rohlíky?	☐	☐

Cvičení

Cíl: Komunikační situace v obchodě - hodnocení zboží (spíše pro pokročilé a pro komunikativní skupinu)

Pomůcky: Kopírovací příloha C4

Na obrázku je zachycena situace, která může být interpretována různými způsoby (ze ztvárnění situace kreslířem zcela jasně nevyplývá, zda se zákazníci ovoce líbí, a podává je tedy prodáváči, aby si je koupila, nebo je s banány nespokojená - jsou malé, shnilé... - a ukazuje je prodáváči se slovy, jak může takové zboží vůbec prodávat, prodavačův výraz lze také interpretovat jako ustaraný nebo naštvaný, vtravý, servilní atd). Frekventanti mají všichni obrázek před sebou a jsou vyzváni, aby zkusili vytvořit dialog, který by se podle jejich názoru mohl ve vyobrazené situaci odehrávat.

Varianty

Lektor nechá frekventanty vybrat si mezi následujícími situacemi a vytvořit k jedné z nich vhodný dialog:

a) zákaznice je spokojená, zboží se jí velmi líbí, prodavač se chová mile, je ochotný, popř. až servilní;

b) zákaznice je nespokojená, stěžuje si, snaží se prodavače vyprovokovat k omluvě, prodavač je lhostejný, odsekává zákaznici, diví se, že se jí zboží nelíbí.

Odhadněte, kdo co říká... (nakupujeme oblečení)

Cíl: Porozumění a nácvik frází zákazník - prodavač v obchodě s oblečením
Frekventanti mají rozhodnout, které z vět říká zákazník a které prodavač.

	P	Z
a) Můžu si to vyzkoušet?	☐	☐
b) Chtěl bych nějaký zimní svetr.....	☐	☐
c) Přejete si, prosím?	☐	☐
d) Jakou máte velikost?	☐	☐
e) Sportovní nebo do práce?	☐	☐
f) Ten se mi líbí, kolik stojí?	☐	☐
g) Kabinky jsou tam vzadu.	☐	☐
h) Podívejte se v regálech vpředu.....	☐	☐
i) Potřebuji také rukavice. Máte i rukavice?	☐	☐
j) To vám moc sluší.	☐	☐

Další náměty k procvičování komunikace

Lektor sehraje s frekventanty scénku v obchodě (rozdá, popř. nechá frekventanty vybrat cedulku s názvem obchodu, ve kterém budou prodávat). Lektor je zákazníkem, frekventant kupujícím. Je vhodné pokládat co nejvíce otázek (kvalita, původ, cena, možnost slevy apod.), není cílem, aby frekventant odpověděl na všechny otázky. Otázky pochopitelně volíme podle pokročilosti jednotlivého posluchače.

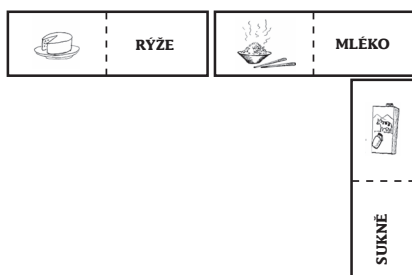
Varianta

Tuto scénku je možno u pokročilejších studentů sehrát ve dvojicích (jeden je zákazníkem, druhý prodejcem), početnější skupinu frekventantů lze rozdělit na část nakupujících a část prodávajících a lze ji pojmut i jako soutěž. Výhercem bude ten, kdo nakoupí co nejvíce věcí, o kterých bude schopen říct co nejvíce údajů.

Domino - nákup potravin a oblečení

Cíl: Procvičení lexika a frází (nákup potravin, oblečení)

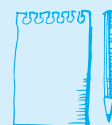
Pomůcky: Kopírovací předloha C5

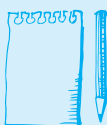
Frekventanti mají za úkol skládat dominové kostky tak, aby na sebe navazovaly obrázky a k němu vhodné pojmenování. Ke každému slovu potom vytváří věty užívané při nakupování, např.:

Potřebuji vajíčka a chléb. Chtěl bych dva rohlíky. Chleba mám. Máte banány? Banány nejsou. Chtěl bych tedy tři jablka, prosím...

Domino může mít celou řadu variant. Protože nemusí být založeno na obrázcích, záleží jen na lektorovi a jeho fantazii. Několik příkladů pro inspiraci:

VLASTNÍ POZNÁMKY

VLASTNÍ POZNÁMKY

Domino - antonyma

KRÁTKÝ	BÍLÝ	ČERNÝ	VELKÝ
			MALÝ
		STUDENÝ	

Domino - slovní fotbal

(lexikum z jedné oblasti + stejné počáteční písmeno)

GYNEKOLOG > POLIKLINIKA > PONOŽKY > KOŠILE > KAŠEL

Takové domino je lepší hrát přímo na tabuli. Lektor „vykopává“ a napíše nějaké slovo na tabuli, kdo z frekventantů ví další vhodné slovo, jde k tabuli a na základě asociace nebo shodného počátečního písmene rozšíří slovní řadu. V soutěživé skupině dostává za každé správné slovo bod. Po určité době se hra ukončí a frekventanti si spočítají body. Kdo má nejvíce bodů vyhrává.

Kvarteto - nákup věcí

Cíl: Nácvik frází spojených s nákupy, gramatika - procvičení akuzativu

Pomůcky: Karty s obrázky tematických kvartet (např. mléko, máslo, sýr, smetana; chléb, rohlík, koláč, vdolek; ...). Na výrobu kvartetu může lektor použít obrázky z časopisů, reklamních letáků apod., které nalepí na tvrdý papír. Výrobu kvartetu může zadat i frekventantům v rámci volnočasových aktivit.

Lektor nejprve seznámí studenty s tématy jednotlivých kvartet (pečivo, masna, mléčné výrobky, zelenina apod.) a napíše je na tabuli. Potom rozloží připravené odkryté karty na stůl, promíchá je a vybídne studenty, aby jednotlivým tématům přiřadili karty, pojmenovali obrázky na nich nakreslené a názvy vypsali pod příslušná témata na tabuli. Nato si frekventanti karty rozdají, neukazují druhým, jaké mají obrázky, a snaží se získat co nejvíce kvartet. Karty od ostatních nehájí naslepo, ale vyptávají se na konkrétní kartu. Např.: *Pane Agapoviči, potřebuji chléb. Máte chléb?* V momentě, kdy dotazovaný požadovanou kartu nemá, přebírá slovo a ptá se zase on kohokoli z hráčů. Pro soutěživou skupinu vyhrává ten, kdo se co nejrychleji zbaví karet a má utvořeno co nejvíce kvartet.

EXKURZ DO SVĚTA KVARTET JAKOŽTO DIDAKTICKÝCH POMŮCEK

Kvarteto k procvičení deklinace adjektiv

Na kartách jsou předměty různého gramatického rodu (maskulinum, femininum, neutrum). Čtveřici vždy tvoří jeden a tentýž předmět, ale vyhotovený ve čtyřech různých barvách, např. červená, modrá, zelená a žlutá tužka; červený, modrý, zelený a žlutý dům; ...). Kvarteto lze potom hrát v různých strukturách a procvičovat tak kromě skloňování adjektiv i syntaktické struktury:

Pane Agapoviči, máte červenou tužku? (akz. sg. f.)

Ali, nemáš zelený dům? (akz. sg. m.; negace)

Chtěla bych žluté auto. Zurabe, nemáte žluté auto? (podmiňovací způsob; akz. sg. n.)

Potřebuji kartu se žlutým autem. (inst. sg. n.)

Chybí mně červený dům. (nom. sg. m.)

Kvarteto k procvičení singuláru a plurálu a číslovek

Na kartách je zobrazen jeden a tentýž předmět jednou, dvakrát, třikrát a čtyřikrát. Potom lze procvičovat i plurál a číslovky.

Cvičení V supermarketu

Cíl: Shrnutí frází, komunikace v obchodě

Pomůcky: Kopírovací příloha C6, C7

1)

Varianta pro začátečníky – lektor předloží frekventantům obrázek C6 + obrázky věcí, které s ním tematicky souvisejí (chleba, rohlík, koláč, máslo, mléko, sýr, salám, maso, ryba, ovoce, zelenina apod., lze použít obrázky z domina v této lekci nebo třeba pexeso), a vyzve je, aby jednotlivé obrázky roztřídili do skupin podle sekcí v obchodě. Lektor rozdává popisky obchodů a věcí. Frekventanti přiřadí k obrázkům náležitý popis, nejdříve k obchodům, poté k věcem. Lektor může dále látku procvičovat i tím, že ukazuje jednotlivé obrázky a frekventanti je pojmenovávají.

Varianta pro pokročilé – lektor se už přímo ptá na názvy jednotlivých sekcí v obchodě a věcí na obrázku. Poté vyzve frekventanty, aby uvedli, jaké další věci si ve zmíněných odděleních mohou koupit. Nakonec se lektor ptá, které obchody ve svém okolí frekventanti sami nejčastěji navštěvují a co v nich kupují.

2)

Lektor rozstříhá dialogy z kopírovací přílohy C7 a rozdává je frekventantům, včetně volné kartičky. Ti mají za úkol nejprve přiřadit dialogy k jednotlivým situacím na obrázku. Následně mohou dialogy i přehrát, vymyslet své vlastní.

Volnou kartičku s označením h) lze využít pro domácí úkol. Frekventanti si vyberou jednu ze situací na obr. C6 a vymyslí dialog, který na ni doma zapíší. Na hodinu potom dialog přečtou ostatním studentům. Ti mají následně za úkol rozhodnout, ke které situaci dialog patří.

Na závěr...

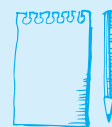
Lektor uvádí frekventantům různé komplimenty, např.:

Tobě to dneska sluší! Ty šaty tě dělají mladší a vůbec ti to padne!

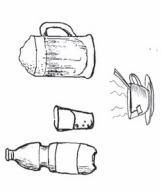
Dneska mi ale chutnalo. Ten oběd byl vynikající! Jako od maminky!

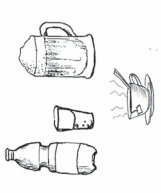
Klobouk dolů před tvým výkonem. Jak jsi to dokázal?

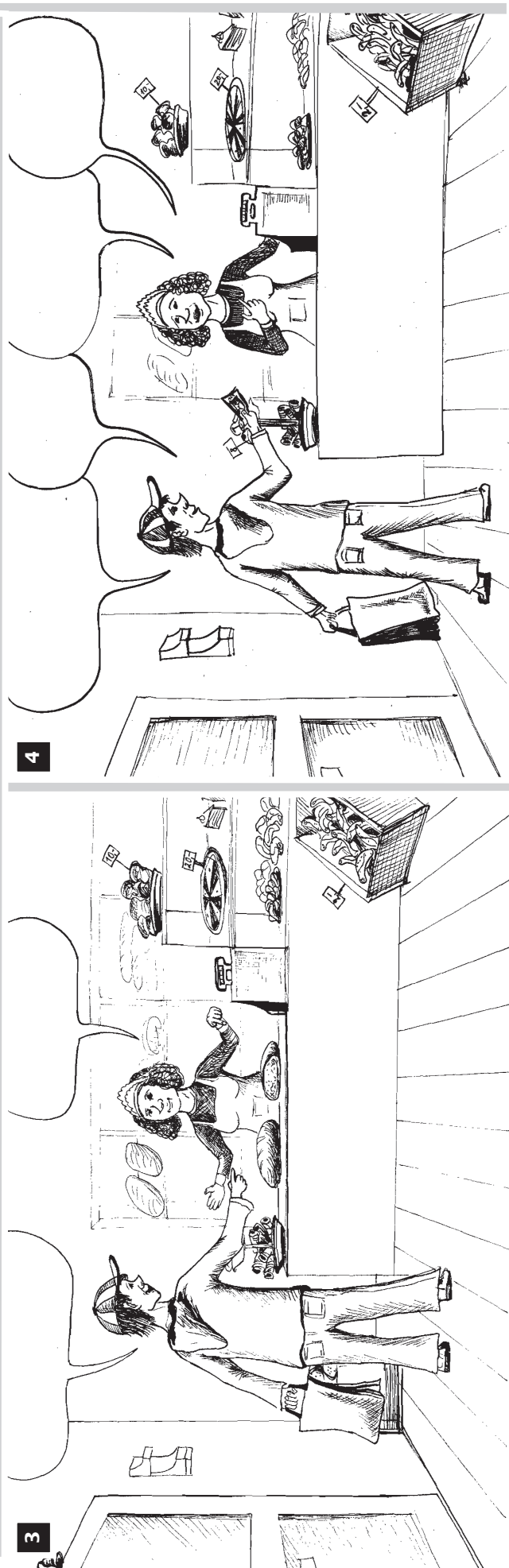
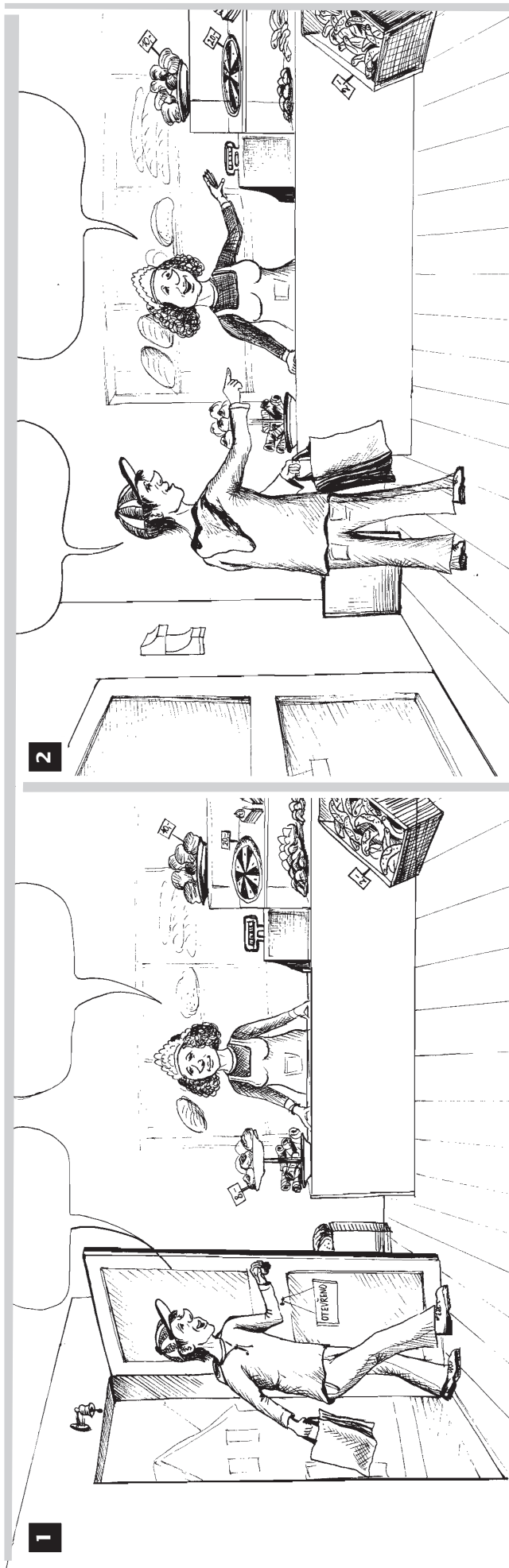
Úkolem frekventantů je popsat situace, ke kterým by se jednotlivé výroky hodily.

VLASTNÍ POZNÁMKY

					ZELEENINA MLÉČNÉ PRODUKTY MASO OVOCE NÁPOJE			
---	---	--	---	---	---	--	--	--

					ZELEENINA MLÉČNÉ PRODUKTY MASO OVOCE NÁPOJE			
---	---	--	---	---	---	--	--	--

a)

- Dobrý den.
- Dobrý den, co si přejete?

b)

- Chtěl bych 4 rohlíky a jeden chleba.
- Chcete tmavý nebo světlý?/ Tmavý nebo světlý?
- Tmavý.
- Celý nebo půlku?
- Celý.

c)

- Ještě něco?
- Ano, ještě dvě koblihy, prosím.
- Prosím. Je to všechno?
- Ano, děkuji.

d)

- Kolik to stojí?
- 4 rohlíky, to je 8 korun, tmavý chléb 25 korun a dvě koblihy 10 korun. Dohromady tedy 43 korun.
- Kolik?
- 43.
- Tady jsou.
- Děkuji, na shledanou.
- Na shledanou.

a)

- Dobrý den.
- Dobrý den, co si přejete?

b)

- Chtěl bych 4 rohlíky a jeden chleba.
- Chcete tmavý nebo světlý?/ Tmavý nebo světlý?
- Tmavý.
- Celý nebo půlku?
- Celý.

c)

- Ještě něco?
- Ano, ještě dvě koblihy, prosím.
- Prosím. Je to všechno?
- Ano, děkuji.

d)

- Kolik to stojí?
- 4 rohlíky, to je 8 korun, tmavý chléb 25 korun a dvě koblihy 10 korun. Dohromady tedy 43 korun.
- Kolik?
- 43.
- Tady jsou.
- Děkuji, na shledanou.
- Na shledanou.

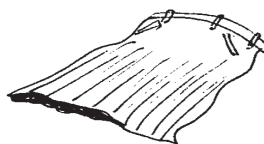
PONOŽKY

CIBULE

BANÁNY

ČAJ

TRIČKO

PÁREK

BRAMBORY

ROHLÍK

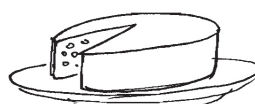
KŠILTOVKA

ČESNEK

MLÉKO

RÝŽE

VEJCE

RUKAVICE

KUŘE

SVETR

KOŠILE

JABLKO

SANDÁLE

JOGURT

KALHOTY

RYBA

KVĚTÁK

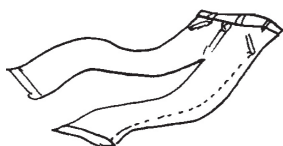
MINERÁLKA

KRAVATA

SUKNĚ

CHLÉB

PIVO

SÝR

KÁVA

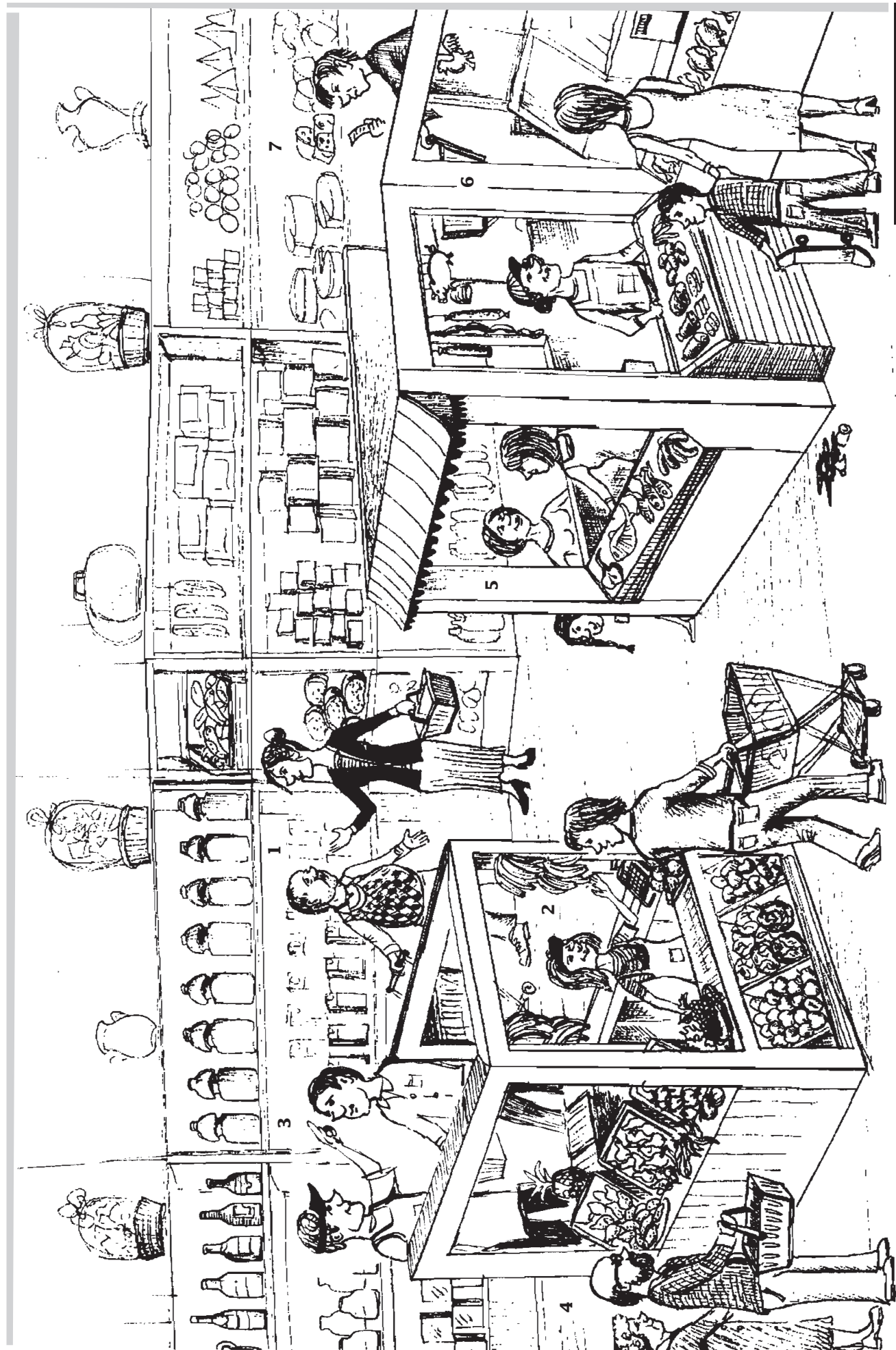

TENISKY

RAJČATA

a)

- Co to bude, prosím?
- Přemýšlím, co uvařím dnes večer. Moje dcera má ráda ryby. Máte kapra?
- Bohužel, nemáme. Kapry dostaneme příští týden. Nechcete štiku?
- Jistě, tu bych si vzala. A máte uzenou?
- Ano, prosím.
- Tak to bych si vzala dva kousky.* Prosím.
- Děkuji. Na shledanou.

b)

- Dobrý den. Mohl byste mi poradit, kde najdu cukr?
- Cukr je tam vzadu, za stánkem s pochutinami. Ale pokud chcete hroznový, ten bývá jinde.
- Ne, děkuji. Sháním moučkový a cukr krystal.
- Tak to tam určitě najdete. Dnes máme navíc akci. Když si koupíte dvě balení, dostanete třetí zadarmo.

c)

- Tak snad mám vše, mamka chtěla hlavně brambory, mrkev a petržel na polívku. Kdyžtak se ještě vrátím. Mějte se, na shledanou! Na shledanou! Budeme rádi, když přijdete zas!

d)

- Přejete si, prosím?
- Ano, chtěla bych uherský salám.
- Kolik?
- Vezmu si ho celý.
- Tady je. Ještě něco dalšího?
- Ještě čtyři nožičky dietních párků a 20 dkg šunkového salámu. Nakrájet prosím.
- Všechno?
- Ano, děkuji, to je vše. Na shledanou.

e)

- Myslím, že jsme nakoupili všechno, co jsme chtěli. Nebo tě ještě něco napadá, miláčku?
- Co tady zeleninu? Máme všechno?
- Já ti nevím, snad ano. Přijedou mladí, to je musíme řádně pohostit.
- Tak to bychom mohli koupit něco...
- Co třeba tady ananas? Mají ho ve slevě.
- Jistě, miláčku, jak chceš.

f)

- Tak to by bylo. Máslo, mléko, sýry mám, ještě mi chybí pár věcí. Budu muset ještě do oddělení drogerie. A co je tady to? Nemůžu to přečíst... Ach jo, tak abych jí raději zavola! Abych zase něco nepopletl!

g)

- Dobrý den, pane Nováku.
- Dobrý den, paní Veselá. Vám to ale dnes sluší.
- Ále, vždyť jsem jen vyběhla do obchodu. Došlo nám doma pečivo. Jak se daří Vaší paní? Pořád je ještě nemocná?
- Ještě leží, ale už se uzdravuje. Za týden již půjde do práce.
- To jsem ráda. Pozdravujte ji ode mě.
- Budu. Na shledanou.
- Na shledanou.

h)

ZDRAVOTNICTVÍ NA VÝCHODĚ (INDIE)

Relativně dobrá lékařská péče je koncentrována do větších měst, v nichž se vyskytují nemocniční zařízení, která nabízejí péči v různých oblastech medicíny. Naopak velmi omezená a téměř nedostupná je pro lidi žijící v odlehlých venkovských oblastech (chybějící zdravotnická zařízení alespoň částečně kompenzují polní zdravotní stanice, které se však potýkají s nedostatkem zdravotnického zařízení a léků a samozřejmě také fundovaných lékařů). Většinou jsou obyvatelé těchto míst odkázáni na lidové léčitele, popř. zkušenosti jiných laiků. Lékařská vyšetření a samotná léčba jsou ve státních nemocnicích bezplatné, poměrně dlouho se však na tyto procedury čeká. Pacienti státních nemocnic si musí hradit léky, nemocniční oblečení a jídlo, které jim po dobu jejich pobytu v nemocnici obstarávají příbuzní. Nejčastější zdravotní problémy v této zemi představuje tuberkulóza (největší výskyt na světě), AIDS a onemocnění či zdravotní problémy způsobené špatnou či nedostatečnou výživou (500 milionů). Nezanedbatelný je také vysoký počet onkologických onemocnění. Úmrtnost malých dětí do jednoho roku života patří mezi nejvyšší na světě (1,5 miliónů dětí ročně).

STRAVA V NEMOCNICI

Ve východních státech je poměrně běžné, že se ve státních nemocnicích nepodává strava. Tu musí zajišťovat rodina nemocného. Následkem toho pak může být skutečnost, že příbuzní docházejí do nemocnice prakticky kdykoli a ve větším množství, než je zvykem v ČR. Lektor proto může rozvést debatu o tom, jak se chovat v nemocnicích, popř. jaké jsou rozdíly v nemocniční péči u nás a v zemích frekventantů. K rozpoutání takové debaty může posloužit třeba cvičení *Co je nutné vzít si s sebou do nemocnice?* Diskuzi lze vést i nad obrázkem B z kopírovací přílohy D4 v této lekci.

LEKCE

D U lékaře

Komunikační cíle lekce:

- popsat základní části lidského těla
- komunikace u lékaře, popř. v nemocničním zařízení (úraz, nemoc)
- základní orientace v nemocničním zařízení
- komunikace v lékárně

Lidské tělo

Cvičení

Cíl: Nácvik pojmenovávání částí lidského těla

Pomůcky: Obrázek lidského těla + kartičky s popisky jednotlivých částí těla (lze použít obrázek v Manuálu 2, části A se zabílenými pojmenováními)

Úkolem frekventantů je přiřadit kartičky s popisky do rámečků u obrázku s lidským tělem. Poté lektor vyjmenovává jednotlivé části lidského těla a úkolem frekventantů je na ně ukázat (buď na vlastním těle nebo na obrázku).

Poté lektor vyzve frekventanty, aby sami bez pomoci podkladů popsali základní části lidského těla, které znají.

Pro soutěživou skupinu

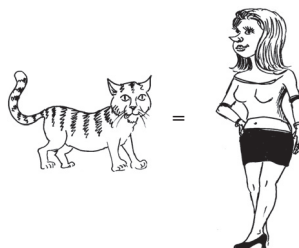
V další fázi je možné úkol spojit i s ortografickým cvičením. Učitel ukazuje na jednotlivé části lidského těla, první z frekventantů, který správně odpoví, jde k tabuli a název dotyčné části na ni napíše. Pokud je to správně (chyby v diakritice je možné ignorovat, lektor pouze upozorní na správnost zápisu), frekventant získává bod. Kdo bude mít na konci hodiny nejvíce bodů, vyhrává.

Hodina může být i zábavná

(Doplňující cvičení pro zpestření hodiny)

Lektor si na hodinu donese obrázky zvířat, např. psa, koně, kočky, ptáka, a spolu s frekventanty popisují části zvířecího těla. Lektor zdůrazní rozdíly při pojmenovávání částí lidského a zvířecího těla (např. ústa u člověka X tlama, huba u zvířete, ruce X tlapy apod.). Dále lektor může přejít k tomu, že v některých situacích (emočně zabarvené situace, legrace, slang, nadávky atd.) se mohou frekventanti setkat s tím, že označeními primárně zvířecích těl jsou pojmenovávány i části těl lidských, popř. se pojmenování zvířete či některé části těla přenáší na člověka, chceme-li vyjádřit nějakou jeho vlastnost (kočka o pěkné dívce; kopyto o nešikovném člověku...). Je možné přidat i jiné rozdíly, např. v popisu různých činností, se kterými se frekventant může v běžném životě setkat a které se v určitých situacích používají i u člověka: jí X žere, štěká (po někom).

Cvičení

Cíl: Činnosti spojené s částmi lidského těla, konjugace

Pomůcky: Schematické obrázky na tabuli, slovesa

1) Lektor nakreslí na tabuli zjednodušené obrázky částí lidského těla, např. ústa s jazykem, ruka, noha, ucho, oko, nos. Frekventantům rozdá seznam sloves popisujících činnosti náležitých částí těla, který si připravil doma. Studenti potom přiřazují slovesa k jednotlivým obrázkům.

2) V dalším kroku mohou frekventanti jednotlivá slovesa časovat.

Obr. ústa s jazykem ruka noha ucho oko nos

dýchat – vidět – chodit – smrkat – jíst – mluvit – chutnat – poslouchat – ukazovat
– běhat – psát – mrkat – slzet – slyšet – kopat – kousat ...

Návštěva u lékaře

Cvičení

Cíl: Návčik komunikace u jednotlivých lékařů

Pomůcky: Cedulky s vymyšlenými jmény lékařů a s jejich dalšími údaji – o medicínském zaměření (praktický lékař pro dospělé/pro děti, zubní lékař, ortoped, kardiolog atd.), o adrese, telefonu, popř. dalších kontaktech

Úkolem frekventantů je uvést, s jakými problémy se na jednotlivé lékaře mohou obracet, co znamenají další údaje, jak je možné navázat kontakt s lékařem (telefon, e-mail, poštovní adresa), jak je možné zjistit si bližší informace o lékaři (internet). U méně pokročilých studentů je možné postupovat obráceně. Nejprve lektor popisuje, jaký zdravotní problém ho trápí, a frekventanti se snaží najít pro něj správného lékaře. Následně se ptá na adresu lékaře, jakými jinými způsoby je možné s ním navázat kontakt atd.

Cvičení

Cíl: Návčik pojmenování jednotlivých nemocí

Pomůcky: Kopírovací příloha D1

Sada obrázků dítěte/dospělého se zřetelnými příznaky nemoci či úrazu:

- bolest hlavy (šátek na hlavě), teplota/horečka (teploměr), bolest v krku (šátek na krku), rýma, kašel
- vyhozená plotýnka
- bolest břicha
- bolest nohy (zlomenina)
- bolest ruky, prstu (vosí bodnutí + alergická reakce)

Sada obrázků popisující příčinu úrazu, nemoci:

- bruslení na ledě bez řádného oblečení
- nošení pytle s cementem
- špatné jídlo
- kolize při jízdě na kole
- vosí bodnutí

1) Úkolem frekventantů je popsat, co dítě, resp. dospělého bolí, a vybrat z níže uvedeného seznamu nemoc, úraz, který se dítěti stal:

nachlazení, rýma, chřipka – bolest zad, blok páteře – průjem, bolest břicha – zlomenina nohy – otok, alergická reakce

LÉKAŘSKÁ VYŠETŘENÍ U ŽADATELŮ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU

V přijímacím středisku prochází každý žadatel o mezinárodní ochranu karanténou, v jejímž rámci musí podstoupit také lékařská vyšetření. U dospělých osob se provádí rentgen plic, vyšetření krve na BWR a bakteriologické vyšetření stolice, děti navíc podstupují ještě MANTOUX test. Pokud je žadatelka těhotná, vyšetřuje se u ní krev také na HIV a HBSAG. Dle stupně těhotenství se rovněž zjišťuje krevní skupina. Děti do 18 let se očkují proti zarděnkám, spalničkám a příušnicím.

LÉKAŘ V AZYLOVÉM ZAŘÍZENÍ

Do některých pobytových středisek pravidelně dochází praktický lékař a provozuje svou ordinaci přímo ve středisku. V opačném případě musí žadatel navštěvovat praktického lékaře mimo azylové zařízení.

Registrace u Všeobecné zdravotní pojišťovny je zajištěna každému žadateli v přijímacím středisku. Po přechodu do pobytového střediska obdrží žadatel potvrzení o tom, že je mu hrazena zdravotní péče, a to na dobu určitou. Žadatel si po uplynutí této doby musí registraci prodloužit, resp. požádat sociální oddělení v daném pobytovém středisku, aby mu toto potvrzení prodloužilo (u žadatelů trvale žijících v pobytovém středisku to někdy provádí sociální pracovnice automaticky).

Má teplotu/horečku. - Zvrací. - Má průjem. - V noci nespí. - Krvácí. - Má oteklé oči, tváře... - Je bledý. - Kašle. - Má rýmu. - Kýchá. - Špatně dýchá. - Nemůže se hýbat apod.

Frekventanti mají rozhodnout, které otázky klade lékař a které pacient:

	lékař	pacient
1) Máte bolesti?	☐	☐
2) Kouříte?	☐	☐
3) Budu muset jít na operaci?	☐	☐
4) Kdy začaly vaše potíže?	☐	☐
5) Máte alergii na nějaké léky?	☐	☐
6) Pijete pravidelně alkohol?	☐	☐
7) Jak dlouho budu v pracovní neschopnosti?	☐	☐
8) Musím zůstat ležet v posteli?	☐	☐
9) Byl jste už někdy na operaci?	☐	☐
10) Jak mám užívat léky?	☐	☐
11) Užíváte pravidelně nějaké léky? Které?	☐	☐
12) Mohu místo tablet dostat injekci?	☐	☐
13) Jaká vyšetření budu muset absolvovat?	☐	☐

Pomůcky: Kopírovací příloha D2

Frekvenci utvoří skupiny, v nichž mají za úkol sestavit, sepsat z daných věcí seznam těch, které si je třeba vzít s sebou do nemocnice. Následně si jednotlivé skupiny seznamy mezi sebou porovnávají, argumentují, proč si danou věc do nemocnice přibalit musí, zda je to skutečně nutné apod.

Argumentace, zapojení i některých typů vedlejších vět apod.

Co si vezmu s sebou do nemocnice

Na cvičení lze navázat slovní hrou, která je obdobu hry z dětství *Co si vezmu s sebou na pustý ostrov*:

Do nemocnice si s sebou vezmu kartáček na zuby.

Do nemocnice si s sebou vezmu kartáček na zuby a ručník.

Do nemocnice si s sebou vezmu kartáček na zuby, ručník a župan.

Podle pokročilosti frekventantů je možné na této slovní hře procvičit i minulý čas (*Do nemocnice jsem si s sebou vzal...*), jinou než první osobu (*Pan Agapov si s sebou do nemocnice vezme...*) apod.

Cvičení

Cíl: Opakování slovní zásoby - lékař, nemoci, nemocnice

Pomůcky: Kopírovací příloha D3

Frekventanti mají za úkol vyznačit hranice slov a nalezená slova potom přiřadit a zapsat do příslušných kolonek tabulky, kterou lektor nakreslí na tabuli.

ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

Problém	Lékař	Lékárna/Léky/Sanita
alergie	zubař	antibiotika
nachlazení	gynekolog	tablety
...	...	...

Cvičení

Pomůcky: Kopírovací příloha D4

Lektor ofotí obrázek D4 a rozdá jej frekventantům. Na tabuli potom napíše jednotlivá slova a slovní spojení. Podle potřeby a pokročilosti studentů je může rozšířit. Frekventanti mají za úkol:

1) přiřadit slova k jednotlivým obrázkům 1-5

ambulance - vizita - porodnice - čekat dítě - přinést květiny - dieta, mít dietu - kartička pojištěnce - vyšetření - návštěvní hodiny - ležet v nemocnici - rodit - dovézt na pohotovost - pohotovost

2) zvolit si jeden z obrázků, s pomocí lektora si doplnit slovní zásobu a pokusit se popsat situaci na obrázku

Náměty ke konverzaci

Denní režim v nemocnici.

Návštěvy v nemocnicích v ČR a v zemích původu žadatelů.

Strava v nemocnicích u nás a v zemích žadatelů.

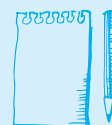
Porody v nemocnicích versus porody doma.

První pomoc

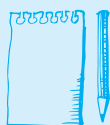
Cvičení

Cíl: Nácvik posloupnosti nahlášení úrazu, nehody atp. při volání první pomoci, hasičů, policie

Lektor napíše na tabuli čísla tísňového volání a posloupnost údajů. Frekventanti potom mají za úkol simulovat hlášení nějaké události a dialog přehrát.

VLASTNÍ POZNÁMKY

VLASTNÍ POZNÁMKY

Čísla tísňového volání:

112 jednotné evropské číslo tísňového volání

155 lékařská pohotovost

150 hasiči

158 policie

- 1) **Kdo** volá >> jméno a příjmení, popř. adresa
- 2) **Kde** se co stalo/děje >> místo nehody
- 3) **Co** se stalo/ děje >> událost, popis nehody
- 4) Kolika lidí se nehoda týká/ Kolik lidí je zraněno
- 5) **Kontakt** na volajícího

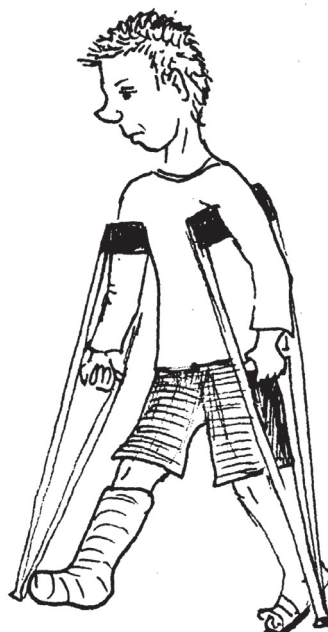
Na závěr...

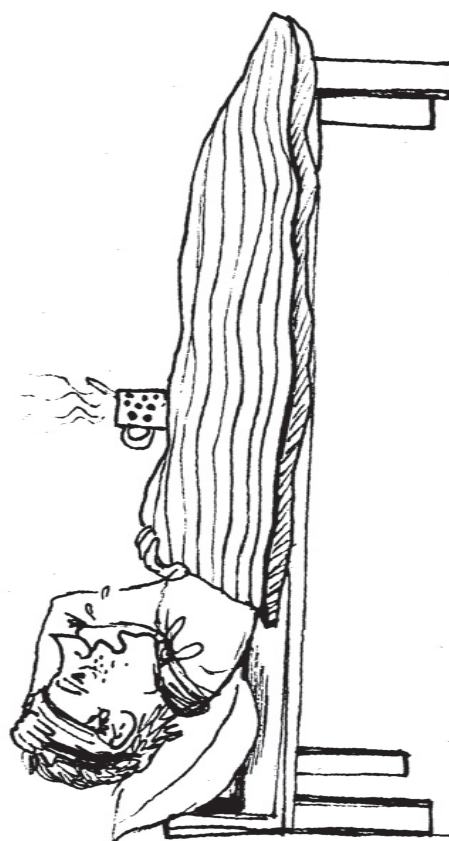
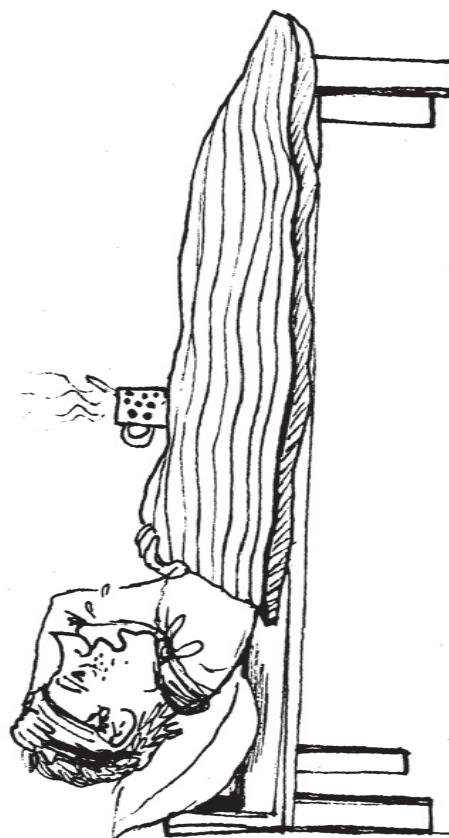
Tip na domácí úkol

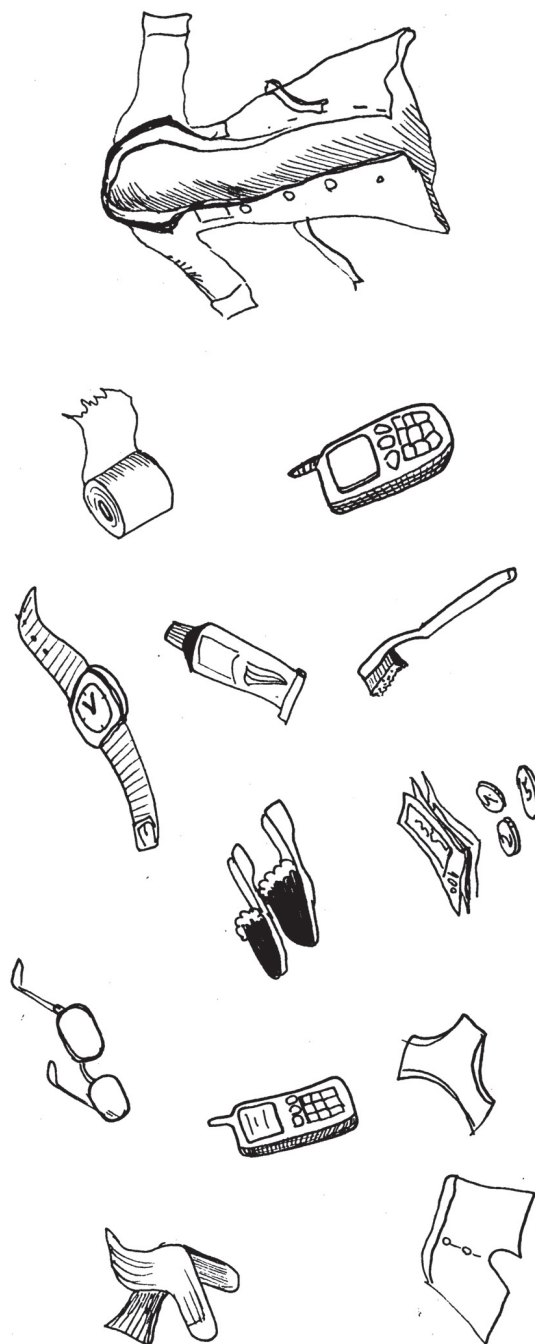
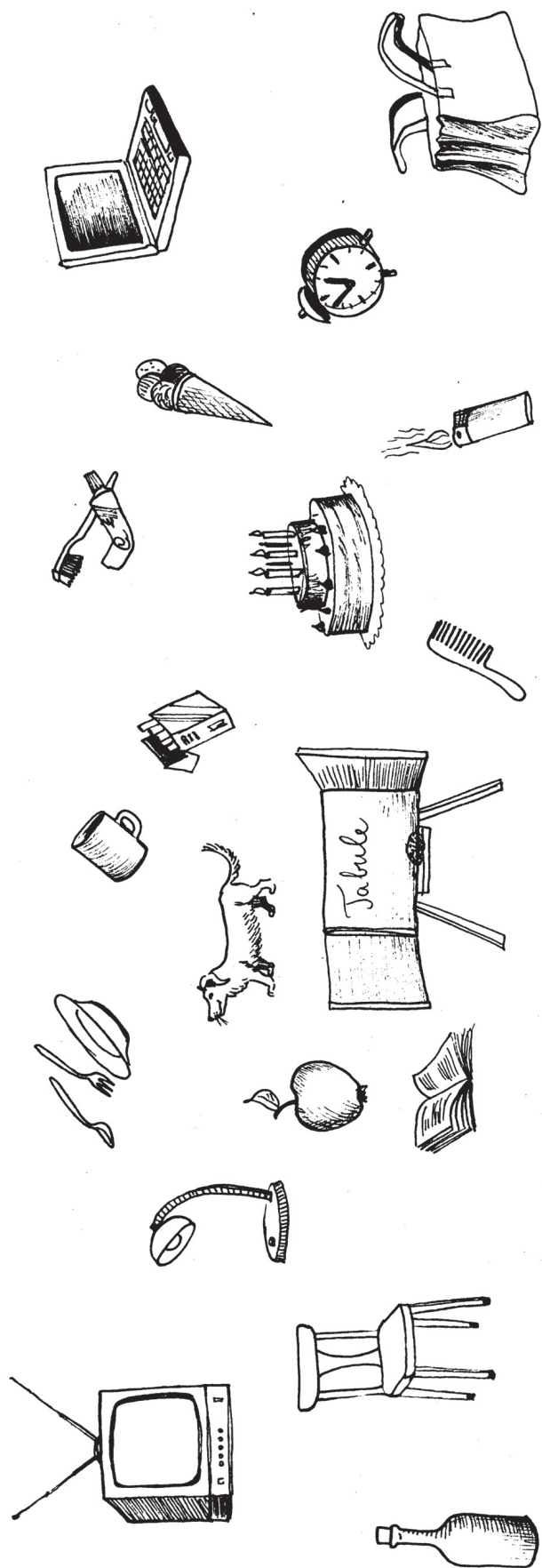
Zjistěte do příští hodiny:

- 1) lékaře ve vašem okolí včetně jejich lékařského zaměření
- 2) adresu nejbližší nemocnice
- 3) adresu a cestu do nejbližší lékárny

ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

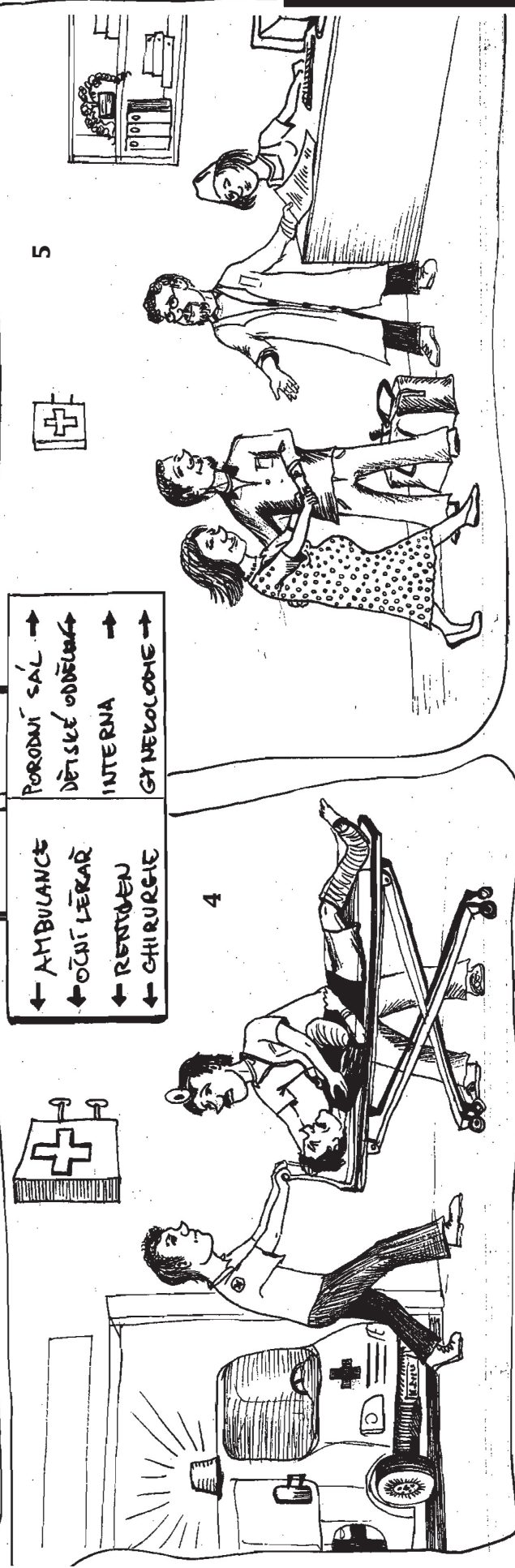
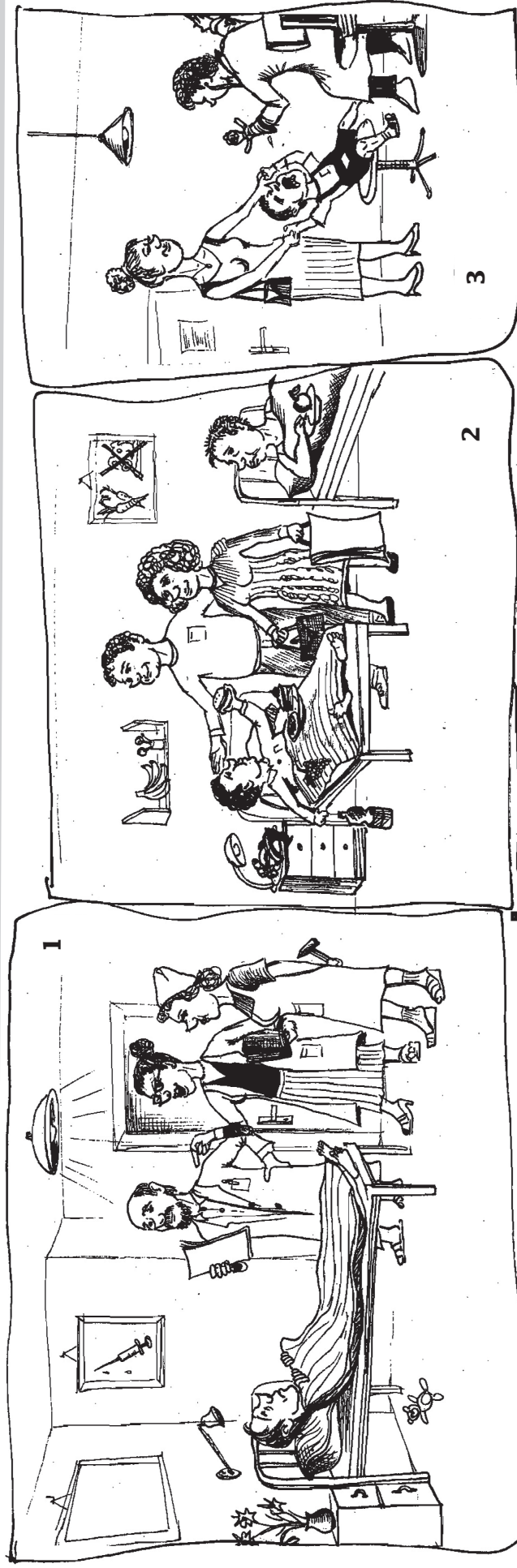
ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

ALERGIETABLETYANTIBIOTIKABOLESTIZUBAŘZLOMENÁRUKAOBVAZ
INJEKCEGYNEKOLOGNACHLAZENÍRECEPTTEPLOMĚRLÉKAŘDOKTOR
SÁDRAPOHOTOVOSTINTERNARÝMANEMOCNICEBOLESTBŘICHA

← AMBULANCE	→ PORODNÍ SÁL
← OČNÍ LÉKAŘ	→ DĚTSKÉ ODDĚLENÍ
← RENTGEN	→ INTERNA
← CHIRURGIE	→ GYNÉKOLOGIE

Potřebujeme si vyřídit

Komunikační cíle lekce:

- orientace ve městě
- hromadné dopravní prostředky
- základní komunikace ve styku s českými úřady
- vést hovor ohledně povolení
- podání/porozumění inzerátu

Jak se dostanu k/do...?

Cvičení

Cíl: Popis cesty

Zopakujeme základní slovní zásobu vztahující se k popisu cesty. Poté se lektor ptá frekventantů, kde je v místě jejich bydliště, popř. v blízkém městě nějaký úřad (cizinecká policie, úřad práce, matriční úřad, pošta, banka), supermarket, nádraží apod., a vyzve jednotlivé frekventanty, aby mu popsali cestu. U pokročilejší skupiny je možné přenechat úkol dvojicím, jeden z frekventantů se ptá na cestu, druhý mu ji popisuje. Nejčastěji užívané fráze je vhodné napsat na tabuli:

Kde je tady pošta, nádraží, matriční úřad apod.?

Jak se dostanu k/do...?

Který vlak/který autobus/který trolejbus/která tramvaj jede k/do...?

Ze kterého stanoviště odjíždí...?

Na které zastávce mám vystoupit?

Varianta

Frekventanti ve dvojicích sehrávají dialogy. Úkolem je pozvat toho druhého na návštěvu do místa bydliště a popsat mu cestu, popř. ji nakreslit na kousku papíru (jako výchozí bod je vhodné zvolit např. nádraží). Frekventanti přitom vysvětlují cestu v místě, kde sami bydlí.

Odhadněte, kdo co říká... (ve vlaku)

Cíl: Komunikační fráze užívané v hromadné dopravě

Pomůcky: Tabulka s frázemi - kopírovací příloha E1

Cestující	Průvodčí
Jednu jízdenku do Brna, prosím.	Chcete jednosměrnou jízdenku, nebo i zpáteční?
Budu muset přestupovat? A kde? Kolik času budu mít na přestup?	Máte s sebou nějaké větší zavazadlo?
V kolik hodin přijede vlak do Olomouce?	Chcete si připlatit místenku ve zvláštním kupé?
Jak dlouho trvá cesta do Brna?	Máte u sebe nějaký doklad?
Mají děti do šesti let nějakou slevu?	Toto je vagón pro kuřáky. Hned další je nekuřácký.
Ze kterého nástupiště odjíždí další vlak?	Je mi líto, WC je možno užívat pouze během jízdy mimo stanici!

Lektor ofotí a rozstříhá tabulku na jednotlivé věty. Frekventanti se pokusí jednotlivé věty přiřadit do správné kolonky k cestujícím nebo k průvodčím. Poté se pokusí ve dvojicích s pomocí těchto vět (v různé míře obměny) sehrát dialog, který by se za takové situace mohl odehrát.

AZYLOVÁ PROCEDURA

O udělení mezinárodní ochrany rozhoduje v ČR Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Řízení probíhá na základě zákona č. 326/1999 Sb., o azylu, který byl od doby svého přijetí již mnohokrát novelizován. Minimální záruky pro žadatele jsou stanoveny na úrovni EU a právní úprava azylového řízení v ČR je tak srovnatelná s azylovou procedurou v jiných státech Evropské unie. Žadatelem o mezinárodní ochranu se rozumí každý cizinec, který hledá ochranu před pronásledováním, jemuž byl vystaven v zemi svého původu. Tato ochrana může mít dvě podoby, buď formu azylu, nebo tzv. doplňkové ochrany. Azyl je udělován v případech, kdy je cizinec pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Azyl může být rovněž udělen rodinnému příslušníkovi azylanta (tj. cizinci, kterému již byl udělen azyl). V takovém případě se jedná o azyl za účelem sloučení rodiny a týká se manžele azylanta, svobodného dítěte azylanta do 18 let nebo rodiče azylanta mladšího 18 let. Ve zcela výjimečných případech může být z důvodu hodných zvláštního zřetele (např. z důvodu velmi vážné nemoci žadatele, kterou nelze v zemi původu léčit) udělen azyl z humanitárních důvodů. Doplňková ochrana může být udělena tehdy, pokud žadateli hrozí vážná újma ve formě uložení nebo vykonání trestu smrti, mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení nebo jednání, vážného ohrožení života nebo lidské důstojnosti z důvodu světového násilí v situacích mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu, nebo pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

V případě zamítavého rozhodnutí ve věci řízení o udělení mezinárodní ochrany může žadatel podat ve lhůtě 15 dnů žalobu ke krajskému soudu. Pokud byla žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná, činí lhůta pro podání žaloby 7 dnů. Krajský soud může rozhodnutí zrušit a vrátit věc k dalšímu řízení, nebo potvrdit. Pokud krajský soud rozhodnutí ministerstva vnitra potvrdí, má žadatel poslední možnost, podat kasační stížnost k Nejvyššímu

správnímu soudu. V takovém případě si musí prodloužit pobyt ve formě víza za účelem strpění pobytu. V řízení před Nejvyšším správním soudem musí být povinně zastoupen advokátem, o jehož bezplatné přidělení si, pokud nemá dostatek finančních prostředků, může požádat.

Žadatel má také možnost vzít svou žádost o udělení mezinárodní ochrany zpět (v hantýrce žadatelů se používá označení STOP AZYL) a současně zažádat ministerstvo vnitra o dobrovolnou repatriaci, které v takových případech hradí náklady cizince na cestu domů.

Obecně se počty žadatelů o udělení mezinárodní ochrany nejenom v ČR, ale i v celé Evropě snižují (v roce 2001 jich bylo více než 18 tisíc, v roce 2006 pak necelé 4 tisíce).

Každý cizinec, který chce získat v České republice azyl, resp. doplňkovou ochranu, musí co nejdříve po překročení hranice **podat žádost o udělení mezinárodní ochrany**. Po určité době od podání žádosti je s žadatelem proveden pohovor, přičemž žadatel má právo jednat v řízení v mateřském jazyce, resp. jazyce, ve kterém je schopen se dorozumět. Žadatelé setrvávají nejprve v přijímacím středisku, a to do doby, než je jim uděleno **vízum za účelem řízení o udělení mezinárodní ochrany** (uděluje se nejvýše na dobu 90 dnů). Před uplynutím této lhůty si žadatel musí podat na cizinecké policii **žádost o prodloužení víza**. Svou totožnost prokazuje průkazem žadatele o mezinárodní ochranu.

Registrace u Všeobecné zdravotní pojišťovny je zajištěna každému žadateli v přijímacím středisku. Po přechodu do pobytového střediska obdrží žadatel potvrzení o tom, že je mu hrazena zdravotní péče, a to na dobu určitou. Žadatel si po uplynutí této doby musí registraci prodloužit, resp. požádat sociální oddělení v daném pobytového středisku, aby mu toto potvrzení prodloužilo (u žadatelů trvale žijících v pobytového středisku to někdy provádí sociální pracovnice automaticky).

Žadatelé o mezinárodní ochranu mohou **pobývat v pobytového střediscích nebo odejít do soukromí**. V druhém případě musí požádat prostřednictvím cizinecké policie ministerstvo vnitra o souhlas. K žádosti o změnu adresy se přikládá čestné prohlášení o ubytování majitele bytu (nutno ověřit notářem) a výpis z katastru nemovitostí. Žadatel si v případě odchodu do soukromí může požádat i o finanční příspěvek až do výše životního minima. Celková doba,

Kde si mohu vyřídit...?

Cvičení

Cíl: Orientace v českých úřadech a institucích

Pomůcky: Kartičky s názvy českých úřadů a institucí

Lektor rozdává frekventantům kartičky s názvy českých úřadů a institucí. Poté se ptá, kam by se měli obrátit v případě, že chtějí:

- prodloužit vízum
- vyřídit si pracovní povolení
- vyzvednout si rodný list nově narozeného dítěte
- podat žádost o uzavření manželství
- prodloužit registraci u Všeobecné zdravotní pojišťovny
- poslat doporučený dopis
- nahlásit krádež mobilního telefonu
- zažádat o výpis z katastru nemovitostí

městská policie	úřad práce	matriční úřad	Všeobecná zdravotní pojišťovna
pošta	cizinecká policie	katastrální úřad	

Varianata

Obdobným způsobem je možné vytvořit cvičení vztahující se k dokladům, které žadatelé potřebují k vyřízení jednotlivých žádostí, např.

Jaké doklady budete potřebovat v případě, že chcete:

- prodloužit vízum
- zažádat o pracovní povolení
- podat žádost o změnu adresy (při odchodu do soukromí)

Tip na rozšíření slovní zásoby

Vysvětlte termíny pohovor, zápis (protokol), tlumočník, rozhodnutí, žaloba k soudu, kasační stížnost, repatriace, ubytovací řád, poplatek, sociální pracovník, povinná školní docházka, vysvědčení, přihláška

Hledám si práci...

Cvičení

Pomůcky: Vizitka

Lektor rozdává frekventantům kopie vizitky (popř. ji opíše na tabuli):

Jan Novák stavbyvedoucí	Stavob, s.r.o. Masarykova 42 602 00 Brno Tel: +420 603 735 636 E-mail: jan.novak@seznam.cz
-----------------------------------	--

Poté vyzve frekventanty:

- uvedte, co jednotlivé údaje znamenají;
- představte si, že sháníte zaměstnání. Dostali jste od známého kontakt na člověka, který údajně shání novou pracovní sílu. Uvedte, jakým způsobem můžete s uvedenou osobou navázat kontakt. Která z možností je Vám nejbližší a proč? Vytvořte svou žádost o práci.

Co dělá kdo?

Úkolem frekventantů je popsat, co dělají lidé v následujících povoláních, a uvést alespoň dvě věci, které ke svému povolání často potřebují:

zedník, učitel, řidič, kuchař, uklízečka, zdravotní sestra

Motivace ke komunikaci

Cíl: Nácvik komunikace s potenciálním zaměstnavatelem, při výběrovém pohovoru, o dosaženém vzdělání

1) Lektor se ptá posluchačů:

Které otázky můžete očekávat, jestliže si hledáte práci?

Jakou máte vy představu o svém zaměstnání (druh povolání, pracovní doba, výše mzdy, práce přesčas a o víkendech)?

2) Frekventanti ve dvojicích sehrají dialog, první kladé otázky v pozici toho, kdo práci nabízí, druhý odpovídá jakožto uchazeč o zaměstnání.

3) Lektor objasní vzdělávací systém v České republice. Poté vyzve posluchače, aby se pokusili popsat vzdělávání ve své zemi původu a oba systémy porovnali.

Chci podat/odpovědět na inzerát

Cvičení

Cíl: Porozumění inzerátům, odpovědi na inzeráty

Pomůcky: Inzeráty - kopírovací příloha E2

Lektor rozdá frekventantům několik inzerátů, vyzve je, aby si je přečetli a pokusili se ke každému z nich přiřadit větu, která s obsahem inzerátu může souviset:

A: Před měsícem jsem havaroval a od té doby musím jezdit městskou hromadnou dopravou. Ach jo.

B: Bydlíme v jediném pokoji a přitom je nás šest. Já s manželkou, tři děti a babička. Hrůza! Potřebovali bychom víc soukromí, navíc děti už jsou velké.

C: Přestěhovali jsme se do nového bytu. Není v něm žádné vybavení, nemáme ani na čem spát!

Poté se lektor ptá, co znamenají v inzerátech jednotlivé údaje. Nakonec si frekventanti vyberou jeden z inzerátů a odpoví na něj.

Pronajmu byt 3+kk v cihlovém domě v centru Brna, částečně zařízený. Nájem 7000 Kč + inkaso. Pevná linka a připojení k internetu možné.

Prodám osobní automobil Opel Astra 1.6i, r.v. 1992, barva červená, v plné výbavě i s klimatizací, 2. majitel, servisní knížka, STK do srpna 2008. Najeto 160 tisíc km. Cena dohodou. Spěchá.

Daruji starší ledničku s mrazákem, funkční, a dvě dřevěné postele 200x90. Za odvoz. Volejte 656 332 988, po osmé hodině večer.

Varianta

Lektor může zadat frekventantům za domácí úkol, aby si v dostupném tisku, popř. na internetu vyhledali nějaký pro ně zajímavý inzerát a zkusili si připravit odpověď na něj.

Projekt aneb činnostně: Naše město

Uveďte, které instituce/úřady se nachází v místě bydliště frekventantů (banka, pošta, policie, informační kancelář, městský/obecní úřad, zdravotní pojišťovna atd.). Rozdělte třídu do dvou skupin. Jednotliví frekventanti první skupiny si vyberou jednu z uvedených institucí, napíší její název na kartičku a položí ji viditelně na stůl. Druhá skupina posluchačů obchází jednotlivé stoly a sehrává dialogy dle typu instituce/úřadu. Ke zjednodušení konverzace je možné frekventantům napsat na tabuli základní fráze:

Chtěl/potřeboval bych...

- vybrat si peníze z účtu	- poslat doporučený dopis
- vyměnit/rozměnit peníze	- prodloužit si vízum
- zjistit cestu z nádraží do nejbližší banky	- zjistit úřední hodiny magistrátu
- zjistit cenu jízdenek hromadné dopravy	

po kterou může pobírat tento finanční příspěvek, může činit nejvýše tři měsíce. O přidělení finančního příspěvku rozhoduje opět ministerstvo vnitra.

Žádost o uzavření manželství (resp. dotazník k uzavření manželství v případě církevního sňatku) se podává na tom matričním úřadu, v jehož obvodu hodlají snoubenci uzavřít sňatek.

V případě, že se žadatel o mezinárodní ochranu v době řízení **narodí na území České republiky dítě**, je povinen oznámit tuto skutečnost nejpozději do 15 dnů ministerstvu vnitra. Další povinnosti jsou stejné jako v případě narození občana ČR (rodný list, registrace u VZP).

Právo pracovat získává žadatel po uplynutí 365 dnů ode dne zahájení řízení o udělení mezinárodní ochrany. Pro tento účel je nutné vyřdit si **pracovní povolení** u příslušného úřadu práce (povolení k zaměstnání se vydává nejdéle na dobu jednoho roku). Zaměstnavatele si žadatel shání samostatně a již k žádosti o pracovní povolení musí předložit i potvrzení zaměstnavatele, že žadatele zaměstná. Účastníkovi řízení o udělení mezinárodní ochrany nelze vystavit živnostenský list.

Povinná devítiletá školní docházka se vztahuje i na děti žadatelů o mezinárodní ochranu.

Pokud projdou přijímacím řízením, mohou žadatelé studovat na středních i vysokých školách za stejných podmínek jako občané ČR.

VZDĚLÁVÁNÍ (VIETNAM)

Základní školy jsou ve Vietnamu povinné pro děti od šesti let. Po pěti letech školní docházky přechází žáci na střední školy. Studium na těchto školách trvá sedm let a je rozděleno do dvou cyklů (čtyřletý a tříletý), přičemž první z nich je ještě povinný. Mezi docházkou u základních a středních škol je však značná disproporce, v roce 2001 navštěvovalo základní školu 94 % dětí odpovídajícího věku, naproti tomu střední školy už navštěvovalo jen 70 % chlapců a 64 % dívek odpovídajícího věku (problém tkví především v nedostupnosti středních škol pro vzdálenější horské oblasti a v nedostatku kvalitních učitelů; pro značnou část studentů se střední školy staly nedostupné i z finančních důvodů, protože kvůli nízké hodinové dotaci si musí studenti zejména z mimoměstských oblastí doplňovat učivo jiným způsobem, nejčastěji u soukromých učitelů).

Přestože je vzdělání ze zákona povinné do 14 let, není tento požadavek striktně uplatňován ve všech oblastech, obzvláště ne tam, kde je dětí zapotřebí k výpomoci při zemědělských pracích. Dětská práce – myšleno práce dětí ve věku nižším než 18 let – je ve Vietnamu nezákonná (s výjimkou některých druhů prací pro děti ve věku 15–18 let), přesto je obzvláště ve venkovských oblastech poměrně častá. V kultuře a tradicích hluboko zakořeněný velký důraz na vzdělání vede však rodiče spíše ke snaze, aby své děti posílali do škol (pokud si to alespoň trochu mohou dovolit), než aby je zapojili do těchto prací.

Kvůli snížení rozpočtových výdajů na vzdělání v letech 1987–1991, v jejichž důsledku se rapidně snížily učitelské platy a mnoho učitelů opustilo své povolání, probíhá ve většině škol výuka ve dvou etapách: část studentů navštěvuje ranní vyučování, druhá část odpolední (existují i noční kurzy). V roce 2003/4 bylo ve Vietnamu registrováno 187 univerzit a vysokých škol, které navštěvoval téměř jeden milion studentů.

Celková vzdělanost obyvatel Vietnamu ve srovnání s jinými zeměmi Blízkého a Středního východu je poměrně vysoká (v roce 2002 bylo celkem 92 % obyvatel starších deseti let vzdělaných, ve městech je procento vzdělanosti jen nepatrně vyšší než na venkově). Obdobně vysoká vzdělanost obyvatel, ba dokonce i o něco vyšší je v Číně, Indonésii, Thajsku a na Filipínách.

Cvičení

Cíl: Shrnutí lekce

Pomůcky: Kopírovací příloha E3, E4

Lektor ofoť přílohy, dialogy rozstříhá, rozdá frekventantům. Ti mají za úkol

- 1) pokusit se popsat, co se na jednotlivých obrázcích odehrává
- 2) uvést kancelář/učebnu, do kterých by vstoupili, kdyby měli problémy se sháněním práce, vyplněním žádosti (např. o prodloužení víza), kdyby potřebovali informace ohledně odchodu do soukromí, pozastavení azylového řízení apod.
- 3) přiřadit dialogy k příslušným obrázkům

Cestující	Průvodčí
Jednu jízdenku do Brna, prosím.	Chcete jednosměrnou jízdenku, nebo i zpáteční?
Budu muset přestupovat? A kde? Kolik času budu mít na přestup?	Máte s sebou nějaké větší zavazadlo?
V kolik hodin přijede vlak do Olomouce?	Chcete si připlatit místenku ve zvláštním kupé?
Jak dlouho trvá cesta do Brna?	Máte u sebe nějaký doklad?
Mají děti do šesti let nějakou slevu?	Toto je vagón pro kuřáky. Hned další je nekuřácký.
Ze kterého nástupiště odjíždí další vlak?	Je mi líto, WC je možno užívat pouze během jízdy mimo stanici!

Cestující	Průvodčí
Jednu jízdenku do Brna, prosím.	Chcete jednosměrnou jízdenku, nebo i zpáteční?
Budu muset přestupovat? A kde? Kolik času budu mít na přestup?	Máte s sebou nějaké větší zavazadlo?
V kolik hodin přijede vlak do Olomouce?	Chcete si připlatit místenku ve zvláštním kupé?
Jak dlouho trvá cesta do Brna?	Máte u sebe nějaký doklad?
Mají děti do šesti let nějakou slevu?	Toto je vagón pro kuřáky. Hned další je nekuřácký.
Ze kterého nástupiště odjíždí další vlak?	Je mi líto, WC je možno užívat pouze během jízdy mimo stanici!

Pronajmu byt 3+kk v cihlovém domě v centru Brna, částečně zařízený. Nájem 7000 Kč + inkaso. Pevná linka a připojení k internetu možné.

Daruji starší ledničku s mrazákem, funkční, a dvě dřevěné postele 200x90. Za odvoz. Volejte 656 332 988, po osmé hodině večer.

Prodám osobní automobil Opel Astra 1.6i, r.v. 1992, barva červená, v plné výbavě i s klimatizací, 2. majitel, servisní knížka, STK do srpna 2008. Najeto 160 tisíc km. Cena dohodou. Spěchá.

Pronajmu byt 3+kk v cihlovém domě v centru Brna, částečně zařízený. Nájem 7000 Kč + inkaso. Pevná linka a připojení k internetu možné.

Daruji starší ledničku s mrazákem, funkční, a dvě dřevěné postele 200x90. Za odvoz. Volejte 656 332 988, po osmé hodině večer.

Prodám osobní automobil Opel Astra 1.6i, r.v. 1992, barva červená, v plné výbavě i s klimatizací, 2. majitel, servisní knížka, STK do srpna 2008. Najeto 160 tisíc km. Cena dohodou. Spěchá.

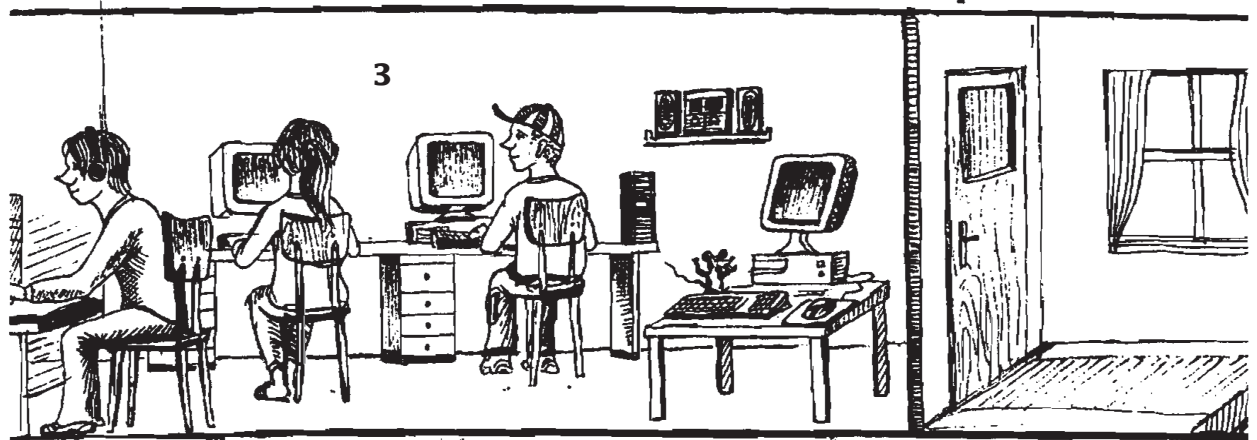
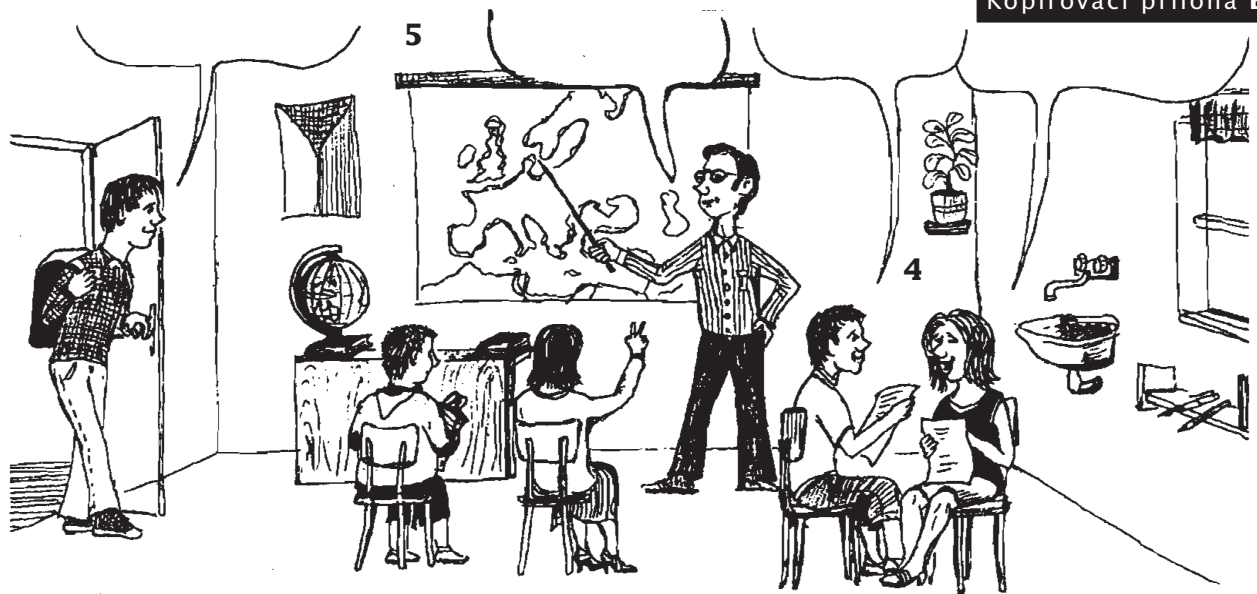

Pronajmu byt 3+kk v cihlovém domě v centru Brna, částečně zařízený. Nájem 7000 Kč + inkaso. Pevná linka a připojení k internetu možné.

Daruji starší ledničku s mrazákem, funkční, a dvě dřevěné postele 200x90. Za odvoz. Volejte 656 332 988, po osmé hodině večer.

Prodám osobní automobil Opel Astra 1.6i, r.v. 1992, barva červená, v plné výbavě i s klimatizací, 2. majitel, servisní knížka, STK do srpna 2008. Najeto 160 tisíc km. Cena dohodou. Spěchá.

a)

- Dobrý den! Omlouvám se, že jdu pozdě, byl jsem u lékaře.
- Dobrý den. Nevadí. Právě začínáme. Pojdte dál a sedněte si. Máte připravený domácí úkol?
- Promiňte, nemohu si vzpomenout, co to bylo?
- Měli jste sepsat svůj životopis, v češtině samozřejmě.
- Na to jsem zapomněl, promiňte. Udělám to do příští hodiny.

d)

- Já tomu nerozumím. Co máme vlastně dělat?
- Máme sehrát dialog v obchodě, já jsem prodavač, ty si chceš koupit nové šaty.
- Aha, tak začni.
- Dobrý den, přejete si?
- Chtěla bych si koupit nové šaty, nějaké slušivé a moderní. Ale nesmí být moc drahé.
- Mohu vám nabídnout třeba tyto? Jsou ušité z indického hedvábí.
- Opravdu? A kolik stojí?

b)

- Jé, ahoj! Jak se máš?
- Ahoj! Docela to ujde. A ty?
- Já se mám dobře. Sehnal jsem si práci, jen si ještě hledám na internetu adresu místního úřadu práce.
- Proč úřadu práce, když už práci máš?
- Potřebuji pracovní povolení a nevím, co všechno se k té žádosti přikládá. A co ty?
- Já si zkusím psát něco ve Wordu a v Excelu, zítra máme test.
- Tak to hodně štěstí!

e)

- Co pro vás mohu udělat?
- Dostal jsem zamítavé rozhodnutí, nevím, jak dál. Můžete mi prosím poradit?
- V takovém případě se můžete odvolat ke krajskému soudu. Jestli chcete, můžu vám pomoci sepsat žalobu.
- To byste byl velmi laskav, děkuji.

c)

- Dobrý den! Mám tady formulář žádosti o prodloužení víza. Nerozumím tomu, neumím moc dobře česky.
- Ukažte prosím! Ještě váš průkaz žadatele.
- Tady je, prosím.
- Děkuji. Jděte do prvního patra, tam sídlí právník. Poradí vám s tím.
- Ještě mám druhý dotaz. Nebude se teď otevírat nějaký nový kurz češtiny?
- Je mi líto, v blízké době ne. Ale nechte mi na sebe nějaký kontakt, zavoláme vám, jakmile se bude další kurz chystat.

Nechte si chutnat

Komunikační cíle lekce:

- porozumění receptům, konverzace o jídle
- domluvit se, co mi chutná, co mohu a naopak co nesmím jíst
- objednávání v restauraci, placení

Vaříme podle receptu, dobrou chuť

Cvičení

Cíl: Porozumění receptům, procvičení lexika týkajícího se jídla a vaření

Pomůcky: Kopírovací příloha F1

Švestkové knedlíky sypané strouhankou a polívané máslem

Co potřebujeme:

- 70 dkg brambor
- 25 dkg polohrubé mouky
- 4 dkg másla
- 1 vejce
- špetka soli
- 1 kg švestek

Na posypání:

- 8 dkg strouhanky
- 6 dkg cukru
- 12 dkg másla

Příprava:

- Brambory omyjeme a uvaříme. Uvařené je necháme vychladnout, potom je oloupeme a nastrouháme.
- Nastrouhané brambory dáme na vál, smícháme je s moukou, máslem, vejcem a solí a vše zpracujeme v těsto.
- Vypracované těsto tence rozválíme, nožem nakrájíme na čtverečky.
- Švestky omyjeme, vypeckujeme, vložíme je do čtverečků z těsta a dobře zabalíme.
- Knedlíky dáme do vařící slané vody, zakryjeme pokličkou a vaříme asi 6 min.
- Na pánvi roztopíme máslo a osmažíme na něm strouhanku.
- Uvařené knedlíky scedíme a dáme na talíř.
- Posypeme je osmaženou strouhankou, pocukrujeme a polijeme rozpuštěným máslem. Takto podáváme na stůl. Dobrou chuť!

1) Vyberte z receptu všechna slovesa a vypište je na tabuli ve tvaru infinitivu. Pro procvičení správného časování pak vyzvěte posluchače, aby s pomocí vypsaných sloves onen recept znovu vytvořili:

- v 1. osobě sg. (posluchač popisuje svůj postup: *já uvařím...*)
- v 2. osobě sg. (posluchač radí jinému posluchači, jak má postupovat: *uvaříš...*)
- v 2. osobě pl. (posluchač radí jiné skupině, jak mají postupovat: *uvařte...*)
- v 3. osobě sg. i pl. minulého času (posluchač popisuje, jak postupoval/a, postupovali jini: *uvařil/a...*)

2) Vyberte z receptu všechna substantiva, popř. je doplňte dalšími výrazy (např. kuchyňských potřeb) a vypište je ve tvaru nominativu singuláru na tabuli. Úkolem posluchačů je spojit slovesa z předcházejícího cvičení se substantivy a vytvořit krátké věty, např. *smažit-pánev-strouhanka: osmažíme na pánvi strouhanku...*

KULINÁŘSKÁ OMEZENÍ JEDNOTLIVÝCH KULTUR

Muslimové nejedí vepřové maso (prase a pes jsou nečistá zvířata, údajně proto, že požírají výkaly), o ramadánu jí až po setmění. Pro **hinduisty** je posvátným zvířetem kráva, nejedí tedy hovězí. Hinduisté jsou často vegetariáni, pití alkoholu také není rozšířené. **Buddhisté** primárně sice vegetariáni nejsou, ale dnešní trend doporučovaný i dalajámou je maso nejíst. Buddhističtí mniši mají zakázáno jíst ryby.

ALKOHOL

Požívání alkoholu je nepřipustné pro pravověrné muslimy, u hinduistů a buddhistů není zakázané, ale není rozšířené. V Indii a Nepálu (ať již v hinduistických či buddhistických oblastech) existuje domácí varianta našeho piva, tzv. čang, alkoholický nápoj z kvašeného ječmene.

STRAVOVÁNÍ BĚHEM RAMADÁNU

Během ramadánu se životní režim muslimů obrací. Přes den drží půst, večer po západu slunce a v noci jí. Normálně jedí muslimové tři jídla denně - snídani, oběd a večeři. Počet jídel se během postního měsíce nemění. Po západu slunce po modlitbě proběhne něco jako snídaně, následuje pozdní večeře a jídlo před úsvitem. Rozdíly oproti normálnímu režimu jsou hlavně v množství jídla. Zatímco jindy bývá večeře spíše lehčí, protože po ní následuje spánek, je o ramadánu považována za hlavní jídlo a chápána tedy jako náhrada za oběd. Po západu slunce se lidé nejprve napijí a pomodlí, následuje již zmíněná „snídaně“ po západu slunce, která se většinou skládá z datlí s vodou, sladkého pečiva a ovoce různého druhu. Hlavní jídlo není nějak specifické, představuje je často chod z masa a zeleniny, většinou dušené. Byť by ramadán měl být měsíc odříkání i v jídle a půst by měl mít očistný účinek na tělo i duši, bohužel je menu o ramadánu často těžko stravitelné a hodně muslimů po celou noc nezřízeně jí. Častou praxí je také ranní přejídání. Důsledkem toho je pak nárůst počtu nemocných trpících různými trávicími potížemi, žaludečními kolikami a těžkým zvracením.

STOLOVÁNÍ V RŮZNÝCH KULTURÁCH

Ve východní Asii (Indie, Malajsie, Nepál) se běžně k nabírání jídla nepoužívá **příbor**, ale pravá ruka. Pravou rukou se jí i jídla, u nichž se to Evropanovi zdá nemožné, např. rýže. Naproti tomu levá ruka je nečistá, což souvisí s hygienickými návyky Východu. Levá ruka se tak stává tabu i co se dotýká osob navzájem týče. V Číně, Vietnamu a Laosu se namísto příboru užívá hůlek. V Indii také lidé praktikují pro Evropana podivný způsob **pítí nápojů**. Lidé se nedotýkají ústy nádoby, z níž pijí, ale tekutinu si lijí přímo do hrdla.

JEDNORÁZOVÉ NÁDOBÍ

V Indii se také běžně vyskytuje varianta západního nádobí na jedno použití. Není z papíru či plastu jako u nás, ale jde o vypálené hliněné kalíšky, v nichž se na ulici servíruje např. jogurt, tzv. „curt“. Kalíšky se po sněžení jogurtu rozbíjí a vyhazují (většinou kamkoli za prodejce, popř. kamkoli na ulici).

KNEDLÍKY

Recept na švestkové knedlíky nebyl zvolen náhodně, ale proto, že knedlíky se v nějaké podobě připravují ve většině zemí světa, a proto by mohly být i většině frekventantů blízké. České knedlíky plněné různým ovocem jsou sice v evropském kontextu raritou a jsou typické pro českou kuchyni, ale najdeme je i v Nepálu, Tibetu či Mongolsku. Zdejší „momo“ jsou sice z jiného těsta, ale plněné mohou být jak masem nebo zeleninou, tak ovocem (nejčastěji jablky). Narazit v Nepálu na ovocné knedlíky tedy není nic zvláštního.

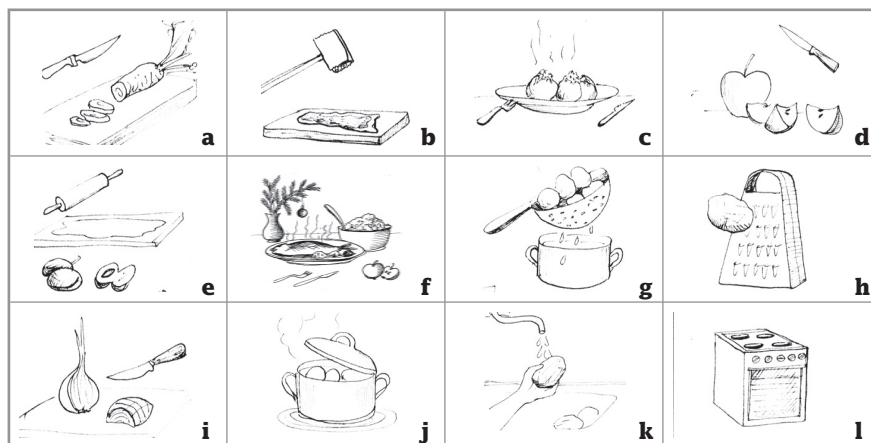
TURECKÁ KÁVA

Zatímco ve valné většině českých restaurací, kaváren, jídelen se pod položkou turecká káva v nápojovém lístku skrývá nápoj, připomínající špinavou vodu s ló-grem v lepším případě usazeným na dně šálku nebo sklenice, v horším pak plovoucím i na povrchu nápoje, na Předním východě, a tedy i v samotném Turecku, podle něž získala úprava kávy své jméno, se nápoj připravuje tak, že se převařením v džezvě připraví silný kávový extrakt, který se nalívá do malých skleniček a případně dolévá horkou vodou. Výsledkem je lahodná silná černá káva, která se zapíjí, „splachuje“ hltm vody, jež je ke kávě automaticky podávána.

Cvičení

Cíl: Kontrola porozumění receptu

Pomůcky: Kopírovací příloha F2

- 1) Určete, které obrázky se týkají receptu na švestkové knedlíky a které ne.
- 2) Pomocí obrázků, které se týkají receptu na švestkové knedlíky, zrekonstruuje postup jejich přípravy. V jakém pořadí jdou obrázky za sebou?
- 3) Pozorně si prohlédněte ostatní obrázky a pokuste se je popsat. Při přípravě kterých jídel je lze využít?
- 4) Jaké druhy knedlíků se připravují ve vaší kuchyni? Čím je plníte?
- 5) Sestavte recept svého oblíbeného jídla.

Cvičení

Cíl: Činnosti spojené s vařením, jídlem, přípravou jídel, procvičení sloves

Pomůcky: Kopírovací příloha F3

mlít – sekat – krájet – stříhat – strouhat – péct – smažit – vařit – míchat – grilovat – nabodávat – nabírat – rozpůlit – jíst – porcovat – loupat – napichovat – stolovat

- 1) Přiřadte jednotlivá slovesa k obrázkům. Lze přiřadit k některým obrázkům více sloves?
- 2) U pokročilých frekventantů je možné s tabulkou pracovat i samostatně. Lektor rozdá frekventantům tabulku s obrázky a vybídne je, aby se snažili vymyslet co nejvíce činností, které lze s jednotlivými předměty dělat.

Pro soutěživou skupinu

Pro soutěživou skupinu může lektor cvičení pojmut i jako soutěž: Kdo vymyslí v daném čase k určitému obrázku více sloves, získává bod. Proces opakujeme u každého vhodného obrázku (obrázky, jimž je možné přiřadit jen jednu činnost, vynecháme). Na konci hry si frekventanti spočítají získané body. Kdo získal nejvíce bodů, vyhrává.

Náměty ke konverzaci

Mezinárodní kuchyně - srovnání

Užívání jednotlivých surovin v české kuchyni a kuchyni žadatelů

Příprava jídel

Příbor, stolování

Což takhle dát si...?

Děkuji, nechci. Nemám to rád.

Cvičení

Cíl: Procvičení frází *Mám rád..., Nemám rád..., Chutná mně...*

Pomůcky: Kopírovací příloha F4, F5, jídelní lístek (lze využít i jídelní lístek Manuálu 2, část A)

Pán: Tak, na co bys měla dnes chuť, Sašenko? Máš velký hlad?

Paní: To ani ne, spíš bych si dala jen něco malého, honí mě mlsná.

Pán: Takže chuť na něco sladkého? Podívej se, mají tu velký výběr, palačinky s čokoládou a oříšky, zmrzlinové poháry, rakvičky se šlehačkou...

Paní: Takové sladké věci mi v restauracích nechutnají. A navíc mám strach, abych neztloustla. Potřebovala bych spíš něco dietního, třeba nějaký salát.

Pán: Salát? Dobře, miláčku. A jaký máš ráda? A chutná ti samotný nebo se zálivkou? Mají tu hodně druhů, je to dobrá restaurace...

Paní: Ty to tady znáš?! Chodíš sem často?

Pán: Kdepak, jak bych mohl! Tak kterou tu zálivku si vybereš?

Paní: Když ty saláty pak chutnají všechny stejně. Je to samá chemie, to není zdravé. A ta zelenina určitě nebude čerstvá.

Pán: V pořádku, tak si dej se mnou nějaké hlavní jídlo, můžeme si objednat větší porci a nechat si ji rozpůlit. Já bych si třeba dal tady vepřové s knedlíky a se zelím, máš to ráda?

Paní: Blázníš? Je to samý tuk a zelí nadýmá, vždyť jsem ti říkala, že musím držet dietu!

Pán: Dobře, nenutím tě. Já si to ale objednám, mám to moc rád.

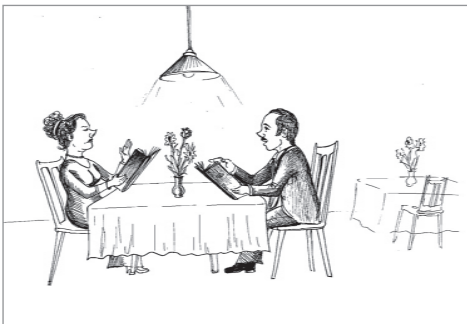
Paní: To bys ale neměl, miláčku, je to opravdu velmi tučné a těžko stravitelné jídlo. Vyber si raději nějaké bezmasé jídlo, něco pro vegetariány. Vzpomeň si, jak ti bylo předešle špatně z těch klobás!

Pán: Jak myslíš. A což takhle dát si ty bramborové šišky s mákem.

Paní: No vidíš, to už je lepší. Určitě si pochutnáš!

Pán: O tom nepochybuji. A co ty, už sis vybrala?

Paní: Mají tu švestkové knedlíky, ty bych si dala moc ráda. Snad v těch švestkách nebudou červíci.

1) Lektor přečte s frekventanty rozhovor a vysvětlí užívání jednotlivých slovních obrátů a frází, popř. objasní význam neznámých slovíček. Poté umaže v textu několik slov, resp. slovních obrátů, tento text znovu ofotí a nechá posluchače prázdná místa vyplnit. Nakonec ověří správnost jejich řešení.

2) Lektor vypíše základní fráze na tabuli.

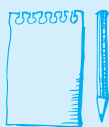
3) Projde se studenty jídla na jídelním lístku a neznámé pojmy vysvětlí. Potom vyzve studenty, aby se vžili do situace na obrázku, jeden představuje paní, druhý pána, a vymysleli rozhovor, který by potom nahlas se hráli.

4) Lektor vyzve frekventanty, aby se navzájem ptali, zda jim jednotlivá jídla z jídelního lístku chutnají, a přitom užívali fráze:

Mám rád... Nemám rád... Chutná mi... Nechutná mi... Piješ alkohol? Jíš ryby?

ČAJ

Byť v Evropě panuje představa, že tradičním nápojem na Předním východě je káva, je tím, co se permanentně popíjí v kavárničkách, čajovničkách, popř. i na ulici, naopak čaj. Čaj v nejrůznějších úpravách se pije v celé Asii. V Číně v restauraci k jídlu dostanete automaticky zelený čaj ovoněný jasmínovými kvítky. V Indii je oblíben černý čaj s mlékem, vařený společně se speciální směsí koření, jež mimo jiné obsahuje zázvor a kardamon, a velkou dávkou cukru. Pro svou bizarnost je i v Evropě známý tibetský slaný čaj s mlékem, který by se v našich podmínkách dal přirovnat spíše k polévce.

VLASTNÍ POZNÁMKY

Objednáváme si v restauraci

Cvičení

Pomůcky: Jídelní lístek (lze využít i jídelní lístek Manuálu 2, část A)

- 1) Vysvětlíte si názvy jednotlivých jídel a nápojů, z čeho jsou jídla složena, jak chutnají apod.
- 2) Objednávejte si jednotlivá jídla, užívejte fráze viz dialogy v příloze F7

Cvičení

Cíl: Nácvik komunikace v restauraci: číšník - host, popř. host - host

Pomůcky: Kopírovací příloha F6, F7, pro pokročilé F8

Lektor ofotí obrázky F6 a dialogy F7, které rozstříhá, a rozdá obojí studentům. Frekventanti mají za úkol přiřadit jednotlivé dialogy k situacím na obrázku. K jednomu obrázku je možné přiřadit více dialogů. Potom dialogy ve dvojicích přehrají.

Varianta pro pokročilé

Mezi kartičky se základními frázemi (kopírovací předloha F7) je možné zamíchat i dialogy, které se odehrávají mezi hosty u jednotlivých stolů a postavami v kuchyni (příloha F8).

Na závěr...

Projekt aneb činnostně: Společný večírek

Cíl: Motivace ke komunikaci, spolupráce, zábava (lze spojit s oslavou narozenin některého z frekventantů, oslavou nějakého svátku apod.)

- 1) Frekventanti se na hodině mezi sebou i lektorem domluví:
 - kde chtějí slavit
 - co budou slavit
 - co budou jíst a pít
 - co vše budou potřebovat kromě jídla a pití
 - kde nakoupí, popř. seženou věci potřebné na večírek
 - které z věcí nemusí kupovat
 - kde co koupí levně a kolik to všechno asi stálo
 - koho pozvou
 - zda si donesou a zahrají nějakou společenskou hru
- 2) Frekventanti se domluví mezi sebou a rozdělí si úkoly, kdo které věci obstará:
 - drobné pochutiny na ukázkou vlastní kuchyně
 - nápoje dle vlastních receptů
 - dekorace, společenské hry typické pro vlastní zemi
- 3) Sestavte menu typické např. pro ramadánový „noční“ režim

Anketa: Vhodné X nevhodné

Vyzvěte frekventanty, aby provedli anketu mezi lidmi ve svém okolí na téma *základní pravidla slušného chování v českém kulturním prostředí a největší trapasy, které člověk může udělat:*

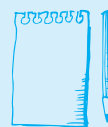
- 1) v restauraci
- 2) na návštěvě
- 3) při seznamování

V další hodině proberte, co zjistili, a proveďte mezikulturní srovnání.

Tip pro pokročilé

Znáte ve svém jazyce nějaké pořekadlo nebo přirovnání, které se vztahuje k jídlu? Znáte nějaké v češtině? Odhadněte, co znamenají:

Mám hlad jako vlk.
Hlad je nejlepší kuchař.
S jídlem roste chuť.
Chleba je všude o dvou kůrkách.
Koho chleba jíš, toho píseň zpívej.
Sladký jako med.
Láska prochází žaludkem.

VLASTNÍ POZNÁMKY

Švestkové knedlíky sypané strouhankou a polívané máslem

Co potřebujeme:

- 70 dkg brambor
- 25 dkg polohrubé mouky
- 4 dkg másla
- 1 vejce
- špetka soli
- 1 kg švestek

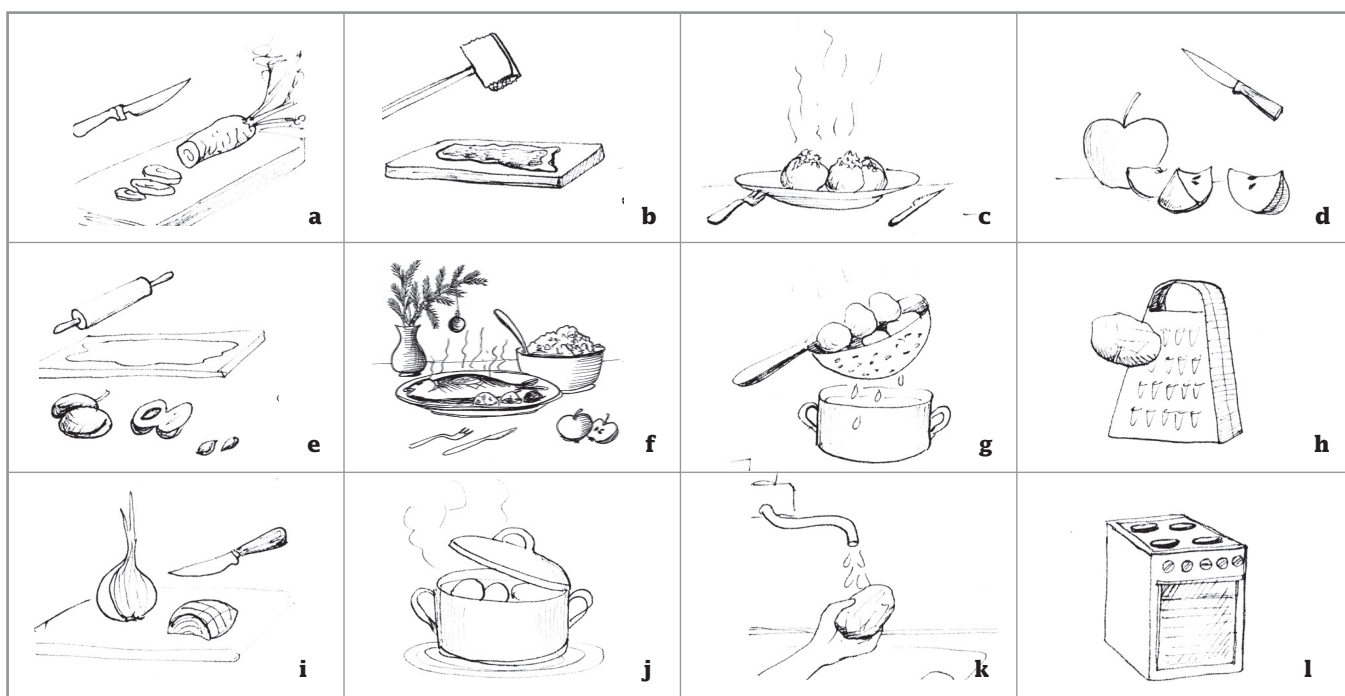
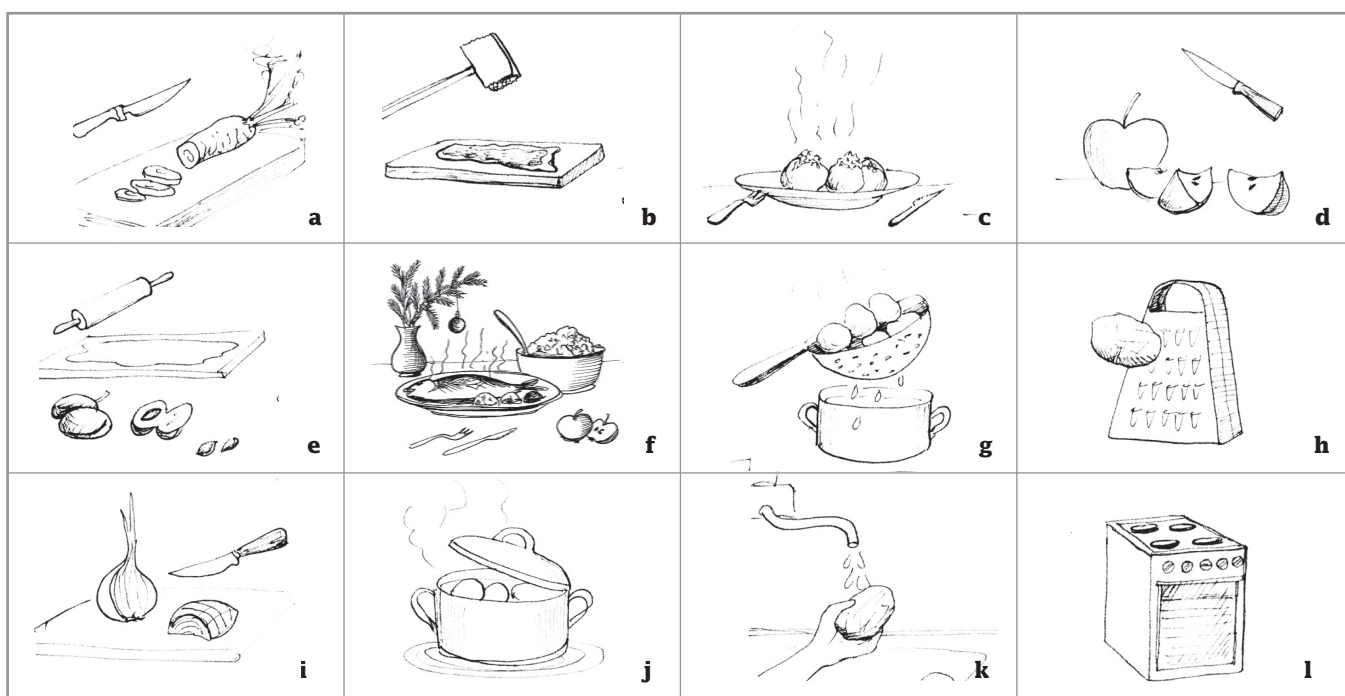
Na posypání:

- 8 dkg strouhanky
- 6 dkg cukru
- 12 dkg másla

Příprava:

- Brambory omyjeme a uvaříme. Uvařené je necháme vychladnout, potom je oloupeme a nastrouháme.
- Nastrouhané brambory dáme na vál, smícháme je s moukou, máslem, vejcem a solí a vše zpracujeme v těsto.
- Vypracované těsto tence rozválíme, nožem nakrájíme na čtverečky.
- Švestky omyjeme, vypeckujeme, vložíme je do čtverečků z těsta a dobře zabalíme.
- Knedlíky dáme do vařící slané vody, zakryjeme pokličkou vaříme asi 6 min.
- Na pánvi rozežřejeme máslo a osmažíme na něm strouhanku.
- Uvařené knedlíky scedíme a dáme na talíř.
- Posypeme je osmaženou strouhankou, pocukrujeme a polijeme rozpuštěným máslem. Takto podáváme na stůl.

Dobrou chuť!

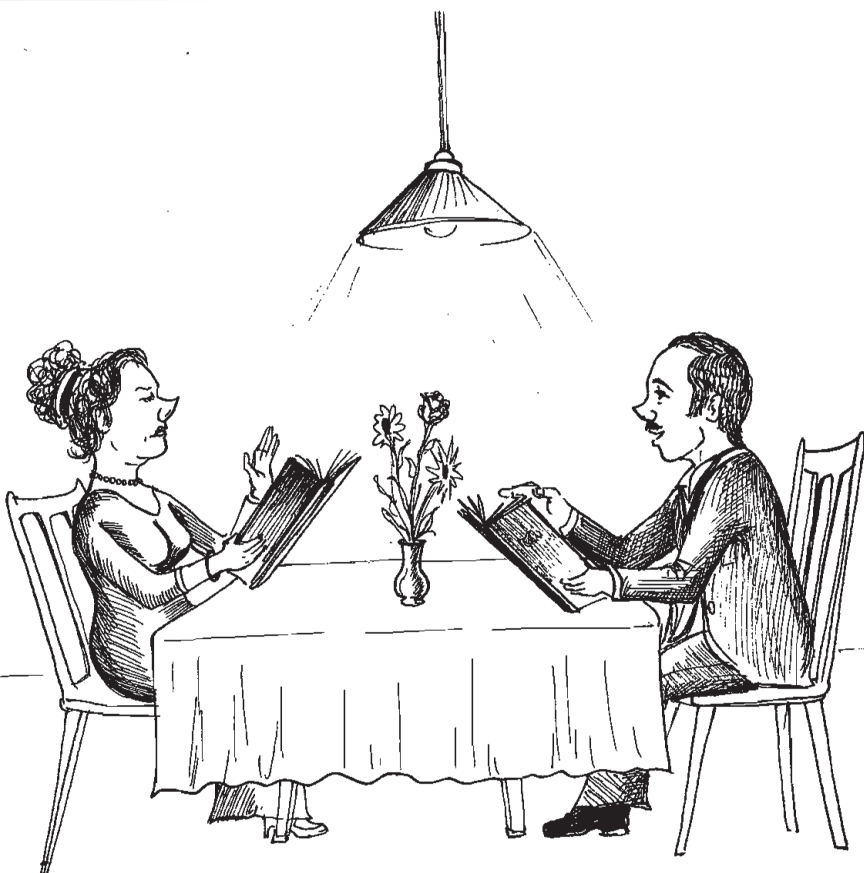
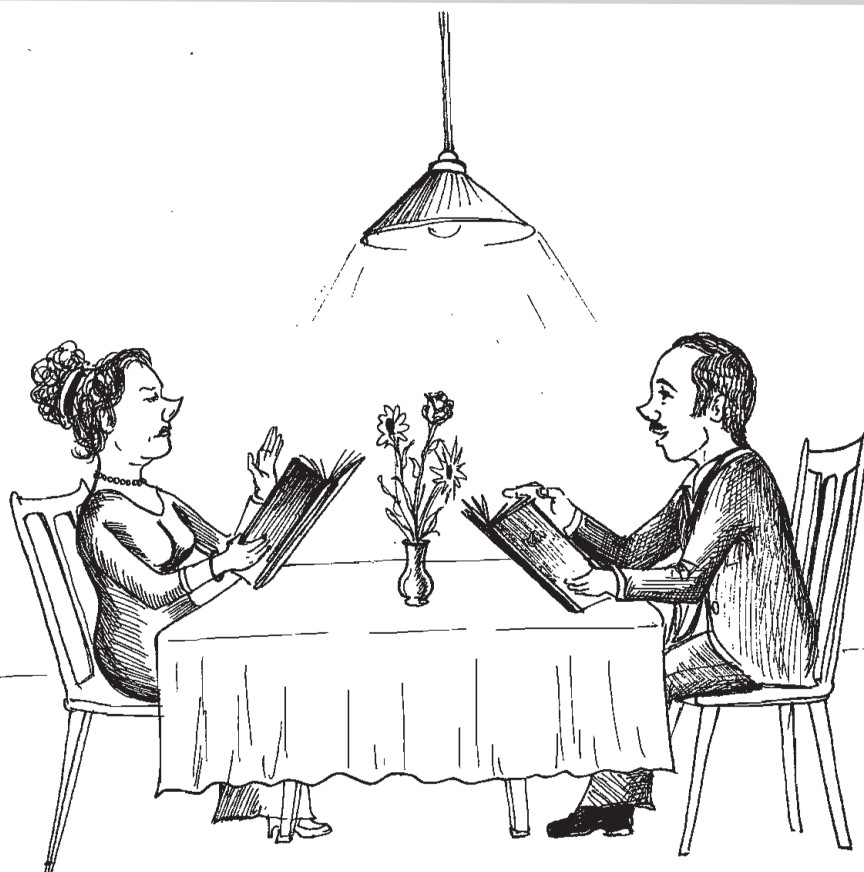

mlít - sekat - krájet - stříhat - strouhat - péct - smažit - vařit - míchat - grilovat - nabodávat
 - nabírat - rozpůlit - jíst - porcovat - loupat - napichovat - stolovat

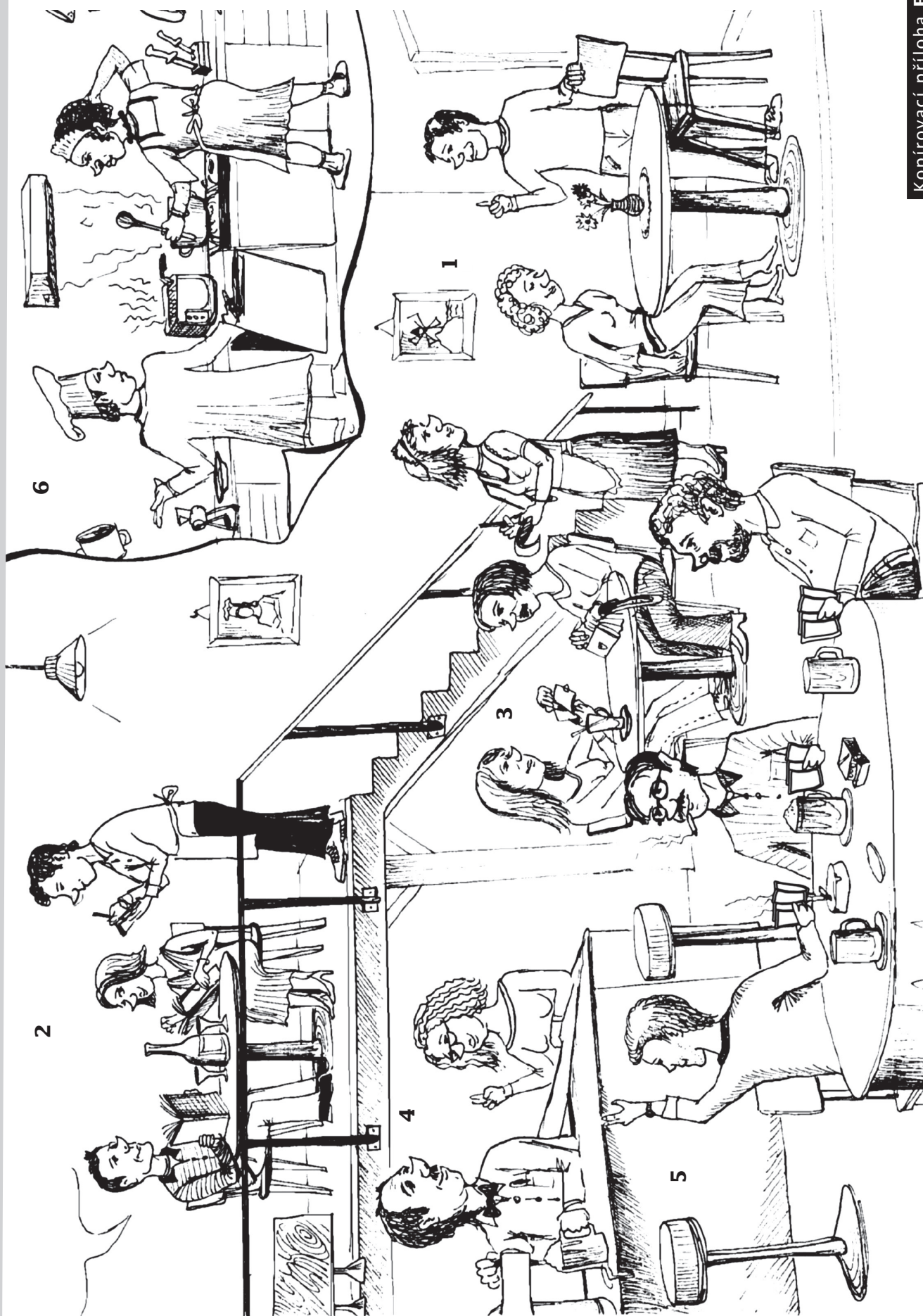
							

mlít - sekat - krájet - stříhat - strouhat - péct - smažit - vařit - míchat - grilovat - nabodávat
 - nabírat - rozpůlit - jíst - porcovat - loupat - napichovat - stolovat

- Pán:** Tak, na co bys měla dnes chuť, Sašenko? Máš velký hlad?
- Paní:** To ani ne, spíš bych si dala jen něco malého, honí mě mlsná.
- Pán:** Takže chuť na něco sladkého? Podívej se, mají tu velký výběr, palačinky s čokoládou a oříšky, zmrzlinové poháry, rakvičky se šlehačkou...
- Paní:** Takové sladké věci mi v restauracích nechutnají. A navíc mám strach, abych neztloustla. Potřebovala bych spíš něco dietního, třeba nějaký salát.
- Pán:** Salát? Dobře, miláčku. A jaký máš ráda? A chutná ti samotný nebo se zálivkou? Mají tu hodně druhů, je to dobrá restaurace...
- Paní:** Ty to tady znáš?! Chodíš sem často?
- Pán:** Kdepak, jak bych mohl! Tak kterou tu zálivku si vybereš?
- Paní:** Když ty saláty pak chutnají všechny stejně. Je to samá chemie, to není zdravé. A ta zelenina určitě nebude čerstvá.
- Pán:** V pořádku, tak si dej se mnou nějaké hlavní jídlo, můžeme si objednat větší porci a nechat si ji rozpůlit. Já bych si třeba dal tady vepřové s knedlíky a se zelím, máš to ráda?
- Paní:** Blázníš? Je to samý tuk a zelí nadýmá, vždyť jsem ti říkala, že musím držet dietu!
- Pán:** Dobře, nenutím tě. Já si to ale objednám, mám to moc rád.
- Paní:** To bys ale neměl, miláčku, je to opravdu velmi tučné a těžko stravitelné jídlo. Vyber si raději nějaké bezmasé jídlo, něco pro vegetariány. Vzpomeň si, jak ti bylo předevčírem špatně z těch klobás!
- Pán:** Jak myslíš. A což takhle dát si ty bramborové šišky s mákem.
- Paní:** No vidíš, to už je lepší. Určitě si pochutnáš!
- Pán:** O tom nepochybuji. A co ty, už sis vybrala?
- Paní:** Mají tu švestkové knedlíky, ty bych si dala moc ráda. Snad v těch švestkách nebudou červíci.

-
- Pán:** Tak, na co bys měla dnes chuť, Sašenko? Máš velký hlad?
- Paní:** To ani ne, spíš bych si dala jen něco malého, honí mě mlsná.
- Pán:** Takže chuť na něco sladkého? Podívej se, mají tu velký výběr, palačinky s čokoládou a oříšky, zmrzlinové poháry, rakvičky se šlehačkou...
- Paní:** Takové sladké věci mi v restauracích nechutnají. A navíc mám strach, abych neztloustla. Potřebovala bych spíš něco dietního, třeba nějaký salát.
- Pán:** Salát? Dobře, miláčku. A jaký máš ráda? A chutná ti samotný nebo se zálivkou? Mají tu hodně druhů, je to dobrá restaurace...
- Paní:** Ty to tady znáš?! Chodíš sem často?
- Pán:** Kdepak, jak bych mohl! Tak kterou tu zálivku si vybereš?
- Paní:** Když ty saláty pak chutnají všechny stejně. Je to samá chemie, to není zdravé. A ta zelenina určitě nebude čerstvá.
- Pán:** V pořádku, tak si dej se mnou nějaké hlavní jídlo, můžeme si objednat větší porci a nechat si ji rozpůlit. Já bych si třeba dal tady vepřové s knedlíky a se zelím, máš to ráda?
- Paní:** Blázníš? Je to samý tuk a zelí nadýmá, vždyť jsem ti říkala, že musím držet dietu!
- Pán:** Dobře, nenutím tě. Já si to ale objednám, mám to moc rád.
- Paní:** To bys ale neměl, miláčku, je to opravdu velmi tučné a těžko stravitelné jídlo. Vyber si raději nějaké bezmasé jídlo, něco pro vegetariány. Vzpomeň si, jak ti bylo předevčírem špatně z těch klobás!
- Pán:** Jak myslíš. A což takhle dát si ty bramborové šišky s mákem.
- Paní:** No vidíš, to už je lepší. Určitě si pochutnáš!
- Pán:** O tom nepochybuji. A co ty, už sis vybrala?
- Paní:** Mají tu švestkové knedlíky, ty bych si dala moc ráda. Snad v těch švestkách nebudou červíci.

a) - Zaplatíme, prosím. - Dohromady nebo zvlášť? - Dohromady, prosím. - Dělá to...	b) - Mohli bychom dostat jídelní lístek? - Moment, hned ho přinesu.
c) - Přejete si, prosím? - Chtěli bychom jednou švestkové knedlíky a jednou řízek s bramborovým salátem.	d) - Nevíte, jak se dělají švestkové knedlíky? - Na stole leží kuchařská kniha. Recept je, myslím, na straně 52. Najdi si ho.
e) - Účet, prosím. - Budete platit hotově nebo kartou? - Hotově.	f) - Jedno presso s mlékem a minerálku, prosím. - Okamžik, hned to bude.
g) - Vybrali jste si? - Dáme si...	h) - Máte vybráno? - Jednou...
i) - Pane vrchní, ještě dvě piva a jedny Startky.	

a) - Zaplatíme, prosím. - Dohromady nebo zvlášť? - Dohromady, prosím. - Dělá to...	b) - Mohli bychom dostat jídelní lístek? - Moment, hned ho přinesu.
c) - Přejete si, prosím? - Chtěli bychom jednou švestkové knedlíky a jednou řízek s bramborovým salátem.	d) - Nevíte, jak se dělají švestkové knedlíky? - Na stole leží kuchařská kniha. Recept je, myslím, na straně 52. Najdi si ho.
e) - Účet, prosím. - Budete platit hotově nebo kartou? - Hotově.	f) - Jedno presso s mlékem a minerálku, prosím. - Okamžik, hned to bude.
g) - Vybrali jste si? - Dáme si...	h) - Máte vybráno? - Jednou...
i) - Pane vrchní, ještě dvě piva a jedny Startky.	

- a)**
- Tady je volný stůl, sedneme si sem.
 - Mám hlad jako vlk. A co ty?
 - Já mám spíš žízeň. Dala bych si nějakou vodu, bez bublinek.
 - To já si dám pivo. Nebude ti to vadit, že?
 - Zavolám servírku, není tu jídelní lístek.
 - Ty tedy budeš jíst?
 - Ještě nevím, možná si dám zeleninový salát.
- b)**
- Hraješ!
 - Já vím, ale došlo mi pivo a bez něj nehraju.
 - To se načekáme, pan vrchní tam má nějakou slečinku.
 - Tak ho nech být, Franta ti objedná.
 - Franta už pije pátý. A zase začal kouřit.
 - To mu ta jeho asi dala košem.* Franto, hraj, jsi na řadě!
- c)**
- Šéfe, jak se dělají ty švestkové knedlíky?
 - Uvaříš brambory, pak je oloupeš a nastrouháš. Pak je smícháš s moukou, máslem, vejcem a solí a uděláš těsto...
 - Ach jo, proč si zrovna dneska někdo musí objednat švestkové knedlíky!
 - Pak to těsto rozválíš a nakrájíš na čtverečky.
 - Co to znamená „rozválíš“?
 - To si vezmeš tamhleten váleček a budeš s ním to těsto takhle rozvalovat. Ukážu ti to.
 - A co s těmi švestkami?
 - Ty omyješ, vypeckuješ a zabalíš do těch čtverečků. Pak je dáš do vařící osolené vody a vaříš asi šest minut. Pomůžu ti s tím.
 - Děkuju, to je od vás hezké.
- d)**
- Nemůžu najít svou peněženku! Ještě před chvílí jsem ji měla v kabelce!
 - Nepanikař. Zkus se pořádně podívat.
 - Nemám ji. Někdo mi ji ukradl!
 - A nezapomněla sis ji v práci?
 - Je to možné, nemůžu si vzpomenout.
 - Tak já to za tebe zaplatím a pak mi to vrátíš, ano?
 - Jsi moc hodná, děkuju. Určitě ti to vrátím.
- e)**
- Tak co si dáme, miláčku?
 - Já bych si dal smažený řízek. S bramborovým salátem.
 - Neměl bys jíst taková nezdravá jídla. Nechceš raději zeleninový salát?
 - Toho se nenajím.
 - No, jak myslíš, miláčku.
 - A na co máš chuť ty?
 - Já? Na něco typicky českého. Podívej, mají tu švestkové knedlíky, ty si objednáš!
 - No to bude mít kuchař radost.
 - Objednáš to prosím, miláčku?
- f)**
- Prosím Vás, pane vrchní, mohla bych si objednat?
 - Jistě, slečno, co to bude?
 - Byl byste tak laskav a přinesl mi kávu?
 - A jakou byste si přála? Tureckou, překapávanou, presso nebo byste měla nějaké zvláštní přání?
 - Presso s mlékem. A cukr k tomu, prosím.
 - A nechcete k tomu i něco sladkého? Třeba palačinky se šlehačkou?
 - Ne, děkuji. Káva stačí. Možná ještě minerálku, nechlazenou, prosím.
 - Beze všeho, slečno, hned to bude, jen dotočím to pivo.

SVÁTKY

Některé náboženské zvyklosti a oslavy žadatelů se mohou promítnout i do výuky. Svátkem, který život žadatelů a tím i výuku ovlivní patrně nejvýrazněji, je muslimský postní měsíc ramadán. Jelikož se datace muslimských svátků řídí podle tradičního islámského kalendáře, jenž je ovšem založen na lunárním cyklu, připadá začátek tohoto postního měsíce v kontextu kalendáře slunečního vždy na jiné datum. V praxi tedy skutečnost, že začal ramadán, lektor pravděpodobně zaznamená úbytkem frekventantů-muslimů na svých hodinách (proč během ramadánu někteří lidé nechodí na hodiny viz níže). Určitým signálem, že se ramadán blíží, může pro lektora být určitá nervozita mezi frekventanty z muslimských zemí, která svátečnímu měsíci předchází. Je dána tím, že se počátek ramadánu a půstu počítá ode dne, kdy se na obloze poprvé objeví srpek nového měsíce, což se po celé zeměkouli neděje ve stejný okamžik. V muslimských zemích bývá dnes začátek ramadánu, k jehož určení se užívá přesných astronomických výpočtů, ohlašován v masmédiích. Podobná nejistota panuje mezi běžnými muslimy i ohledně denního času, kdy půst začíná a kdy končí. Ukončit půst, tedy začít jíst a pít, totiž mohou muslimové ve chvíli, kdy slunce zapadne, a naopak s ranním rozbřeskem půst opět začínají. Rozpoznat západ a východ slunce ovšem v dnešních městech plných smogu není zcela jednoduché. Orientaci pro stanovení začátku a konce půstu podávají modlitební časy určené pro osobní modlitbu (těch je pět, pro půst je rozhodující 1. modlitba za úsvitu a 4. po západu slunce). V muslimských zemích se přesný čas úsvitu a západu slunce ohlašuje opět v tisku, muslimům v evropských městech mohou pomoci při stanovení času různé internetové stránky, na nichž jsou časy modliteb pro většinu evropských měst uvedeny. Jaká pravidla by tedy měli muslimové během ramadánu dodržovat? Z koránu vyplývá, že tělesně i duševně zdraví dospělí muslimové by se měli během dne zdržovat jídla, pití a jakékoli sexuální aktivity, také by se měli vyvarovat polknutí čehokoliv (časté plivání kolem sebe na zem), kouření a záměrného zvracení. Svátku by měl člověk přizpůsobit i své chování, vyhýbat se konfliktům, lžím a pomluvám. Z půstu jsou vyjmuti lidé nemocní, těhotné a ko-

LEKCE

G Svátky a oslavy

Komunikační cíle lekce:

- svátky a oslavy v ČR
- přání a gratulace
- konverzace o dárkách

Svátky a oslavy

Cvičení

Cíl: Orientace v českých svátcích a oslavách, základní slovní zásoba

Pomůcky: Kopírovací příloha G1, G2

- 1) Lektor oťofí a rozstříhá obrázky a dialogy v přílohách. Nejprve rozdá frekventantům pouze obrázky (G1). Studenti mají za úkol rozhodnout, které obrázky patří k sobě: L) + E)
- 2) V dalším kroku rozdá učitel mezi studenty i kartičky s dialogy, vyjasní pojmy na kartičkách. Potom studenty vyzve, aby přiřadili kartičky k jednotlivým skupinám obrázků.
- 3) Dalším úkolem je přiřadit jednotlivé obrázky ke slovům nebo slovním spojením na kartičkách.
- 4) Jak se jmenují jednotlivé svátky a oslavy na obrázcích? Existují ve vaší zemi podobné svátky? Jak probíhají?

Cvičení

Cíl: Procvičení slovní zásoby, tvorba vět

- 1) Přiřazování sloves k podstatným jménům

malovat - zdobit - slavit - zpívat - rozbíjet - rozdávat - zapalovat - sfoukávat - péct - ženit se - vdávat se

koledy
svíčky
dort
nevěsta
stromček
vajíčka
ženich

- 2) Tvorba vět na daná spojení (co největší množství v omezeném čase)

Námět ke konverzaci

Jaké svátky a slavnosti jsou pro vás ve vaší zemi důležité?

Jak probíhají oslavy?

Jak dlouho oslavy trvají?

Kolik lidí zvete na oslavu narozenin?

Gratulace

Cvičení

Cíl: Přání a gratulace

Pomůcky: Obrázky A, D, E, G z přílohy G1

Jaká přání a gratulace se užívají u jednotlivých příležitostí? (Frekventanti je uvedou a napíšou vedle obrázků.)

MALÝ SVÁTEK

Posledním dnem ramadánu sváteční atmosféra ovšem nekončí. Naopak první den následujícího měsíce se slaví svátek ukončení půstu. Muslimové mají tento svátek ve velké oblibě. Půst je zakázán, rodina a přátelé se navzájem navštěvují a dávají si dárky. Děti dostávají hračky, sladkosti, peníze... Slavnostní hostina probíhá často v rodinném kruhu, popíjí se čaj, podává občerstvení a debatuje se. Původně se konal tento svátek jen první den po ramadánu, v dnešní praxi však oslavy přetrvávají až tři dny.

SIKHISMUS

Většina Indů, kteří jsou žadateli o mezinárodní ochranu v ČR, jsou právě sikhové. Sikhismus vznikl v 15. století jako spojení prvků hinduismu a islámu. Základem je víra v jednoho boha, od hinduismu jej odlišuje neuznávání idolů a odmítnutí kastovního systému. V sikhismu neexistují kněží, bohoslužby mohou být slouženy kterýmkoli dospělým sikhem bez rozdílu pohlaví. Sami sebe chápou sikhové jakožto žáky, kteří se učí z posvátného spisu Ádi Granth. V posledních stoletích byl kladen velký důraz na vojenské přednosti. Jsou to spolehliví vojáci, v indické armádě zaujímají výsadní postavení a jsou jim uděleny různé výjimky, jako je třeba možnost nosit turban a používat některé tradiční způsoby boje. Jakmile jsou mladí sikhové, chlapci i dívky, uvedeni do řádu, přijímají automaticky příjmení, chlapci Singh „lev“, dívky Kaur „princezna, lvice“. I podle těchto příjmení lze v táboře sikhů zcela neomylně rozpoznat. Chlapci se také zavazují k tomu, že budou po celý život u sebe nosit pět symbolů víry a příslušnosti k řádu, tedy nestříhané vlasy, ukryté v turbanu, a plnovous, hřeben, oboustrannou dýku, ocelový náramek na pravé paži a krátké kalhoty. V hostitelských zemích pak některé z těchto symbolů vyvolávaly poněkud úsměvné otázky, jejichž řešení ale nebylo vždy jednoduché. V Kanadě tak jednu dobu byla aktuální otázka, zda žáci tamních středních škol mohou u sebe nosit v punčochách zasunutou tradiční oboustrannou dýku. Nicméně v emigraci se často naopak stává, že neortodoxní sikhové turbany a viditelné odznaky víry odkládají, aby nebyli nápadní.

Na závěr...

Projekt aneb činnostně: Tvorba plakátu

Cíl: Zábavné učení

Pomůcky: Prázdný kalendář, obrázky s různými atributy k oslavám v ČR

- 1) Sestavte si v kurzu kalendář s narozeninami jednotlivých frekventantů. Studenti se vyptávají svých sousedů, kdy mají narozeniny, jeden z nich zapisuje do kalendáře. Konverzaci lze dále vést na téma dárků pro jednotlivé účastníky (podle pokročilosti studentů s použitím podmiňovacího způsobu, futura, minulého času).
- 2) Vytvořte si na hodině plakát se svátky a nejběžnějšími oslavami v ČR a doplňte běžně užívaná přání a konverzační fráze. Plakát lze na závěr vyvěsit ve třídě a příležitostně se vracet ke konverzaci na toto téma.

	Vánoce Nový rok Silvestr		
		Veselé Velikonoce	Vám taky.
			Děkuji.
		Mnoho štěstí. Gratuluji.	

- 3) Ptejte se žadatelů, kdy slaví oni svoje svátky. Frekventanti odpovídají a postupně zapisují do kalendáře. Kalendář může potom sloužit lektorovi i na hodinu, navíc získá přehled o oslavách a může toho využít na hodinách v kurzu.

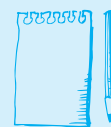
Tip pro pokročilé - konverzace o zvycích

Cíl: Motivace ke konverzaci o oslavách a zvycích. Zábavné učení.

Pomůcky: Obrázek A z kopírovací předlohy G1, kopírovací příloha G4

Základ tohoto cvičení tvoří obrázek A z předlohy G1. Lektor si jej ofotí, popř. zvětší a rozdá studentům. Po té je vyzve, aby obrázek popsali. S neznámými slovy lektor studentům pomůže. Některého z frekventantů patrně zarazí, proč má ženich na krku chomout a v kapse peníze. Namísto odpovědi ukáže lektor studentům obrázek z předlohy G4 a vybídne je, aby se snažili s jejich pomocí vysvětlit symboliku předmětů, popř. zvyky a úkony s nimi spojené (chomout - těžký úděl a zodpovědnost muže v manželství, peníze - nutnost vykoupit se ze všech dosavadních hříchů, házení kytice nevdaným ženám na svatbě atd.). Existují podobné zvyky i v zemích žadatelů? Jak se v jejich zemích slaví svatba? Bývá považováno hodně hostů?

VLASTNÍ POZNÁMKY

SVATBY

Svatební obřady v zemích na východ od České republiky nelze pochopitelně zevšeobecňovat a přičítat jim stejné rituály, ale co patrně mají společné, je skutečnost, že svatba, ať je již vnímána jako spojení dvou rodin, rodů, nebo „jen“ dvou lidí, je chápána jako obrovská událost a stoprocentní důvod k oslavám. Navíc v mnoha východních státech jsou stále ještě živé rituály, často náboženského, popř. kultovního původu, které svatbu doprovázejí a jsou brány se vší vážností jim hodnou. Tímto se země, z nichž žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR často pocházejí, patrně nejmarkantněji liší od trendu momentálně převažujícího v České republice, kde se svatební obřad stává v mnoha případech formalitou a hostina, následuje-li vůbec, jen příležitostí k jídlu a pití. I složení a počet hostů se v obou částech zeměkoule většinou liší. Zatímco na Západě se začíná ujmát trend „malých svateb“ s hosty jen z okruhu nejbližších příbuzných, popř. i svateb jen se svědky bez svatebčanů a hostiny, na Východě je svatba událostí a příležitostí k několikadenním oslavám, jichž se účastní nejen široké příbuzenstvo, ale také velké množství přátel a blízkých rodiny.

Další skutečností, kterou se Východ od Západu liší, je stále ještě existence rodinnou předem sjednaných sňatků. Toto je rozšířená praxe např. **u hinduistů v Indii**, kde je výběr vhodného ženicha, resp. nevěsty navíc komplikován kastovním systémem. Sňatky mezi kastami nejsou příliš časté a jsou tolerovány jen, pokud má nevěsta dobré věno. Provdat dceru je pro rodiče úkol těžší než oženit syna právě pro nutnost dobrého věna. Moderní dívky si dokonce na věno vydělávají samy. Věno nemusí mít jen materiální podobu, ale je jím třeba i univerzitní vzdělání. Hledání partnera se tak stává důležitým životním úkolem, na němž se kromě rodičů podílí celé široké příbuzenstvo a často jsou zapojeny i sňatkové kanceláře. Stejně tak hledání ženicha či nevěsty prostřednictvím inzerátů není zvláštností. Ale ani v momentě, kdy je nalezen vhodný adept na ženicha, popř. vhodná nevěsta, není zcela vyhráno. Důležitou roli hraje bráhman, který sestavuje a porovnává horoskopy obou lidí. Tento úkon má zajistit kompatibilitu páru. Pokud bráhman zjistí, že se dle horoskopu partneři k sobě nehodí, svatba se nekoná.

Samotné svatbě předchází zasnubý. Proběhnou-li, je zrušení svatby téměř nemožné. Datum vlastní svatby často určuje astrolog. Na obřad nevěstu připravují ostatní ženy. Nevěsta je nalíčena, ruce a šíje se jí pomažou vonnou mastí z oleje, šafránu, santálu a zázvoru. Na čelo se namažuje rudé znamení jako symbol štěstí a plodnosti. Ruce nevěsty se obvykle ozdobí henou. Muž se při loučení se svobodou nechává polévat od přátel vodou a nechává na sebe sypat barevný prášek. Dům je obvykle vyzdoben květinami. Samotný obřad probíhá za přítomnosti bráhmana, který odříkává modlitby. Důležitou roli hraje při svatebním rituálu oheň, kolem nějž se svatebčané usadí a sváží si ruce pruhem látky. Na výzvu bráhmana se pak před ohněm pokloní. Tento úkon má přinést páru šťastné soužití až do smrti. Nakonec dvojice sedmkrát oheň obejde. Není neobvyklé, že se svatby účastní až tisíc hostů, svatba je tedy pro rodinu finančně velmi nákladnou událostí. Svatba obvykle trvá čtyři dny - dva dny v domě ženicha, dva dny v domě nevěsty. Vdané ženy si pak zdobí čelo červeným bindi - tečkou uprostřed čela. Jednotlivé rituály se pochopitelně místo od místa liší.

BARVY JAKO SYMBOLY

Zatímco v českém prostředí je bílá barva symbolem štěstí a černá naopak symbolem smutku (nevěsta má tradičně na sobě bílé šaty, na pohřeb se pak pozůstali obléknou do černého), není tomu tak ve všech kulturách. V Číně je tradiční „šťastnou“ barvou červená, i nevěstin šat býval v této barvě, bílá barva oproti českým představám v Číně symbolizuje smutek. Tradiční pohřební oděvy byly bílé.

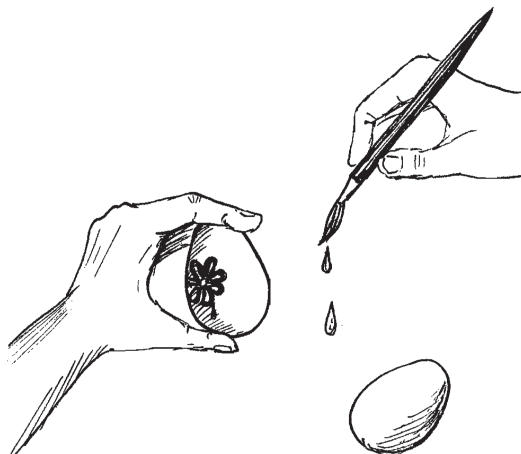
A

B

C

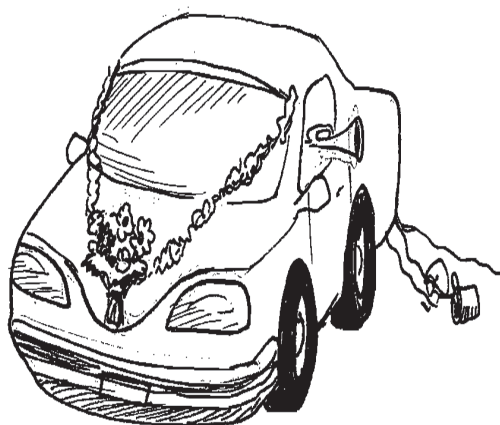
D

E

F

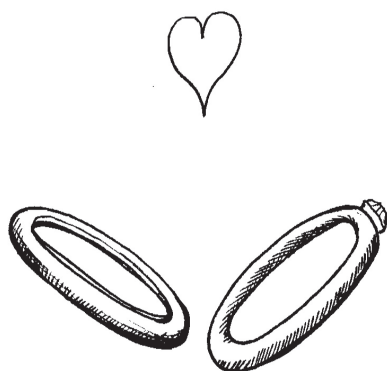
G

H

I

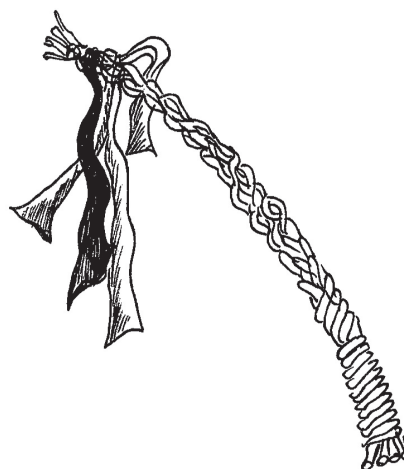
J

K

L

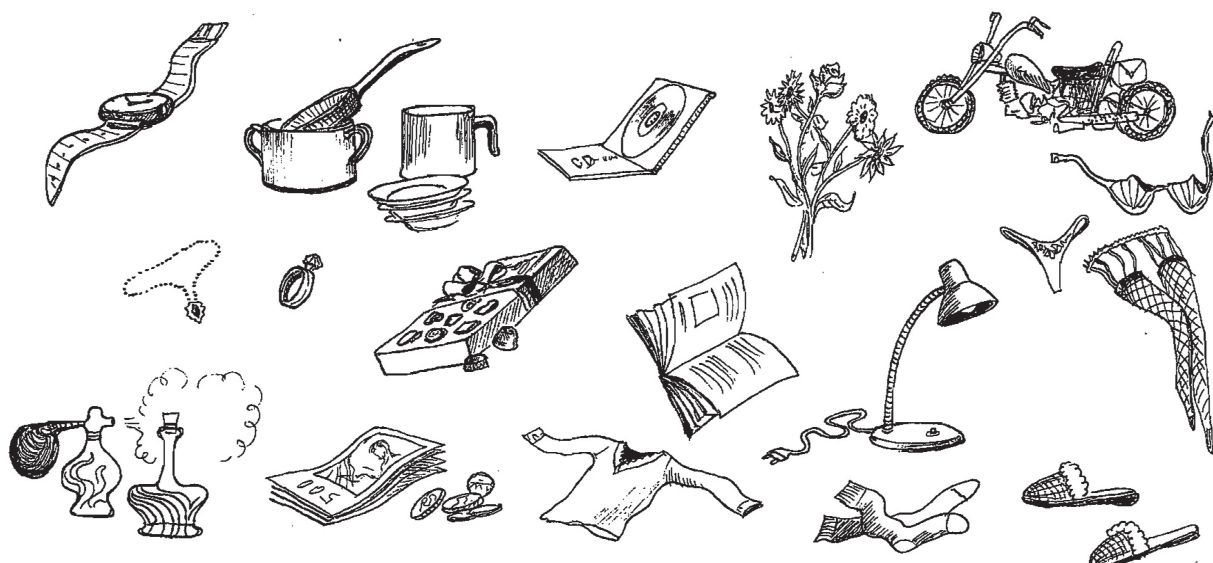
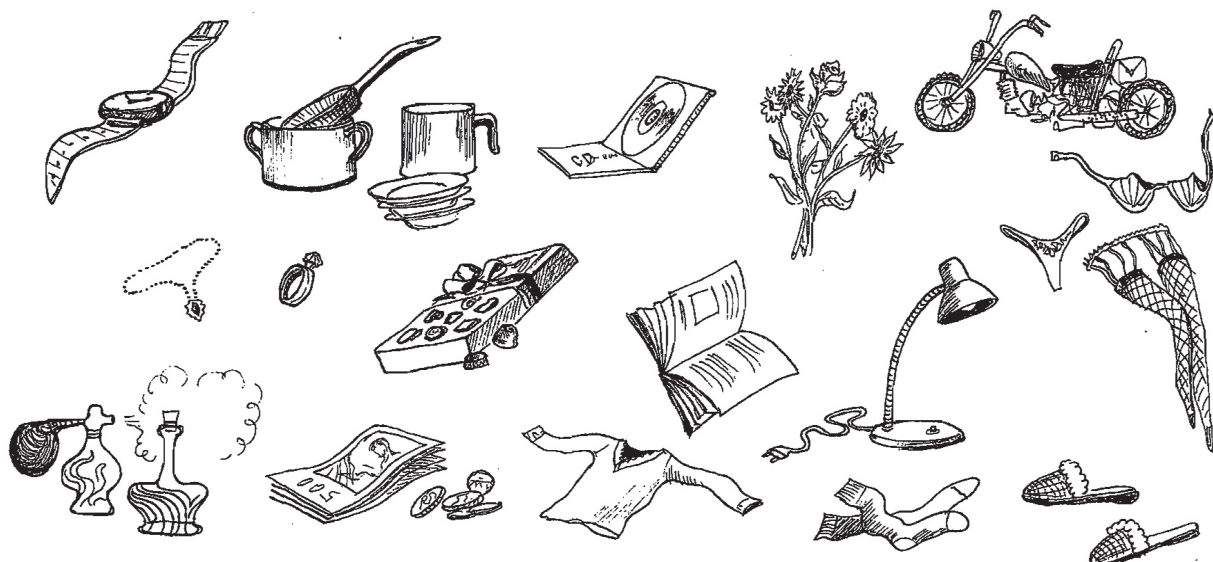
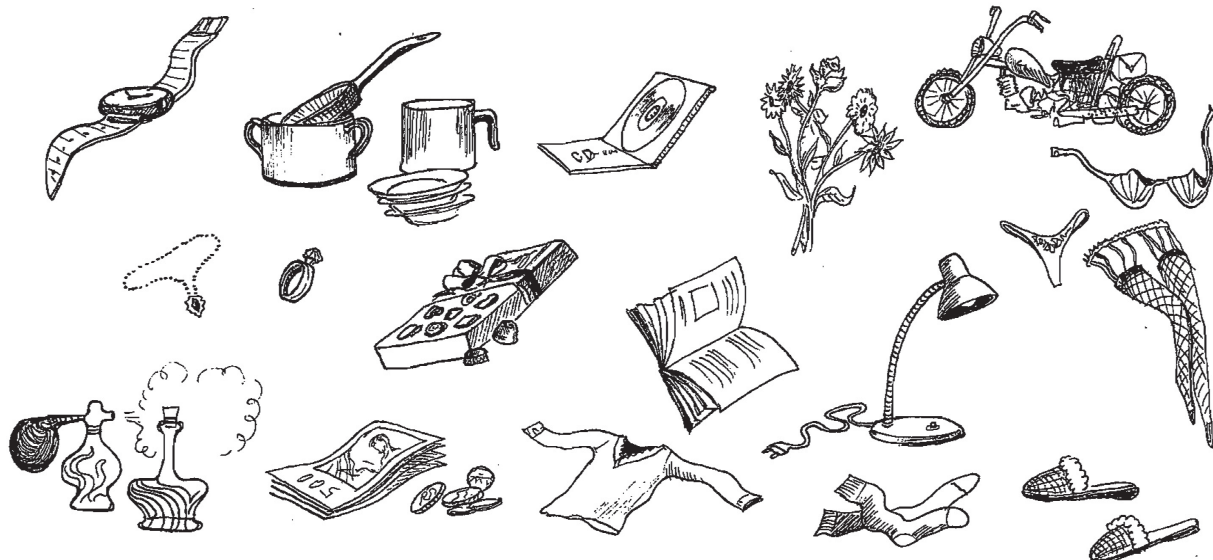

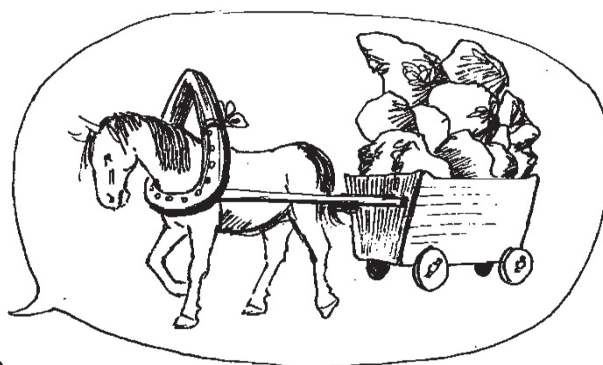
1) malovat vajíčka Veselé Velikonoce rozdávat čokoládové zajíčky pomlázka zdobit kraslice	2) pořádat narozeninovou oslavu/párty pozvat přátele a rodinu dostat dárky a květiny sfouknout svíčky na dortu narozeninový dort Vše nejlepší k narozeninám
3) zapalovat svíčky a prskavky rozdávat dárky rozbalovat dárky rozkrajovat jablíčko štedrovečerní večeře kapr s bramborovým salátem Veselé Vánoce zdobit vánoční stromek zpívat koledy	4) ženich a nevěsta svatební obřad svatebčané líbánky ženit se – vdávat se svatební cesta radnice/kostel svatební kytice Mnoho štěstí

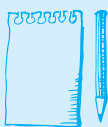
1) malovat vajíčka Veselé Velikonoce rozdávat čokoládové zajíčky pomlázka zdobit kraslice	2) pořádat narozeninovou oslavu/párty pozvat přátele a rodinu dostat dárky a květiny sfouknout svíčky na dortu narozeninový dort Vše nejlepší k narozeninám
3) zapalovat svíčky a prskavky rozdávat dárky rozbalovat dárky rozkrajovat jablíčko štedrovečerní večeře kapr s bramborovým salátem Veselé Vánoce zdobit vánoční stromek zpívat koledy	4) ženich a nevěsta svatební obřad svatebčané líbánky ženit se – vdávat se svatební cesta radnice/kostel svatební kytice Mnoho štěstí

VLASTNÍ POZNÁMKY

OPAKOVACÍ HRA na závěr...

Počet hráčů: Nejlépe 2, maximálně tři + lektor

Pomůcky: Hrací figurky, kostka, kopírovací příloha H1-H2

Pravidla hry

Hráč hází kostkou a postupuje podle čísla, které mu padne. Dle písmenka na políčku, na které vstoupí, si táhne kartu z příslušného balíku (A-E). V případě, že zadaný úkol splní (kontroluje lektor), zůstává hráč na novém políčku, pokud ne, vrací se zpět na předcházející políčko, na kterém byl předtím. Pokud vstoupí hráč na některé z volných políček, zůstává na něm, aniž by musel plnit jakýkoli úkol - odpočívá. Kartičky se splněným úkolem se vyřazují, s nesplněným se vrací zpět do hry (hráč je vkládá na dno balíku). Vítězí ten, kdo dosáhne cíle jako první.

Role lektora

Lektor kontroluje především správnost odpovědí. U některých úkolů se snaží vést hráče k tomu, aby odpověděli v maximální možné míře svých jazykových znalostí a schopností, popř. sehrává roli partnera v dialogu.

Varianta

Všechny karty se zamíchají a vytvoří se jeden balík. Každý hráč si bere po jedné kartě, pokud úkol splní, kartu si ponechává, pokud ne, vrací ji na dno balíku (karta se vrací zpět do hry). Vítězí ten hráč, který nakonec získá nejvíce karet (konec hry nastává v okamžiku, kdy již ve hře není žádná z karet).

Příloha H1 (hrací pole)

Příloha H2 (kartičky s úkoly)

Téma: Seznamování. Rodina.

Úkoly A:

Napište na tabuli své jméno a zemi původu.

Reagujte: - *Dobrý den, já jsem Ali Ahmad.* - ...

Vytvořte otázku k odpovědi: - ... - *Ali Ahmad.* (Uveďte obě verze - tykání x vykání.)

Odpovězte na otázku: - *Jak se máte?* - ...

Uveďte svou poštovní adresu včetně PSČ.

Doplňte řadu: *otec-matka-syn-...*

Pojmenujte: matka + otec =

Manžel vaší tety je váš ...?

Jak zní opak od slov *ženatý, vdaná*?

Odcházíte ze třídy. Co řeknete lektorovi? Co řeknete spolužákům?

Odpovězte záporně: Jste z Alžírsko?

Pojmenujte pět věcí ve třídě.

Představte se (jméno a příjmení, země původu, národnost, rodinný stav).

Přišel jste pozdě do hodiny českého jazyka. Omluvte se.

Nerozumíte, co vám lektor říká. Reagujte.

Lektor mluví příliš rychle. Reagujte.

Zjistěte pět informací o rodině svého protihráče.

Potřebujete zjistit věk svého protihráče. Jak se ho zeptáte?

Opravte chybu ve větě: *Já z Alžíru.*

Téma: Ve městě. V obchodě. V hospodě.

Úkoly B:

Chcete jít se sousedem večer do hospody na pivo. Domluvte se s ním (čas, místo atd.).

Počítejte od 1 do 10.

Pojmenujte tři věci, na které vám ukáže protihráč.

Jak zní protiklad ke slovu *drahý* a *velký*?

Jmenujte dva výrobky z mléka.

Jmenujte dva druhy ovoce a dva druhy zeleniny.

V jakém množství kupujete: *mléko, salám, jablko*?

Jste v pekařství. Sehraje dialog s lektorem (vy nakupujete/ lektor prodává).

Uveďte dvě hlavní jídla a tři nápoje.

V restauraci: vytvořte dvě otázky servírky.
 V restauraci: vytvořte dvě otázky hosta v restauraci.
 Máte prázdný nový pokoj. Uvedte pět věcí, které budete potřebovat.
 Opravte chyby ve větě: *budeme osmažit strouhanka*.
 Vyjmenujte jednotlivé díly příboru.
 Popište své oblečení (včetně barev): *mám na sobě...*
 Potřebujete reklamovat boty. Co v obchodě řeknete?
 Vaše tradiční jídlo: uveďte základní suroviny, ze kterých se připravuje.
 Jmenujte pět věcí, které můžete koupit ve stánku PNS.
 Uvedte jídlo, které vám chutná, a jídlo, které vám naopak nechutná.
 Vyjmenujte jednotlivé dny v týdnu.

Téma: Tradice. Svátky.

Úkoly C:

Odpovězte: *Které svátky slaví vaše rodina?*
 Vyjmenujte tři věci, které souvisí se svatbou.
 Váš/vaše kamarád/ka bude mít svatbu. Co mu/jí popřejete?
 Kdy máte narozeniny?
 Co byste si přál/a k narozeninám? Jmenujte tři věci.
 Vaše maminka bude mít narozeniny. Vyberte, co byste jí nekoupil/a, a uveďte proč: *boty – hodinky – kniha – květiny – zrcadlo – vrtačka*.
 Vyjmenujte tři věci, které souvisí s Vánoce.
 Vyjmenujte letní a zimní měsíce.
 Popište tradici nebo zvyk typické pro vaši zemi.

Téma: U lékaře.

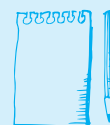
Úkoly D:

Máte chřipku. Popište příznaky (jak vám je, co vás bolí atd.)
 Jmenujte pět věcí, které byste si s sebou vzal do nemocnice.
 Jste svědkem autonehody. Co uděláte?
 Vysvětlete, co znamená slovo *alergie*. Uveďte dva příklady, na co může být člověk alergický.
 Máte zlomenou nohu. Popište, jak se vám to stalo.
 Uveďte pět věcí, které budete potřebovat po narození dítěte.
Mám horečku. Co to znamená?
 Řízl/a jste se do ruky. Co budete potřebovat k ošetření?
 Jaký je rozdíl mezi lékařskou ordinací a nemocnicí?
 Bolí vás hlava. Co uděláte a kam půjdete?

Téma: Policie, úřady.

Úkoly E:

Potřebujete si prodloužit vízum. Kam zajdete a co uděláte?
 Které doklady potřebujete při řízení osobního automobilu?
 Sháňte si bydlení v soukromí. Vytvořte inzerát.
 Uveďte tři povolání, která byste chtěl/a vykonávat.
 Dostal jste negativ v azylovém řízení. Jak můžete dál postupovat?
 Ukradli vám mobilní telefon. Jdete na policii. Popište, co se vám stalo.
 Vyjmenujte tři české úřady/instituce.
 Narodilo se vám dítě? Jak se nazývá úřad, na kterém vám vystaví rodný list dítěte?
 Co znamená telefonní číslo 112? Uveďte tři případy, ve kterých budete volat na toto číslo.
 Popište lektorovi, jak se dostane ve vašem městě na poštu (např. z nádraží/ze zastávky).

VLASTNÍ POZNÁMKY

Užitá literatura, inspirace, odkazy a tipy pro lektory:

ČUŘÍK, Jan: *Ramadán. Postní měsíc muslimů*. Tematická příručka (určeno pro vnitřní potřeby Správy uprchlických zařízení Ministerstva vnitra ČR). Praha. 1999.

GENZOR, Jozef - KRUPA, Viktor: *Písma sveta*. Bratislava: Obzor. 1989. 360 s. -80-215-0011-5

HADFIELD, Jill: *Beginners' communication games*. Harlow: Longman. 2002. 111 s. - 0-582-31891-2

HADFIELD, Jill: *Intermediate grammar games: a collection of grammar games and activities for intermediate students of English*. Harlow: Longman. 2003. 128 s. - 0-582-42964-1

IOANNOU-GEORGIOU, Sophie - PAVLOU, Pavlos: *Assessing young learners*. Oxford Univ. Press. 2003. 183 s. -0-19-437281-2

JOHNSON, Gordon: *Svět Indie*. Přeložili Jaroslav Vacek a Dušan Zbavitel. Praha: Knižní klub, Balios. 1998. 240 s. -80-7176-780-8

KRUPA, Viktor - DROZDÍK, Ladislav - GENZOR, Jozef: *Jazyky sveta*. Bratislava: Obzor. 1983. 507 s.

LEE, William Rowland: *Language-teaching games and contests*. Oxford [u.a.]: Oxford Univ. Press. 1975. 166 s. - 0-19-919048-8

LEMCKE, Christiane - ROHRMANN, Lutz - SCHERLING, Theo: *Berliner Platz 1. Deutsch im Alltag für Erwachsene*. Berlin; Wien [u.a.]: Langenscheidt. 2006. 171 s. - 978-3-468-47877-2

LEMCKE, Christiane - ROHRMANN, Lutz - SCHERLING, Theo: *Berliner Platz 2. Deutsch im Alltag für Erwachsene*. Berlin; Wien [u.a.]: Langenscheidt. 2005. 191 s. - 978-3-468-47837-6

LEMCKE, Christiane - ROHRMANN, Lutz - SCHERLING, Theo: *Berliner Platz 3. Deutsch im Alltag für Erwachsene*. Berlin; Wien [u.a.]: Langenscheidt. 2005. 171 s. - 978-3-468-47877-2

PHILLIPS, Sarah. *Young Learners*. Oxford Univ. Press. 1993. 182 s. -0-19-437195-6

REISNER, Helmut: *Motivierungstechniken im Fremdsprachenunterricht: Übungsformen und Lehrbucharbeit mit englischen und französischen Beispielen*. Ismaning: Hueber. 1989. 125 S. - 3-19-006600-0

RIXON, Shelagh: *How to use games in language teaching*. London [u.a.]: Macmillan [u.a.]. 1985. VI, 137 s. - 0-333-27547-0

SCHERLING, Theo: *Mit Bildern lernen: Handbuch für den Fremdsprachenunterricht*. Berlin; Wien [u.a.]: Langenscheidt. 2003. 191 s. - 3-468-49995-7

SKALIČKA, Vladimír: *Ein „typologisches Konstrukt“*. Travaux linguistiques de Prague 2, Praha: Academia. 1966. 157-163.

SKALIČKA, Vladimír: *Konstrukt-orientierte Typologie. Linguistica generalia 1*. Praha: Univerzita Karlova. 1974. 17-23.

SKALIČKA, Vladimír: *Typ češtiny*. Praha: Slovanské nakladatelství. 1951.

THORNBURY, Scott: *How to teach Grammar*. Harlow: Longman. 2000. 182 s. -0-582-33932-4

Internetové odkazy

<http://www.cizinci.cz/>

<http://www.domavcr.cz/>

<http://www.ecoi.net/>

<http://www.homeoffice.gov.uk/>

<http://www.migraceonline.cz/>

http://www.mvcr.cz/statistiky/2007/uprch03/9zpl_03.html

<http://www.mzv.cz/www/mzv/encyklop.asp>

<http://www.reliefweb.int/>

<http://www.unesco.org/>

<http://www.unhcr.org/research.html>

<http://www.unicef.org/>

<http://www.who.int/>

